

EPISTOLÆ
JOAN. RAVISII
TEXTORIS,

Non vulgaris eruditionis,

Nunc recens, in gratiam studiosæ juventutis,
- multò quàm antehac unquam emendatiores
in lucem editæ.

Jo. Ravisius (J.) Textor

DUBLINI:

Typis S. Powell; prostant verò venales apud
L. Dillon, ad insigne Bibliorum, in Vicco
vulgò dicto *High-street*, Bibliopolam,
MDCCXXI.

3

Ad Lectorem *TEXTORIS*,

in bonis literis Alumnus.

CUM certò viderem, *Lector amice*, non defuturos otiosæ garrulitatis & qualitatis importunæ homines, qui *Textoris* viro clarissimo vitio verterent, quòd has *Epistolas* emisisset in lucem (sumus enim naturâ ad maledicendum propi) putavi meâ interesse nec interesse tantum, at oportere, ut hanc refellendæ callumniæ provinciam, etsi non æquam viribus, humeris tamen meis imponerem: quanquam, ex *Phavorini Philosophi* sententia animo dubitabam. Turpius esse frigide & exiguè quenquam laudare, aut eum à nota eximere, quàm insectanter & graviter vituperare. Primum omnium, velim scias quod facile (puto) tibi persuadebis; Non in hoc scriptas has esse epistolas ut ederentur; tum quòd neque ab autore elaboratas neque exquisitè comptève ornatas, expertus viderim; tum etiam quod non ignoraret vir ille multis, non eodem scribendum esse stylo crudis &

immaturis adhuc ingeniis, quo sæcundis & felicissimis : sequutus hac in re optimam vivendi ducem, Naturam quæ, citra omnem exceptionem, nunquam nisi ex rudibus & adhuc imperfectis ad elimatiora consurgit. Exemplo erunt aviculæ, prius incerto quodam alarum remigio per dumeta, perque spinas volitantes, quàm eleganti illâ & frequenti corporis agitatione sese in altum aera elevant. Ut enim non est credibile, tenellum adhuc stomachum durissima & amara quæque digerere cui vel mollicula omnia, & plane mellita vomitum provocant, pariuntque fastidium : ita sanè non est verisimile, ut in majoribus non succumbant oneribus qui permotico fatiscunt, rudes adhuc & elementarii Cæterum, Lector benevole, si quid non satis tersum & politum occurrat, tuæ erit prudentiæ, partim necessitati, partim etiam juvenum in scribendo incuriæ aque adeò ignorantie, non Auctoris culpæ (quæ nulla est) id totum adscribere. Bene vale, & tuum ac meum Textorem votivas preces Deo oblaturus, in memoriam revoca.

D I S T I C H O N.

*Quid graphiis limæve opus est? exporrigere frontem :
Nil tibi cum larvis hic, pie lector, erit.*

JOANNIS RAVISII

TEXTORIS *Nivernensis.**Epistola I.*

HABUI jampridem in votis, mutas te ver-
bis convenire; & paucis admodum quæ
in rem tuam sint, amicorum precibus,
hortari. Cœnabamus pridie hujus di-
ei domi meæ, ego & aliquot parentum tuorum,
qui te à pærvulo semper sibi demeruerunt. Inter
cœnandum cum variis de rebus una loqueremur,
accessit insperatus nescio quis nuncius, tuus (ut di-
cebat) familiaris. Protinus (ut liberorum curiosi
sunt parentes) mater tua percunctari cœpit quo-
modo esset filio suo, quam prospere valeret, quan-
tumque in literis profecisset. Respondit ille: Bene
quidem tibi esse, teque parentum monitis ubique
semper acquievisse, præterquam quod literarum
studia non antavisses. Quod tibi accepit pauperrima
illa muliercula, (miserum me!) quantum indoluit?
Verba mea apud te fidem non caperent, si ejusdem
de tua hac negligentia querimonias tibi aperirem.
Indoluit siquidem vehementius, quam ut credi va-
leat. Te oro, si hæcenus dementaveris, nunc re-
spiceas, & ad literas animum convertas. Si enim
tuâ semper negligentia Ephimenidis (quod aiunt)
somnia indormires, esses ei causa mortis, quæ tibi
fuit vitæ. Vale.

immaturis adhuc ingeniis, quo sæcundis & felicissimis : sequutus hac in re optimam vivendi ducem, Naturam quæ, citra omnem exceptionem, nunquam nisi ex rudibus & adhuc imperfectis ad elimatiora consurgit. Exemplæ erunt aviculæ, prius incerto quodam alarum remigio per dumeta, perque spinas volitantes, quam eleganti illâ & frequenti corporis agitatione sese in altum aera elevant. Ut enim non est credibile, tenellum adhuc stomachum durissima & amara quæque digerere cui vel mollicula omnia, & plane mellita vomitum provocant, pariuntque fastidium : ita sanè non est verisimile, ut in majoribus non succumbant oneribus qui permodico fatiscunt, rudes adhuc & elementarii Cæterum, Lector benevole, si quid non satis tersum & politum occurrat, tuæ erit prudentiæ, partim necessitati, partim etiam juvenum in scribendo incuriæ aque adeò ignorantæ, non Autoris culpæ (quæ nulla est) id totum adscribere. Bene vale, & tuum ac meum Textorem votivas preces Deo oblaturus, in memoriam revoca.

D I S T I C H O N.

*Quid graphiis limæve opus est ? exporrige frontem :
Nil tibi cum larvis hîc, pie lector, erit.*

JOANNIS RAVISII

TEXTORIS *Nivernensis.**Epistola I.*

HABUI jampridem in votis, mutuis te ver-
bis convenire; & paucis admodum quæ
in rem tuam sint, amicorum precibus,
hortari. Cœnabamus pridie hujus di-
ei domi meæ, ego & aliquot parentum tuorum,
qui te à parvulo semper sibi demeruerunt. Inter
cœnandum cum variis de rebus una loqueremur,
accessit insperatus nescio quis nuncius, tuus (ut di-
cebat) familiaris. Protinus (ut liberorum curiosi
sunt parentes) mater tua percunctari cœpit quo-
modo esset filio suo, quam prosperè valeret, quan-
tūque in literis profecisset. Respondit ille: Bene
quidem tibi esse, teque parentum monitis ubique
semper acquievisse, præterquam quod literarum
studia non amavisses. Quod ubi accepit pauperrima
illa muliercula, (miserum me !) quantum indoluit?
Verba mea apud te fidem non caperent, si ejusdem
de tua hac negligentia querimonias tibi aperirem.
Indoluit siquidem vehementius, quam ut credi va-
leat. Te oro, si hæcenus dementaveris, nunc re-
sipiscas, & ad literas animum convertas. Si enim
tuā semper negligentia Ephimenidis (quod aiunt)
somnia indormires, esses ei causa mortis, quæ tibi
fuit vitæ. Vale.

Epistola 2.

Amicorum tuorum permulti satis ægrè tulerunt, quòd quotidianis penè convitiis tui te honoris jampridem monuerint, neque tamen affiduis eorum clamoribus locum reliqueris. Volebant, & ita sperabant futurum, opera tua, quæ jamdiu cum blattis ac tineis rixantur, in lucem emitti: cum, ut ex ea editione aliquid tibi laudis, accederet; tum etiam, ut inde fructum caperent studiosi adolescentes. Quam, quæso, jacturam faceres, si nostris omnium votis responderes? Existimásne parentibus esse permolestum, repulsam à te pati, à quo omnia sibi promittebant? Non sum adeò imprudens rerum, ut non faciliè videam nihil non maturum & concoctum curiosis hominum judiciis committi oportere. Quinetiam summorum quoque scriptorum opera & labores criticis lectorum unguibus & lituris plerumque vapulant. Nihilominus cum multos annos tu (hoc est, homo doctissimus) vigiliis tuas ad unguem elimaveris; securè (meâ quidem sententiâ) potes parere, quod jampridem parturis. Ego enim te extra omnem liturarum & obeliscorum aleam esse dijudico: neque jacturam ullam inde futuram video, præterquam, quòd docilem tibi juventutem demereberis, & amicorum precibus satisfacies: quibus si non pareas, quamdiu certè vives, tam diu malè audies. Vale.

Epistola 3.

Pudet me nostri hujus seculi, quo jam eâ inolevit consuetudo, ut si quis proletarius vel semidoctus opus aliquod rudi (quod aiunt) Minervâ compegerit magis quàm fabricaverit; dignum statim existimemus, quod nihil non vellicantibus hominum judiciis committatur, quòdque lecturiant omnes & empturiant. Quasi verò non esset nobis compertum nil esse usque adeò elimatum, quod
non

non interdum lectorum unguibus & graphiis expungatur severissimis. Quorsum verò hæc, roget aliquis? Hortabaris me paucis abhinc diebus, ut ego frivolas quasdam nugas, à me tumultuario & interrupto plerunque studio congestas, curarem imprimendas: quinetiam me stultitiæ arguere videbaris, quòd tam diu hoc ipsum facere supersedissem. Næ tu ipse multum deliras, qui Horatii non perpendis consilium, monentis, nè præcipitur editio, nonúmque prematur in annum. An verò non vides plerosque primæ in dicendo celebritatis viros, debiles Censorum spongiarum pertulisse? Si ergo has mei laboris primitias eventilarem, quid inde futurum diceres, cum nihilum commentatione dignum scripserim, nihil, quod marcentem lectoris stomachum non magis ad somnum provocet, quàm ad ampliùs legendum everberet? Quicquid habeo, parentibus refero acceptum: magis tamen nitar honorì meo consulere, quàm incautis eorum judiciis temerè assentiri. Vale.

Epistola 4.

CUM propter voluptates eò tui te parentes miserunt, quò solent, qui bonas amant disciplinas: da operam, quæso, ut eam quam de te ceperunt omnes, non fallas opinionem. Dicebam novissimis, quas ad te dedi literis, quantum matri tuæ doluisset, quod accepisset, te parum adhuc, aut nihil omnino, in bonis literis promovisse. Effes malignæ conditionis, si amicorum (qui tibi honesta & profutura consulunt) precibus nihil condonares. Tuum est nobis obedire, ut nostrum te hotari. Aliquidne tibi suademus, quod factu non sit utile? Nos, si nescis, tuæ non nostræ utilitatis satagimus. Negligentiam tuam & inertiam susque deque ferremus, nisi eam scremus tibi futuram detrimento. Fac ergo quod monemus, & prosperè tecum agatur.

tur. Si enim feceris, omnia ex animi sententia abundè tibi suppeditabimus. Vale.

Epistola 5.

CUM certò videas ad nullius rei summum nisi præcedentibus initiis perveniri posse; miror maxime quòd minores disciplinas (sine quibus tamen non est majoribus locus) adeò spreveris, ut earum studio tibi omnino interdixeris. An quia procul ab ostentatione positæ sunt, inutiles propterea, & infrugiferæ tibi videntur? Usu venit, ut qui minoribus primùm elementis exerceri vel recusant, vel erubescunt in his quæ sublimiora sunt, infirmum ingenii sui captum præbeant, & experiantur. Neque enim credibile est, firmum fore ædificium quod invalidis ruinosisque nititur fundamentis; aut eos magno oneri non succubituros, qui permodico fatiscunt. Si sciperes, altiora non molireris; sed potius imitareris aviculas quæ nidis suis nunquam egrediuntur implumes; neque prius aeri corpuscula committunt, quàm, facto primùm periculo, sese idoneas ad volatum didicerint. Vale.

Epistola 6.

EMergunt quotidie novæ mihi anxietates, quæ animum meum, suprâ quàm cuiquam credibile sit variè distorquent. Sed nihil est, quod dolorem meum magis adaugeat, quàm cum turpissimæ tuæ vitæ recordatio venit in mentem. Effluxit jam triennium ex quo sumptu non modico tui te parentes in scholis nutrierunt, tibi que omnia ex animi tui sententia abunde suppeditarunt. Fuere tamen receptæ fidei homines plerique, qui paucis abhinc diebus mihi narrarunt, te parùm adhuc, aut nihil omnino in bonis literis promovisse; ita ut tertio quoquo vocabulo barbarissimum committas. Egeris ut voles; vive tuis legibus, ego te missum faciam:

ciam : sciveris tamen, rebus tuis pessimè consultum
iri, nisi vitam in melius commutaveris. Vale,

D I S T I C H O N.

*Tot fortunati sine morbo sint tibi menses,
Tempore quot verno pascitur Hybla favos.*

Epistola 7.

Nihili facis, ut audio, amicorum consilia : qui
tuæ tamen student utilitati. Neque laboro,
neque gravatè sero, quod verba mea susque deque
habeas. Doleo tamen quod his non pareas, qui
tibi nocere non minus quàm prodesse valeant.
Pessimè, ut video, rebus tuis consuletur, si solitæ
semper dementiæ insiteris, neque apud amicos
culpam deprecabere, nisi eis acquiescas, quibus &
animum debes. Vale, & me seriò, non joco loqui
existimes. Nam nisi feceris quod moneo, pericli-
taberis parum tibi frugis accidere. Iterum Vale.

D I S T I C H O N.

*Non prius incurras duri contagia morbi,
Quam sese immiti copulet agna lupo.*

Epistola 8.

SI existimarem literas meas aliquid ad stoma-
chum tuum facturas, tibi que fore plausibiles ;
ego te non minus scribendo satiarem, quam tuis
ipse clamoribus ad hoc agendum me jampridem
compulisti. Culpam enim deprecari, aut noxam
me eximere non possem, si repulsam à me pate-
reris, cui te hætenus totum devovisti, quemque
tuas semper opibus juvisti, & consiliis. Sed cum
videam eorum nomen periclitari maxime, qui
suas ineptias, viris saltem eruditis, tuisque simili-
bus non tam legendas, quàm ridendas exponunt.
& eventilant ; ego infirmitatis meæ deterritus
conscientiâ, nugas meas tanti viri iudicio non
ausim exponere. Nam si scriberem, risum (certò
scio) moverint tibi mei barbarissimi, & te ab amore
mei

T E X T O R I S

mei fortasse diverterent. Quare nostræ vellem deprecationi veniam non deroges. Vale. decus literarum.

D I S T I C H O N.

*Sint tibi tot nummi, tot opes, aurique talenta,
Poma quot Alcinoi nobilis hortus alit.*

Epistola 9.

EX quo tempore ad bonam frugam te recepisti, cavisti que ab eorum commercio, quos, more pecudum, Veneri & voluptatibus non pudet indulgere, tantum ubique locorum famam tui nominis concitasti, ut vicatim compitatimque te prædicent omnes, ac deum penè faciant. Quod si eo, quo coepisti, pede perrexeris, certo scio, tantam amicis futuram inde lætitiā, ut nè digitum quidem transversum à nominis tui commendatione recessuri sint. Pater tuus (nihil comminiscar) tantam ex ea re cepit voluptatem, ut jam se totum tibi devovisse relictisque omnibus aliis, quos habet, liberis, in tuam unius jurasse utilitatem videatur. Quare prudenter, meā quidem sententiā, feceris, si à scopo virtutis non declines. Vale, & rectè momentem sequere.

Epistola 10.

CRedebas, ut opinor, te tuis verbis fore mihi formidolosum, cum nuper irascereris, evomerisque quicquid in buccam veniret. Non sum qui fulgura ex vitro reformidem, cuique terrori sint futiles & importunæ, qualibus tunc temporis strepebas, comminationes. Convitia tua nullo me detrimento afficiunt. Si tamen solita semper loquacitate stomachum mihi moveris, faciam te tuæ stultitiæ poenitere: secus enim, illatæ sibi injuriæ culpam præstarem: veruntamen rebus tuis, perinde ac meis, hætenus semper consulerim. Vale.

Epistola 11.

NEscio quàm odiosa mihi semper fuerit superba & impediens hominum arrogantia, eorum maxime,

imè, qui, cum ex humili & peregrina conditione ad perpinguem ascenderunt, adeò protinus inflescunt, primæque paupertatis obliviscuntur, ut neminem præ se ducunt hominem. Cujusmodi morbo, quoniam tota labores cervice, periclitari mihi libuit, possem necne aliquo velut helleboro contagiosam hanc cerebri tui expurgare dementiam. Qui utinam pressius paulò generis tui vilitatem examinaret, ac reminisceris, quoties pater tuus ostiatim domesticatimque stipem emendicavit. Tu pridie quàm huc venisses, ne obolum quidem habebas, unde vestem emereres. Nudus eras tanquam ex matre. Si benignior tecum fortuna luserit, & utramque (quod dicitur) mammam dederit lactandam, debes propterea tantum tibi arrogare, tuoque indulgere supercilio, ut jam pavonis flabellum & exuvium leonis præ te feras? Si divitias illas tuæ virtuti magis quàm fortuito casui adscribis, tota erras viâ: nam si Fortuna ex hominum meritis opes dispensaret & largiretur, multi certè emendicaret, & inedia consumerentur, qui bonorum habent myrmecias; multi contra (in quos non overcatur eadem fortuna) opulescerent & drachmæ grandine operirentur. Quare, nosce teipsum; & tuorum natalium, qui ortu Nili sunt obscuriores, reminiscere. Vale.

Epistola 12.

NON desisto literis fere quotidianis aures tuas onerare, teque hortari, ut verbis antiquatis & inusitatis tibi interdicas. Nihilominus tamen quotiescunque scribis, tota tua oratio obsoletis adeò scatet vocabulis, ut conjectare plerumque me oporteat, quid sibi velint tua verba. Nescio an inusitatum ejusmodi sermonem gratum cuiquam existimes: sciveris tamen tantum mihi displicere, quantum literatis placet Cicero. Pluris multò facerem protritâs & proculcatas dictiones, quam prisca
illas

illas, quæ nec tibi frugem afferunt, nec eruditis voluptatem. Proinde (si me amas) Phavorinum sequare consulentem. Ut verbis utamur præsentibus, & moribus prisca vivamus. Vale.

Epistola 13.

Nuper mihi quidam retulerunt, eò te impudentiæ conscendisse, ut jam non erubescas cum ganeonibus perditissimisque patrimoniorum decoctoribus conversari, qui omnia pandiorum gurgitibus absumunt & abliguriunt. Quod ubi primum accepi, non potui à lachrymis temperare : adeo me tuæ calamitatis miseruit. Quid autem de patre tuo loquar ? Vix certè fidem impetrarem, si verbis vellem consequi quantum se distorqueat, & excruciet. Miror quod te non pudeat tuæ immanitatis, qui decrepitum illum, morti & capulo vicinum, & jam in Proserpinæ (quod dicitur) peculio annumeratum, sic affligas : qui ab amore tui nunquam ne laum quidem unguem recessisse visus est. Egeris ut voles, nunquam tamen satyras & virulenta linguarum verbera declinabis, quantisper ad bonam frugem te receperis. Vale.

Epistola 14.

Qui miseriam sibi fabricant, & asciam cruribus suis illidunt, si forte fortunâ in disformem aliquod impegerint, non est quod cuiquam irascantur, aut in alios quam seipsos acerbitalis suæ virus evomant. Tu, ubi satis Veneri & gulæ indulxisti, virtutesque omnes, reclamantibus nequicquam amicis, à te relegasti ; eò tandem miseriæ reductus es, ut quorsum te vertas, aut quem implores, nescias. Quis, quæso in culpa ? Nonne certatim omnes hoc ipsum prædiximus tibi futurum, Verba nostra contemptui tibi fuerunt & ludibrio. Nunc si tuâ unius causâ infortunium feras, patienter patere, Vale.

Epistola 15.

INcredibilis me tenet admiratio, quòd crescentibus annis nihilo plus sapias, quàm cum in puerilibus balbutires cunabulis. Nemo est adeò delirans animi, quem suæ tandem stultitiæ non pœniteat. Te verò nec piget, nec pudet, rebus tuis etiam pessum euntibus, cunctisque naso te suspendentibus, & posticà eludentibus sannâ, quod nuces nondum reliqueris. Dic, quæso, quonam modo apud parentes super vitia ratiocinabere, nisi his ignorantiae tenebris emergas? Fuerat nobis in summa votorum bene semper de te mereri, tēque nullo non honoris genere prosequi. Videreturne tibi vacantis operæ, si his obedires qui tuæ satagunt utilitatis? Hactenus, quantâ maximâ potui benevolentiam te monui. Verum, nisi blandis hujusmodi verbis animus tuus remollescat, præceptis in convitia mutabo, tuisque (quod dici solet) te pingam coloribus. Vale.

Epistola 16.

Nescio quid in patrem deliqueris, tamen nudiusquartus cum epistolam tuam, me præsentem, legeret, visus est mihi frontem caperare. Est enim credibile, aut barbarissimum aliquem reperisse, aut aliquod aliud ignorantiae tuæ fecisse periculum. Da operam, quæso, ut eum in amore tui contineas, ejusque indignationem exarma. Quod erit tibi factu facile, si quid in bonis literis te profecisse viderit. Hæc ego jampridem tacitè & in aurem tibi dixeram: iterum dico, ne posthac excusationis veniam fore tibi confidas. Observare debes quantum hactenus te dilexerit, cum nihil unquam tibi deesse permiserit. Nisi feceris quod moneo, pessimè rebus tuis video consultum iri: nam præter ludibrium, quo afficeris, amici tui omnes te deserent; quod si fiat, quomodo vives nullo manum porrigente? Vale.

Epistola

illas, quæ nec tibi frugem afferunt, nec eruditæ voluptatem. Proinde (si me amas) Phavorinum sequare consulentem. Ut verbis utamur præsentibus, & moribus priscis vivamus. Vale.

Epistola 13.

Nuper mihi quidam retulerunt, eò te impudentiæ conscendisse, ut jam non erubescas cum ganeonibus perditissimisque patrimoniorum decoctoribus conversari, qui omnia pandiorum gurgitibus absument & abliguriunt. Quod ubi primum accepi, non potui à lachrymis temperare: adeo me tuæ calamitatis miseruit. Quid autem de patre tuo loquar? Vix certè fidem impetrarem, si verbis vellem consequi quantum se distorqueat, & excruciet. Miror quod te non pudeat tuæ immanitatis, qui decrepitum illum, morti & capulo vicinum, & jam in Proserpinæ (quod dici ur) peculio annumeratum, sic affligias: qui ab amore tui nunquam ne la um quidem unguem recessisse visus est. Egeris ut voles, nunquam tamen satyras & virulenta linguarum verbera declinabis, quantisper ad bonam frugem te receperis. Vale.

Epistola 14.

Qui miseriam sibi fabricant, & alosiam cruribus suis illidunt, si forte fortunâ in deformen aliquod impegerint, non est quod cuiquam irascantur, aut in alios quam seipsos acerbitalis suæ virus evomant. Tu, ubi satis Veneri & gulæ indulxisti, virtutesque omnes, reclamantibus nequicquam amicis, a te relegasti: eò tandem miseriæ reductus es, ut quorsum te vertas, aut quem implores, nescias. Quis, quæso in culpa? Nonne certatim omnes hoc ipsum prædiximus tibi futurum. Verba nostra contemptui tibi fuerunt & ludibrio. Nunc si tuâ unius causâ infortunium feras, patienter patere, Vale.

Epistola

Epistola 15.

INcredibilis me tenet admiratio, quòd crescentibus annis nihilo plus sapias, quàm cum in puerilibus balbutires cunabulis. Nemo est adeò delirans animi, quem suæ tandem stultitiæ non poeniteat. Te verò nec piget, nec pudet, rebus tuis etiam pessum euntibus, cunctisque naso te suspendentibus, & posticà eludentibus sannâ, quòd nuces nondum reliqueris. Dic, quæso, quonam modo apud parentes super vitia ratiocinabere, nisi his ignorantiae tenebris emergas? Fuerat nobis in summa votorum bene semper de te mereri, téque nullo non honoris genere prosequi. Videretúrne tibi vacantis operæ, si his obedires qui tuæ satagunt utilitatis? Hactenus, quantâ maximâ potui benevolentiam te monui. Verum, nisi blandis hujusmodi verbis animus tuus remolle scat, præceptis in convitia mutabo, tuiss. que (quod dici solet) te pingam coloribus. Vale.

Epistola 16.

Nescio quid in patrem deliqueris, tamen nudiusquartus cum epistolam tuam, me præsentem, legeret, visus est mihi frontem caperare. Est enim credibile, aut barbarissimum aliquem reperisse, aut aliquod aliud ignorantiae tuæ fecisse periculum. Da operam, quæso, ut eum in amore tui contineas, ejusque indignationem exarma. Quod erit tibi factu facile, si quid in bonis literis te profecisse viderit. Hæc ego jampridem tacitè & in aurem tibi dixeram: iterum dico, ne posthac excusationis veniam fore tibi confidas. Observare debes quantum hactenus te dilexerit, cum nihil unquam tibi deesse permisit. Nisi feceris quod moneo, pessimè rebus tuis video consultum iri: nam præter ludibrium, quo afficeris, amici tui omnes te deferent; quod si fiat, quomodo vives nullo manum porrigente? Vale.

Epistola

Epistola 17.

EO foràs, quando rediturus nescio : quàm ci is-
 sinè tamen potero, redibo. Commendo tibi
 rem domesticam. Suffragium meum demereberis,
 si me absente sine tumultu omnia & citra pulveris
 iactum, sese habeant : ita vivas, ut nihil in te notatu
 dignum percipiant liberi mei. Habent enim na-
 sum; & hæc proprius observant quæ deteriora sunt.
 Si cui flagitio Succumbas, reminiscantur; nec te
 poterunt revereri quem crimini obnoxium cogno-
 verunt. Quod si inculpatam tuam vitam precepe-
 rint, non solum mandatis tuis assurgent, sed & as-
 pectum reformidabunt. Vale.

Epistola 18.

Puerum habeo eleganti formâ, & ingenio facili :
 quem, quoniam magnam spem futuræ virtutis
 pollicetur, studio literarum devovere constitui, &
 tuæ primùm committere disciplinæ. Si quid sub te
 profecerit, faciam ut tui te laboris non poeniteat.
 Si quid fortasse tibi offerat, nolo ut assem quidem,
 aut eo plus, in muneribus ab illo accipias. Labori-
 bus tuis cumulatè & largo fœnore satisfaciam, si
 modo eum talem reddas, qui aliquando suâ doctri-
 nâ amicos omnes ab injuriâ mortalitatis asserat, &
 oblivionis. Quod faciet, si tantum docendi illum de-
 siderium te teneat, quanto discendi ille trahitur.
 Vale.

Epistola 19.

Nescio quo pacto alienæ semper calamitatis te-
 neat me commiseratio : quotiescunque tamen
 amici mei quid detrimenti capiunt, aut fortunæ
 flagellis vapulant & confodiuntur, eorum iactura
 non minus animum meum everberat, quàm si ipse
 naufragium facerem, aut meis quoque rebus pesti-
 mè viderem consultum. Propterea, cùm videam fa-
 mam tuam indies periclitari, me oportet (ut dolori
 satisfaciam, & animus meus conquiescat) rebus tuis
 manum

manum dare. Omnes magnoperè tristamur, quòd perditissimis quibusdam & libidinis compertæ nebulonibus adhæreas, qui neque Deum timent neque homines reverentur. Qui si corruptis suis moribus aliquantò diutius te inebriaverint, jam nullam tui liberandi spem relinques, & actum erit de tuo nomine. Sin eorum vinculis properè te eximas, adhuc morbo tuo mederi poterimus. Et quamvis primi tui mores patri stomachum moverint, tamen (velit nolit) ab illo veniam extorquebimus, modò in hisce longiùs morari desinas, & meam expectationem non destituas. Per me non stabit, quo minus in parentum amorem redeas. Dii faciant, ut nostra hæc exhortatio aliquem tuæ menti relinquat aculeum. Vale, & verborum meorum reminiscere.

Epistola 20.

AMO te plusquam capiat humanæ mentis conjectura, Corneli suavissime; neque est mihi frequentius votum, quàm ut tuæ semper voluntati respondeat fortuna, & omnia ex animi sententia consequare: &, si scirem operâ meâ tibi esse opus, accommodarem me tuis rebus, vel usque ad aras. Cùm tamen venit in mentem canescentis illius & decrepiti parentis tui, quem non sine nota & postica multorum sannâ turpissimè reliquisti nequeo mihi temperare, quo minus ingratitude tuæ irascar, vel (ut verius dicam) impietati. Quid enim inhumanius debet dici, quàm si trementem senio, & morbis affectum parentem filius gravatim videat, nedum non adjuvet? cum ratione carentibus brutis, modicisque animantibus hoc ipsum sit odiosum? Ciconiæ genetricum senectam invicem educant. Glires genitores suos, fessos senectâ, alunt insigni pietate. Quid autem hæc testimonia exemplis præpono domesticis ac vernaculis? Canes ipsi alumnos suâ morte tutantur sæpenumerò: à quibus tamen
ad

nil pæter vilissimam stipem (utpote modica panis, idque hordacei, fragmenta) suscipiunt. Neque moveris, tuam ipsius naturam videri brutis deteriorẽ? Quis hoc non excretur? Quis temperet ab invektivis? Pater tuus assidue languet; nullâ non horâ laborat morbo, & capris ipsis (quod aiunt) est febriculosior: neque tamen morienti, dextram porrigis. Dii immortales, ut jam exulat probitas! ut pessum iêre boni mores, cum jam natos nihil parentum miseret! Dic bona fide, si nunc epularis lautè, si abunde rerum omnium tibi suppetit, id ipsum cui acceptum referri convenit, nisi patri, cui vitam ipsam debes etiamnum? Meditarisne, impudentissime, quid de te viciatim prædicetur, aut quanto tibi crimini vertatur, cum nitidâ & bene curatâ cute ac probè saginato corpore incedis ampullosus, patre tuo jam semimortuo? Mortuam Murænam flevit Hortensius Orator multos dies atratus: tu patris morientis non miserebere? O mala tempora! O perditam ætatem! Velim, nolim, faceam oportet. Plura enim dicere non permittit animi ægritudo, Superest tantum, ut resipiscas; aut non ægrè feres, si amore tui recessero. Vale.

Epistola 21.

QUam bene decipiuntur, qui domûs vestræ ruinam sperant propediem tua virtute restauratum iri, cum tu (cujus interest assiduo labore lucrum venari & domesticarum rerum satagere) non solum nihil acquiras, sed & jam parta devores, ludisque & conviviis omniâ absorbeas, quæ pertinaci & improbo sudore parentes tui collegerunt! Hæccine est illa tui expectatio? sic amicorum opinioni respondes? Nescis, (me miserum) nescis, quam gravem tibi tu sque facias plagam. Pigritare quamdiu voles, porrectisque (quod aiunt) pedibus, & in utramvis aurem quiescas; timeo tamen, ne ubi diuturnum

turnum stultitiæ tuæ somnum indormiveris, ad resipiscendum serò consurgas & expergiscare. Demum si casu aliquo infortunium feras, & novercam tibi Nemesein experiare, quis cachinnis temperebit? quis te naso non suspendet? quis de te otiosa garulitate non fabulabitur? Scio mea verba nullum menti tuæ aculeum relictura: n^o tamen causeris, tuæ te utilitatis nunquam monitum fuisse, nec iacturam tuam cuiquam improprie & impingas; doceri volui, per me non stetisse, quo minùs bennè & prudenter vixeris. Vale, & desertam omni ornatu ac verborum lautitiâ epistolam boni consulas.

Epistola 22.

Mirum non debet videri, si nostræ ætatis liberi ab omni morum honestate recesserint, & velut impudentes ac inverecundi ganeones, unicuique jam virtuti dixerint extremum vale. Neque enim fieri potest, quin, cum a nobis infantuli, & ab ipsis quidem serperastris corruptelam & improbitatem imbiberunt, adulti quoque tenacissime retineant. Nos (autore Fabio) cum adhuc repunt, infantiam deliciis solvimus: gaudemus si quid turpe & impudicum dixerint; verba nè abjectissimis quidem porcariis, aut mulionibus permittenda, risu & osculo excipimus: aut (quod turpius est multo) aliis dicenda in aurem susurramus. Quid, hac innutriti contagione, ubi adoleverint, flagitiis non experientur? qui priusquam hircere, aut recte proloqui possent, turpissimis & impugnabilibus maculis jam se totos, & aurium tenus immerferunt, voluptatùmque delicias concitaverunt, priusquam quid esset voluptas agnoscerent. Demum, quam illis mercedem rependent, à quibus licenter adèò & molliter sunt innutriti? Eos, ut suæ turpitudinis autores arguent & insimilabunt; nedum eis non assurgent. Prudenter quocirca fecerit,

nil pæter vilissimam stipem (utpote modica panis, idque hordacei, fragmenta) suscipiunt. Neque moveris, tuam ipsius naturam videri brutis deteriorẽ? Quis hoc non excretur? Quis temperet ab invectivis? Pater tuus assidue languet; nullã non horã laborat morbo, & capris ipsis (quod aiunt) est febriculosior: neque tamen morienti, dextram porrigis. Dii immortales, ut jam exulat probitas! ut pessum iẽre boni mores, cum jam natos nihil parentum miseret! Dic bona fide, si nunc epularis lautẽ, si abunde rerum omnium tibi suppetit, id ipsum cui acceptum referri convenit, nisi patri, cui vitam ipsam debes etiamnum? Meditarisne, impudentissime, quid de te vaticini prædicetur, aut quanto tibi crimini vertatur, cum nitidã & bene curatã cute ac probè saginato corpore incedis ampullosus, patre tuo jam semimortuo? Mortuam Murænam flevit Hortensius Orator multos diẽs atratus: tu patris morientis non miserebere? O mala tempora! O perditam ætatem! Velim, nolim, faceam oportet. Plura enim dicere non permittit animi ægritudo, Superest tantum, ut resipiscas; aut non ægrè feres, si amore tui recessero. Vale.

Epistola 21.

QUam bene decipiuntur, qui domũ vestrã ruinam sperant propediẽ tuã virtute restauratum iri, cum tu (cujus interest assiduo labore lucrum venari & domesticarum rerum satagere) non solum nihil acquiras, sed & jam parta devores, ludisque & conviviis omnia absorbeas, quæ pertinaci & improbo sudore parentes tui collegerunt! Hæccine est illa tui expectatio? sic amicorũ opinioni respondes? Nescis, (me miserum) nescis, quam gravem tibi tuque facias plagam. Pigritare quamdiu voles, porrectisque (quod aiunt) pedibus, & in vtramvis aurem quiescas; timeo tamen, ne ubi diuturnum

turnum stultitiæ tuæ somnum indormiveris, ad respiscendum serò consurgas & expergiscare. Demum si casu aliquo infortunium feras, & novercam tibi Nemefin experiare, quis cachinnis temperebit? quis te naso non suspendet? quis de te otiosa garrulitate non fabulabitur? Scio mea verba nullum menti tuæ aculeum relictura: nē tamen causeris, tuæ te utilitatis nunquam monitum fuisse, nec jacturam tuam cuiquam improprie & impingas; doceri volui, per me non stetisse, quo minùs bennè & prudenter vixeris. Vale, & desertam omni ornatu ac verborum lautitiâ epistolam boni consulas.

Epistola 22.

MIrum non debet videri, si nostræ ætatis liberi ab omni morum honestate recefferint, & velut impudentes ac inverecundi ganeones, unicuique jam virtuti dixerint extremum vale. Neque enim fieri potest, quin, cum a nobis infantuli, & ab ipsis quidem serperastris corruptelam & improbitatem imbiberunt, adulti quoque tenacissime retineant. Nos (autore Fabio) cum adhuc repunt, infantiam deliciis solvimus: gaudemus si quid turpe & impudicum dixerint; verba nē abjectissimis quidem porcariis, aut mulionibus permittenda, risu & osculo excipimus: aut (quod turpius est multo) aliis dicenda in aurem susurramus. Quid, hac innutriti contagione, ubi adoleverint, flagitiis non experientur? qui priusquam hiscere, aut recte proloqui possent, turpissimis & impugnabilibus maculis jam se totos, & aurium tenus immerferunt, voluptatùmque delicias concitaverunt, priusquam quid esset voluptas agnoscerent. Demum, quam illis mercedem rependent, à quibus licenter adeò & molliter sunt innutriti? Eos, ut suæ turpitudinis autores arguent & insimilabunt; nedum eis non assurgent. Prudenter quocirca fecerit,

rit, cui aliena jactura melioris consilii suggeret argumentum. Vale.

Epistola 23.

*Compa-
randus
præceptor
meorum
sanctimo-
nia insig-
nis.*

QUONIAM ego multis audientibus nuper docui, quantum pueris detrimentum afferat mollis illa educatio quam Indulgentiam dicimus; efflagitasti, ut aliquanto uberius tibi aperiam, quibusnam institutis & moribus liberos tuos formare debeas. Quod (quamvis ægrè feram studia mea quibuscunq; negotiis interpellari) facere tamen non recusabo, ne nihil omnino amicitiae nostræ videar condonasse. Imprimis, quod ad mores spectat, cave ne corruptis juvenibus adhæreant, qui pernoctant in alea, dies integros cumpotant & lasciviunt. Nam si hujusmodi maculas ab infantia contraherent, nihil esset de futura probitate sperandum. Compara tibi præceptorem sanctissimum, cujus sanctitas teneriores ab injuria tueatur, provectiores à licentia deterreat gravitas. Neque enim, si me audis, eorum doctrinæ magis quàm moribus consules: absit enim studiis magis quàm virtuti scholas prodesse. Secus enim, bene vivendi ratio potius esset eligenda, quàm vel optimè dicendi. Laboribus paulatim sunt assuefaciendi, non tamen pondere cui supereffe nequeunt, opprimendi. Si delinquant, si mendacii convincantur, si jugum detrectent, si vel tantillum quidem remurmurent aut muginentur, acerrimè vapulent: neque prius parcatur flagellis, aut animadversioni temperetur, quàm & arrogantiam cognoscant emollitam, & tranquilliores oleo aut pepone molliores facti sint. Quòd si verborum lenociniis iram præceptorum velint exarmare, adlabilis eorum sermo omnino dandus est ventis. Ante omnia cavendum puto maximè, nè eorum delictis conniveant, neu consultò dissimulent errata, ubi palam sceleris comperti fuerint. si bene fecerint, laus eorum

orum quandoque non est suppressenda, ut eo velut gloriolæ fumo pelliecti, acrius solito virtuti dent operam. Importuna redeuntis ad te nuntii festinatio plura scribere non permisit. Vale.

Epistola 24.

SI essem ex eorum numero, qui criminatorias amicorum epistolas cum bile & stomacho excipiunt, non paterer tam diu me tuis literis oburgari: aut enim desidiā meam culpas, aut arrogantiam criminariis, aut in voluptates declamas. Sed cum non ignorem, te hoc alioversum facere, quam ut nomini meo maculam inuras, quicquid scribis, boni consulo: tantum abest, ut aures tuis consiliis velim occludere. Sit vita mea moribus non usquequaque probatis adhuc, tamen dabitur mihi laudi, si probe monenti assurrexero. De his hætenus. Porro siqua ex tuis illis monumentis sub incudem jam satis revocata maturuerint, fac in lucem prodeant & eventilentur: tum ut nos pleniore obsequio tibi demerearis, tum etiam ut teipsum ab omni incommodo mortalitatis & oblivionis afferas. Vale.

Epistola 25.

NEscio cert. si existimes te operæ pretium facere, aut multum haurire lucri, dum severe adeo, & Stoico velut supercilio vitam meam criminariis. At, ut intelligas te nec hilum proficere, ego verba tua nihili penitus duco. Nam cum tetrici nimium censores mihi displiceant; hi omnium maxime, qui se erratis alienis ingerunt Aristarchos, & aliis prædicant bene vivendum, cum ipsi turpissime vivant. Si audiveris me vel minimum peccasse, exclamas protinus, aut naso non aliter suspensis, quam si vel patricidii, vel stupri me compertum haberes. Quasi verò mores tui intus & in cute, unicuique non essent explorati. Tu bonam ætatis tuæ partem contrivisti ludo; universum fere patrimonium

monium latrunculis & aleâ prodegisti; nihilominus tamen simulatâ & quadam vulpina sanctitate alienis illatras neglectis. Dices, non meâ interesse quid agas observare. Certè non video, cur pluris tuâ referat, mores meos objurgare, quàm me sceleribus tuis irasci. Propterea vel alienam vitam culpâre definas, aut ipse ducas inculpatam. Secus tuæ centuræ nec unius assis æstimabuntur. Vale.

Epistola 26.

Feri nequit, ut missum te faciam, nisi prius culpandi tui argumentum mihi auferas. Si dixeris, te culpâ carere, ac nihil commeruisse, dicto citius & sub manum, mendacii te convincam. Nuper cum unâ cœnaremus, suaferam tibi, ut relictis quibusdam nugis Græcas amplectereris literas, quod ab his fluxerint Latinæ, & ad imponendum bonis studiis colophonem plurimum conducant; & adeò quidem, ut sine his perfectus dici debeat nemo. Fidem dederas, facturum te quod dixeram; neque omnino quidem stetisti promissis: nam primis elementis dedisti biduum; verum mutatâ post paulo sententiâ, aliò negotii animum convertisti, solâ (ut credibile est) levitate ductus & inconstantiâ; quæ te Proteo mutabiliorem arguit facilè. Si dicas, terrori tibi fuisse ejus rei difficultatem: non diffitebor, amaras esse studiorum radices; verum hanc molestiam dulcissimorum inde fructuum comes pensat utilitas. Propterea, si quid loci apud te habent nostræ exhortationes, eò revertere, unde imprudenter defiluisti, neque primo labore terrearis: nam quas in portu credis, tenebras, tibi postea sole clarius elucescent. Si annum integrum sub hoc jugo durare non graveris, nullius postea desiderabis operam. Solus poteris sine cortice natare. Vale.

Epistola 27.

UBI pater tuus sumptu domesticæ charybdis rem omnem usque ad assem & pulvisculum prodegit, nè ostiatim liberos stipem oporteret emendicare, coactus est omnes mechanicis artibus colligare, præter te unum quem meo unius beneficio Academicis devovit, eâ expectatione, ut proficeres, & vestræ omnium consuleres paupertati. Cæcutis plurimum, si non videas tecum melius quàm cum cæteris actum esse. Fratrum tuorum alter est alutarius, alius lapicida, alius institor, alius figulus, alius phrygio, alius fullo, alius pegaïarius. Omnes, quotquot sunt, cum paupertate, nocturno diurnoque labore dimicant, nulli omnium melius, quàm tibi consultum; modò fortunam sequaris ducem, & occasionem nunc capillatam effugere, & calvam fieri, non permittas. Si vis evadere in virum magnæ & reconditæ literaturæ, prius oportet, ut ab ipso statim principio te totum labori devoveas. Ante omnia, solida jacias fundamenta, nè corruat quicquid superstruxeris. Nullam de te mihi frugem polliceor, si remissus primum videreris, & in ipso (quod & aiunt) portu impingeres. Cum te studiorum tenebit satietas, non offendet me aliquantula sudoris remissio; parcè tamen hanc tibi indulgeas: nam qui diu nimis ab instituto opere defuecunt & feriantur, otii consuetudinem plerumq; induunt. Constitui de te mereri quàm optimè, nec sententiam mutabo, aut calculum reducam, modò spem meam non fefelleris. Dura patere: futurum est enim, ut te laboris tui non pœniteat, cum satis olei consumpseris. Vale.

Epistola 28.

Vulgò dicitur, eos non facile emergere, quorum virtus paupertate caligat. Quod adeo verum est, ut paucis admodum pauperibus liceat opulescere.

*Haud facile emergunt quorum vir-
tutibus ob-*

stat Res angusta domi.

nisi vel utramque fortunæ mammam fuxerint, aut prodigiosum aliquid sui cominiscuntur industriâ. Cui infortunio supremum illud accedit malum, quod ubique fere gentium miseris illudunt felices, & scarabeos contemnunt aquilæ. Neque tamen propterea melior tibi conditio desperanda est : nam quamvis hoc seculo sufficiens virtuti merces non exsolvatur, neque tamen usque adeo exularunt literæ, quin quandoque principibus placeant & familiarescant literati, pinguioremque fortunam sibi ipsi faciant. Quod si nihil melius tuis unquam votis accesserit, adhuc futurum est, ut te studiorum tuorum non pœniteat ; hoc saltem lucrifeceris, quod scientia, & multarum rerum cognitione à brutis differes. Vale.

Epistola 29.

NUquam ferè ad me scribis, quin opinionem meam roges, quid de stylo tuo mihi videatur ; sed sane, quid respondeam, nihil dum certum habeo, quod certum, & sui similem scribendi modum non habeas. Nunc enim te impensius delectat Latconismus : nunc varia verborum supellectile orationem locupletas. Nihil tamen (ut verè dicam) adhuc reperi quod abhorreat a castimonia linguæ Romanæ ; neque est ullus qui sermonis tui puritatem non deosculetur, nisi quibusdam molestum & grave esset auditu, quod pluraque triduo tibi fingas elaborata, in quibus tamen temporis multum & operæ collocasti. Hæc ostentatione si careres, nihil daretur tibi probro : at dum ingenii gratiam studes demereri otiosam lectorum in te garrulitatem excitas, suscitæque : & facis ut immodicis nugis obstreant arrogantiaæ tuæ. Quare vide, ne, dum tibi placeas, multis displiceas. Vale.

Epist.

Epistola 30.

HActenus aures tuas verbis onerare non destiti, ut & torpere desineres, & tandem aliquando ad virtutes expergisceris. Quod te facturum dejerveras, si vetus tibi condonaretur culpa. Condonata est, & puerilem stultitiam omnes connivente oculo dissimulavimus, neque tamen experimur te factum aliquantò meliorem. Si tui sceleris te non pudeat, periculum est, ne ea mali suboriatursu consuetudo, cui, cum velis, mederi nequeas. Interrupi interim negotia mea, ut honori tuo consulerem: nec me quidem pigebit hoc fecisse, modo resipiscas tandem & dementari desinas. Sin pergas semper facere ut cœpisti, finem faciam exhortationibus. Liberum tibi relinquetur utram sequaris viam, Voluptatisne an Virtutis. Demum, si casu aliquo infortunium feras, aliorum esto iudicium quis fuerit in culpa. Vale.

Epistola 31.

CUM ea ferè sit omnium natura, ut suarum potius rerum quàm alienarum satagant; adeò tamen utilitas tua semper mihi fuit curæ, ut vix effluerit momentum, quo me ceperit tui oblivio. Quare non ægrè feras, aut ab amore tui me recessisse arbitreris si interim vitiis tuis irascar. Reclamavi, fateor, quod illiteratis quibusdam fabulis tempus conterreris. Sed hoc ipsum feci, ut aliud studium complectereris, unde plus frugis aliquando referres. Et, si non putarem tibi probatum iri quæ dico, sanè missum te facerem. Hoc unum tibi persuadeas, me tui semper studiosum fuisse, & qui te ardentius amet esse neminem: sed c m video famam tuam apud verbosas hominum linguas periclitari, tacere nequeo; neque si vellem, permetteret laudis tuæ desiderium: quo, dispeream, si quid unquam ardentius cupiverim. Vale.

Epistola 32.

Quatuor abhinc annos frequentius literis te salutavimus ; neque tamen certiores sumus facti rerum tuarum. Quid sit in causa, conjectare non possumus. Credibile non est, tantis te negotiis districtum fuisse, ut tanto tempore nullum omnino scribendi otium potueris tibi suffurari. Aut ergo nostri te cepit oblivio, aut negligentiae culpâ non cares. Quampridem enim te monuimus, ut non solum scriberes, sed ad nos ipse revertereris, & matrem capulo vicinam reviseris. Si venires, amici omnes quos longa tui fatigat expectatio, animi curas discuterent, incolumitati tuæ gratularentur, obvius te manibus exciperent, & longa salutarent præfatione. Meditare, quanto spectandi tui desiderio ardeant omnes. Nullâ non horâ de te loquimur, & vitam nobis acerbam putamus, quod tamdiu consuetudinis tuæ fructu careamus. Propterea, si nos amas, fac nobis aliquantulum videndi tui copiam. Vale.

Epistola 33.

Gymnosophistarum consuetudo laudabilis Amasis regis Aegypti probanda sanctio.

Laudabilis mihi videtur Gymnosophistarum consuetudo ; apud quos pueris, qui nihil quotidianæ frugis afferunt, cibus denegatur. Nec minus probanda est Amasis regis Aegypti sanctio, qui edicto iussit, ut singuli quotannis apud cuiusque præfecturæ præsidem rationarentur, unde viverent ; eisque mors inferretur qui non facerent. Quod utinam nostro quoque seculo observaretur : Non tot passim nequam, & nihili reperirentur nebulones, quot ubique gentium reperiuntur : quibus nullum est aliud negotium, quam ut prona & obedientia ventri pecora, toto die crapulari, aut alienæ insidiari vitæ. Quorum perditos mores quotiescunq; memoriâ repeto, videre video desolatam & multis madentem lacrymis Justitiam, quæ & Principum negligentiae irascatur, & Senatum jam sepultum somno, aut conniventem arguat.

arguat. Et, nisi obviam ab omnibus properè eatur, resistaturq; pullulantibus abunde flagitiis, in tantum se propagabit iniquitas, ut nullus sit futurus virtuti locus. Actum erit de bonis moribus, exulabit probitas & improbitati jus relinquetur sedendi in Orchestra. Proinde, Corneli, siquidem me amas, (ut amas) cave nè eorum numero adscribaris, qui Naturam sui partûs pœnitere faciunt, & antiquissimum illud Chaos confusis adhuc elementis appetere. Da operam, ut, cum parentes tui interrogabunt quid profeceris, dignus reperiare qui vivas & quem ament. Hoc si feceris, neque te pigebit fecisse, neque illos bene de te meruisse. Vale.

Epistola 34.

Naturâ ferè comparatum est, ut, quò quisque majore sit doctrinâ, hoc & superbiat magis, & supercilium severiùs contrahat. Nec sanè mirum. Nam & volucris, quo plures sunt plumæ, hoc sublimius in auras efferuntur. Et Pavones hoc sese mirantur magis, quo latius flabellum proferunt. Sed est hominum genus, qui cum sint elementarii, & bonas, literas ne à limine quidem salutârint, se tamen omnium primos (si Diis placet) haberi volunt; feruntq; ægre, quod non æstimentur pluris, & quod quaquaversum transierint, transeuntibus non assurgatur. Cujusmodi erat nescio quis magistellus & grammaticista, qui, audiente nuper idiotarum & vetularum turba, multis fabulis sic strepebat immodice, ut importunis illis commentationibus populo esset admirationi, & magnam doctrinæ opinionem sibi mereretur. Huc ergo cum ejus videndi causa certatim omnes convolarent, cœpi protinus percontari, quid illud esset. Eodem omnes ore responderunt. Alterum & mundo redditum Ciceronem. Tunc ego, cum reliquis, accessi ut percontarer, Verum esset, necne, quod de

de nebulone sibi persuaferat vulgus. Sed dii boni, quàm nihil inveni, cum accessi proximæ! Vix orationem proferebat, in qua non tot erant barbarismi, quot dictiones. Cum ego nugis illis aliquandiu fatigatus pertæduissem, temperare mihi non potui, quin eum sua sede disturbarer: quod cum fecissem, parum abfuit quin delusa nugis plebecula in me saxis irrueret: tot jam fumos ille vendiderat turbæ, tot veneficiis universum excantaverat theatrum. Quod quotiescunque memoria repeto, non possum nostro seculo non irasci, cui non sit aliud in Doctorum literis discrimen. Vale.

Epistola 35.

PLerumque mihi doluit, quod conveniendi tui nulla sese offerret opportunitas. Eram enim nescio quæ tibi dicturus, in rem tuam magnopere spectantia. Paucis abhinc diebus pater audivit, te voluptatibus irretitum usque adeo, & illaqueatum, ut jam virtutes omnes aspernatus fueris, ac æstima-veris nihili. Vale.

Epistola 36.

EST genus hominum, quorum utilitati dum confulitur, se præbere gravantur dociles; ita ut videantur habere minus cerebri, quam cimex sanguinis. Nihil tibi blandiar, nec oleum (quod dicitur) in auriculam tibi instillabo: sed mihi videris unus ex iis qui nec scelera sua vellicari, nec visera sibi tangi volunt. Novissimè cum me consuleres, ad quem vitæ scopum arcum intenderes; vetueram te, nè insectare-ris aulicos istos palpones, qui pellice vulpe benigniores, & in ostio tantum formosi, aureos montes pollicentur, & a tertio usq; jugere manum porrigunt: his tamen sæpenumero fucum faciunt, a quibus amplissima acceperunt munera. Nescio quid diluendi tui scelera fiducia consilium meum nauci feceris: hoc ipsum tamen est tibi maximo malo futurum. Nescis quàm

quàm austerum sit inculpatè vivere, ubi probitas & virtus exulant? In aula qui Arabicè olent, & in cute sunt purpurati, intùs ulceribus & leprâ scatent. Postremo, videtur ne à virtute alienum; in multum noctem pergracari, in alea pernoctare, ære alieno obrui, nihil non inhonestum audire? Et, ne multa, nihil est non probrosum. Oportet imprimis ab alterius jussu pendere. Religiose & ad anxietatem usq; observandum est, non tantum quid verbis jubeat dominus, aut imperet; sed quid nutu significet, aut digito crepet. Alien: vivendum quadr: Bullatis nugis aures sunt præbendæ: unicuique virtuti mittendum repudium. Nihil dicendum est, quod aures tyranni gravet. Si caleat, æstuandum est; si frigeat, tremendum: & plerunque cum diuturnam servitutem serviveris, si in ipsius iram impingas, ob rem nihili, ob floccos, ob vitiosam nucem te relegabit, perinde ac vilissimum Canopi vernam: nec primorum laborum stipendium extorquere poteris. Jampridem te hujus rei monueram, tamen verba mea nihili fecisti. Si tui infortunii fueris autor; æquanimiter feras. Æquum est enim ut faber quas fecit compedes ipse gesset. Vale.

Epistola 37.

Moris est mihi, ubicunque locorum vixerim, eorum semper reminisci, quorum beneficio bonæ literæ, injuriâ temporum priùs sepultæ, reviviscunt paulatim & repullulant. Nec sanè mirum: Nam me quidem sententia non minoris (minoris *Quanti* autem? imo verò longè pluris) æstimandi sunt qui *æstimandæ* linguam Latinam à morte vindicant, & pristinæ re- *qui lin-*stituunt dignitati, quàm qui civitatibus amplissimis *quam La-*jugum servitutis excutiunt reddita libertate. Sed est *tinam pro-*hominum genus, qui, cum rudere magis quàm loqui *pria resti-*noverint, probis eruditorum votis & conatibus reni- *tuunt dig-*tuntur, timéntque ne optimæ se propagent disciplina. *nitati.*

In

In quos si reclamet aliquis; Deus bone, quibus verborum tonitribus fulminabunt? quot plaustra convitiis onusta revoment? Non tantum non assurgent autoribus renascentis eloquentiæ, sed factâ velut conjuratione in eos certatim confertimque dimicabunt; neque prius concutere parietes theatrorum, verbrisque obtundere desistent, quàm sui similes ad latrandum in laudabiles illos linguæ Latinæ candidatos & redivivos eloquentiæ Camillos excitaverint. Diceres esse Cothorum Vandolorumque; reliquias, quæ in Romanam Rempub. arma parare, refarcire suisque barbarismis togatum sermonem corrumpere velint.

*Invehitur
in barbaros.*

Quare autem velint non video, nisi quòd fortè verentur, ut nè qui suis nugis idiotas prius eluserunt, & agrestibus imposuerunt ingeniis, redeunte Minervæ principatu ridiculi fiant, & ipsis etiam contemptibiles quibus prius fuerant admirationi. Sed longè suâ spe falluntur. Nam si suscitandæ semper eloquentiæ animum adjecerint eruditi, tantumque operæ quantum jam ceperunt, barbaris hujusmodi retrudendis collocaverint, non est mihi dubium, quin pudere deteriti hoc genus Gothi causâ casuri, ac arena cessuri sint & ad extremum sese in pedas daturi. Quod si suis ineptiis contenti viverent, neque cæteros hominum eodem cuperent sordere luto; essent quidem ridendi, non tamen tanto odio habendi: Verum (quod omnium multo turpissimum) cum nullo non verbo follemissæ, indignanter ferunt, non omnes eadem infantia iisdemque barbarismis juvenari & ineptire. Et (quod magis rideas) sacras literas eo esse fato arbitrantur, ut cum his stare nequeat regina rerum Eloquentia; quasi Hieronymus, Ambrosius, Lactantius, Athanasius, & alii plus sexcenti barbarè semper sint locuti, aut eloquentiam cum Theologia non ita conjunxerint, ut nescias utri duarum magis debeas. Quiescite, quiescite, Philosophastri; nostræ omnium

aures

aures vestris jam deliciis calent. Magno vobis malo futurum est, nisi à suscepto in literas & literatos bello pedem retuleritis. Nam ut numerosas Xerxis copias paucissimæ Græcorum turmæ pepulerunt; ita & pauculæ eruditorum centuriæ infinitas vestræ gentis Vandalicæ myriadas, nullo negotio, & victoriâ expugnabunt incruentâ. Ridiculum est, quod publico exclamatis theatro, Renasci hærefes, Antichristos surgere, fidem catholicam ruinam minari. Qui (malum) religionis hostes reviviscunt? hinc qui ex Græcis ad verbum docent Latina? Quieta erat fides, quis eam commovit? Vos plebeculam in re nihili concitatis, eruditis terrori sitis: monstra confingitis, quæ nec fuerunt hæctenus, nec posthac sunt futura: neque est quisquam cui à satyris vestris securo esse liceat, quique loquacitatis vestræ retia possit declinare, cum audiente vetularum turbâ fermocinamini: quasi verò ad ferendum ocymum sitis nati, & major quædam maledicendi libertas vobis quàm cæteris mortalium sic concessa. Quod si quisquam reluctari satagat, aut eadem tragulâ vos referire, tantisper illatrabitis, cum rudi vulgo persuaseritis, eum vel cervicem matris repisse, vel in patrios minxisse cineres. Et (quod pejus odi) neminem putatis dignum, qui vestra vestigia (si diis placet) lambat & osculetur: quasi verò legitimi sitis naturæ filii, nos spurii tantum; aut sit aliquid in vobis doctrinæ, quod nemo quisquam sperare audeat. Si eloquentiam creditis viliorem, quàm cui vacari debeat: respondebo, vos similes esse procis Penelopes, qui cum dominam assequi non possunt, ad ancillas divertebant. Vos quoque infirmitatis vestræ conscientiam deterriti, quoniam ad eloquentiam, ut ad solem noctuæ, caligatis, ad quæstiones quas Fabius Ceratinas vocat, Crocodilinosque divertitis syllogismos. Quos tametsi vestrum plerique inutiles fateantur, neminem tamen habent-

habendum in pretio putabitis, qui futiles hoc genus nugas nesciverit. Nunc (ne multis agam) si sapitis, veteris insolentiae cristas retundite. Secus non deerunt, qui tanti fastus pertæsi, acutas sibi sagittas esse, suis vulneribus sanguinem sequi, se domi urbinam habere (ut vos machæram) doceant, testenturque non esse edendam glandem, reperto jam tritico. Vale.

Epistola 33.

EGO cum rerum tuarum studiosus tu;que longè amantissimus semper fuerim, nec ullum obsequiosi hominis officium tua in re prætermiserim; speravi, imò vero intrepidè mihi sæpenumerò pollicitus sum te mei perpetuo fore memorem; ac, si quando novercantis fortunæ Boreas mihi insultaret, cum te fore qui in accepti beneficii hostimentum primus adjutricem manum mihi porrigeres. Sed dii boni! quam longè mea me fefellit opinio, dum te mei memorem expectavi, qui tui dememineris; dum inquam, te rebus meis adiutorem speravi, qui tuarum plerisque mirantibus, imò vero illudentibus, nunquam satagas: quin omnia, quæ multo parentum sudore tibi parta sunt, avidè consumas, & cum flagitiosis hominum corruptissimorum gregibus universum patrimonium stultissimè profundas; & quod longè deterius, & ab humanitate magis alienum videtur, patris defuncti obliviscare, cujus viventis labor tibi omnia peperit, qui te suavissimè educavit, effusis charitatis habenis amavit, tibi que omnia, quæ ad bene & beatè vivendum pertinebant uberim semper & ambabus suppeditavit manibus Cui jam capulo instanti, & (quod dici solet) alterum pedem in cymba Charontis habenti, fidem dederas te annuis parentalibus ac sacrificiis Deo immolaturum. Quinetiam dum mortui cadaver per sandalarios

pilarios efferretur, ejulabas, vociferabaris, & ad ravim usque clamitabas; ita ut pro eo vitam pacisci velle videris. Nunc autem ubi fides viventi præstita? ubi simulata pietas cadaveri exhibita? O ingratae mentis juvnam! O perditissimum adolescentem! Nihil sane jam conqueror, quod mei dememeris, quem parentis cepit oblivio. Jam quoniam in nequitia tua ita occaluisse, ut lapideam magis quam humanam videaris effigiem indutus, pluribus te verbis hortari desistam. Vive lubet, egerisque ut volueris; profundas, perdas, pereas; nihil ad me futurum. Sciveris tamen ex Pittaci sapientis dicto, Tales te habiturum liberos, qualem erga parentes te præstiteris. Vale.

Epistola 39.

Politioris literaturæ viri, multaque lectione exerciti, qui de liberis educandis libros ediderunt, bene & doctè mihi instituisse videntur, ut infantibus adhuc vagientibus studiosæ adhiberentur nutrices, quæ eos cibis mollioribus, utpote lacticiniis, suaviter pascere; nè si duriusculos ori tenero fortasse inculcassent, flaccidæ adhuc & bullæ fragiliores maxillæ, dentibus immunes, non frangerent aut molliores pepone stomachi non decoquerent. Cautè siquidem observant, tenellum corpus vix bene compactum esculenti paulò asperioris non esse capax. Hunc ritum qui de erudiendis pueris aliquid reposuere, itidem observari voluerunt, & videlicet rudibus crudisque ingenis, quæ sunt veluti tabula rasa, in quâ nihil depictum est, præficerentur viri moribus non minus quam doctrinâ conspicui, qui nutricibus nihilò asperiores, ipsos primis literarum eduliis, utpote minutilis elementis imbuerent, atque animum virtutibus perinde ac doctrinâ formarent, excole-
cere,

Grammaticam discere perutile.

cere, quorum vires modicis etiam rebus succo mberent : eos præterea majoribus disciplinis non esse idoneos qui in ipso vestibulo deficerent. Cognitis demum elementis liminaribusque literis Grammatices rudimenta studuerunt his inculcanda, quò facilius rationem grammaticam, licet ornatu & cultu immunem, contexerent. Quod ubi facere jam probè scivissent, orationibus partim solutis, partim pedestribus, lepòrum & venustatis succo assatim delibutis, componendos voluerunt : ut imitatricis instar simiæ alienis inhærent vestigiis, quòdque ab aliis factum inspicerent, ipsi facere aut saltem æmulari, a tergo & eminus conarentur. Hoc uno motus argumento cum pridie hujus diei audissem, Petroni charissime, te ad artis Dialecticæ studia, remis velisque aspirare ; non potui, ut utilitatis tuæ semper studiosus, quin id desiderium literis conarer excitare ; difficillimum factu suspicatus, te illius succos ebibere, qui aliarum artium parvulos rivulos vix bene labelis primoribus degustaveris. Nec enim te latet, caduca & fragilia architectorum fore ædificia quorum debile fundamentum exstiterat. Agedum ergo, priusquam immaturis condescendas affectibus, sagaci examine perpendas quid sit utile : neque quicquam pares exstruere, priusquam stabili fulcro illud solidaveris. Futurumque dubio procul expecta, te à cunctis artibus longe exulaturum, si hanc a te flocci factam proscripseris, proscriptam flocci feceris. Cui enim, per deos immortales, idoneus videberis disciplinæ, si hanc (Grammaticen dico) ignores ? Quid ad stomachum tuum faciet rivus, ejus fons tibi odiosus fuerit ? Eris juris Civilis aut Canonici peritus, qui Latinarum dictionum sensus ignaveris ? Callebis phycas rationes, qui verborum etymologiam nesciveris ? Extricabis difficiles sophismatum mæandros, qui apertissima quæque explanare nequiveris.

Scru-

Scrutaberis cœlestes & altissimas Astrologiæ aut Theologiæ causas, qui quæ infima sunt, & pedibus tuis vicina, contemplari nesciveris? Degustabis arborum, herbarum, unguentorum, ac radicum succos, cui odiosa fuerit primorum literarum delibatio? Aliorum morbos unguentis aut antidotis repelles, qui tuæ ignorantix remedium adhibere neglexeris? Declamabis in Senatu, aut agis in theatris, priusquam in schola loqui didiceris? Alijsne persuadebis, qui, quæ tibi prævides utilia, suadere nequiveris? Perpende, velim, & in memoriam aliquantisper revocâ ex majorum annalibus, quàm frugifera, quàm jucunda sit artium humanitatis lectio, cujus amœnitas, lepos, suavitas Italos (à quorum scatebris linguæ Latine roram primum constat emanâsse) ita pellegerit, *Italix gratissima ar-* ut parum gravatè tulerunt, cæteras omnes disciplinas *tium hu-* à se rejici & eliminari, ut has obviis ulnis amplecte- *manitatis* renter, harum odorem assiduis naribus olfacerent, *lectio.* saporem linguâ inexplibili degustarent, venustatem labellis arctissimè compactis deoscularentur. Quotusquisque etiam Philosophus aut Sophistes in ipsis etiam Italiæ penetralibus comperitur? Quot illic Medicos, quot Astrologiæ peritos, quot Jurisconsultos invenies? Nullos sanè aut paucos. Contrâ verò, Poetarum nominibus civitatum compita ebulliunt. Rhetoribus ac declamatoribus vix theatra sufficiunt Grammaticos non capiunt Scholæ. Historico- rum verbis passim locorum compita fulminant. Novus quotidie Servius nodosos enodat. Novus assiduè Valla muscosos emungit: & (ut semel dicam quod sentio, laudanda videtur Italorum Latini sermonis parentum constantia; qui (quod has artes cæteris jucundiores semper credidère) ab earum castris nunquam defecerunt. Legimus oratorum principem propectæ jam ætatis, Tullium, Rhodiis, præceptoribus sese recoquendum tradidisse: quin & easdem ar-

Itali ser-
monis La-
tini pa-
rentes.

tes à priscis Regibus tantopere exultas, ut liberos suos præceptorum ferulis ac flagris, perinde ac infimæ fortis aut conditionis peregrinæ puerculos, submitti voluerint ; ipsosque institutores amplissimis plerumque muneribus cumulaverint. Sic Marcus Antonius Imperator Frontoni Philosopho, quem dicendi præceptorem habuerat, statuam erexit : sic Scipio Africanus, Ennii statuam sepulchro suo imponi ; sic Archelaus, Euripidem sibi convivam adesse ; sic Trajanus Romani ingrediens, Dionem Prusium curru suo donatum honorari ; sic Ptolomæus Philopater templum Homero dedicari, voluerunt : Sic denique (ut à peregrina ad domesticam transeamus historiam) Clotharius Saragossillum ludimagistrum, quoddam Goberti filii sui Pædagogus esset, Ducatu Aquitanico donavit. Hæc & alia permulta, quæ adduci possent testimonia (ut opinor) sufficiunt quæ artes humanitatis attentius excolendas, in animum (nisi lapideus fueris) inducant. Verbis meis igitur acquiescas velim, qui nihil tibi non utile, non frugiferum consulam. Id ubi feceris, meo in te amoris, licet infinitus prope fuerit, plurimum incrementi adjectum periclitabere. Vale.

*Clotharii
liberali-
tas in filii
sui pæda-
gogum.*

Epistola 40.

REM à me tibi frugiferam, nedum jucundam, semper factum iri opinatus sum, si parentis instar, quod ad animi tui cultum & morum honestatem pertineret, dietim tibi legendum, ac pro suavissimo delibandum esculento proponerem : statui apud me brevissimis sæpenumero codicilli, (quoniam id etiam quotidiano penè convitio efflagitabas) quid tibi laudi, quid utilitati futurum ; contra, honori tuo fuliginem & tenebras indicturum sit, aperire : quod certius meæ in te benevolentia, licet tibi tuis unguiculis notior sit, periculum adhuc facis. Fecisse autem

tem operæ pretium videbor, si prius omnes in te virtutum favillas funditus extinxero, quàm te ad virtutis studium inflammare studeam: si inquam, docti agricolæ instar, prius tribulos, lolium, carduos, & urticas radicitus extirpavero, quàm purgatissimum & purum tritici granum sulcis immittam. Inter cætera quæ nomini tuo magnopere officiant, primas sibi vendicat Ebrietas, quam ideò primum eliminandam censui, quòd ea rationis usum hominibus excutiat, vitiis omnibus incrementum præstet, virtutibus ortum & nutrimentum impediat. Hinc eò facilius eam claustris tui corporis interdicare speravi, imò & mihi sum pollicitus, quòd non ignores, vinolentiam tabificum multis venenum fuisse. Quis enim nescit florantissimis civitatibus & opulentissimis earundem incolis perniciosam & exitialem fuisse? Quis nescit, Trojam, multis antè temporibus ineluctabilem, & Martis rabie indomabilem, sepultis vino phrygibus, captam fuisse? Quis ingentes Rutilorum copias à Niso & Eurialo propter vindictam jugulatas? Romam à Brenno Senonum duce, obrutis Baccho civibus, incendio datum? Fuitne & contagiosa summis etiam principibus hæc temulentia? Quà autore, Antiochus magnus, hyeme tota vino & venere contrita profligatus; Olofernes à Judeth muliere interemptus; Polyphemus ab Ulysse excæcatus; Deiphobus à Menelao interfectus. Alexander ab Iola pincerna veneno potatus; Cynaras filiae incestu contaminatus; Bonosus imperator à Probo superatus, ac suo sibi laqueo jugulatus; Athamas, Learchi Agavæ, Penthei, filiorum sanguine pollutus; Anacreon acinoræ passæ suffocatus; Lacides Philosophus nimio haustu obrutus; Cyanippus à Cyane, Aruntius à Medullina, filiabus, occisi creduntur. Infinita prope testimonia, quæ inexhausto orationis stylo mihi suppeditantur, in medium evocarem; nisi hæc satis

esse arbitraret, quæ vel temulentiam omnem tibi adimerent, aut saltem aliquâ ex parte refrigerarent. Perpende, velim & apud te sagacius paulò contemplare, quid inde veneni pullulet, quanta exhaletur mephytis. Obruti vino sensus hominem gliribus somnolentiores efficiunt, è gradu mentis dejiciunt, & rectam tollunt de cardine mentem. Resipisce igitur, & ab hoc exitiali veneno linguam revoces: aut si factu tibi videatur difficile, eo prorsus abstinere quod tamdiu tantoperè dilexeris; ne saltem scythiffes, id est, Scytharum morem imitere, qui nectar vel meracissimum Acheloio poculo nunquam diluunt: quin (scribebat Andocides Philosophus ad Alexandrum) memento cum vinum potas, sanguinem te bibiturum: nam cicuta homini venenum est, cicutæ vinum: hoc est, considera, quanta vini vis sit, ut veneni sit venenum. Vale. Datum ex ædibus nostris, pridie Calendas Decembris.

Epistola 41.

FAcit tua in omnes, vel ignotos, comitas, nedum in liberos humanitas, pater colendissime, ut quamvis præter hoc corpus, & quicquid in eo est, tanta semper abs te acceperimus obsequia, plura semper dietim appetere non erubescamus. Quinetiam ita naturâ comparatum esse non ignoramus, ut (autore Virgilio) Omnis in Ascanio chari stet cura parentis; Contra verò liberorum spes omnis in parentibus, veluti naturæ refugium in anchora constituta permaneat. Audaciores igitur paulo in his quæ utiliora nobis fore conspiciamus, vel ob id unum facti sumus, quod pictorem in excolendis morticini imaginibus, simulacris fictilibus, sensu & animâ vacuis, non auro, non argento, non denique pretiosissimis parcere pigmentis conspiciamus. Validius igitur argumentum cum nobis visum sit, nec patrem in excolendis suis
animatis

animatis imaginibus debere facultatibus parcere, intrepidè quæ ad ingenii nostri, nedum corporis, cultum pertinent, exposcimus; te nihil in his, quæ ad ornatum nostrum spectant, pictore tenaciorem, expectantes. Nè autem diutiùs te pendulum remoremur, lucidus quid verba hæc nostra velint, aperiemur. Defecimus à primo præceptore, quem dum rusticaremur, mensæ turæ convivam adhibuisti: nunc sub alio militamus, primæ itidem classis præfecto, qui discipulos soluta partim orationis venustate, historiæ partim flosculis expolire satagens, Fabium Quintilianum, & Cæsaris Commentarios assumpsit legendos: nec tamen ita assumpsit, quin revocato calculo facilè recantet, si alios ad stomachum tuum & palatum magis facientes eidem legendos injunxeris. Hos tamen præ cunctis elegit, quod Quintilianum, licèt mendosum & maculis scatentem, ab omnibus laudari; Cæsarem, ut historiæ domesticæ scriptorem, à paucis, imò nullis, reprobari videat. Nè autem à majorum vestigiis aberrare, & (quod trivale fertur adagio,) cornicum oculos configere, & sexagenarios de ponte dejicere videretur, sex novissimos *Æneidos* Virgilianæ libros explanandos & ad finem (superis arridentibus) deducendos accepit: testatus Lucanum, Silium, & Statium, ut duriusculos; Mantuani carmen, ut paulò flaccidius, à plerisque non usquequaque probari: unum Maronem heroici carminis scriptorem ab omnibus (nullo reclamante) laudari, amari, deosculari. Nunc igitur, pater æquilime, perpendas; videaturne utilis horum autorum lectio; quam si probaveris, da operam, ut condiculis proficientibus, oscitantes non pigremur, pigri non oscitemus, sed novis ætutum codicibus, cæteros omnes cursu & lectione prævertamus. Vale.

Epistola 42.

S Tomachum mihi aliquantisper movit, ac bilem
 excitavit, multidica illa verborum tuorum licen-
 tia, qua me ut merulentum & vino marcentem,
 & (quod dicitur) ad ambas usque aures ingurgitan-
 tem severius incessivisti, movissésque acerbius paulo,
 nisi indubitata fide mihi compertum esset, te non
 morbo animi, aut livoris stimulo ductum id egisse;
 quin potius, ut me tibi jampridem obnoxium, ampli-
 ore semper obsequio demerearis. Ego sane inficias
 neutiquam iero, me præter modum vinolentiæ dedi-
 tum fuisse; eâ tamen in re culpæ meæ veniam eò
 facilius me exoraturum spero, quod non ignores,
 neminem tantæ esse probitatis hominem (fuerit li-
 cèt diis ipsis proximus) cujus vita aliquantulis vitio-
 rum tenebris non obnubiletur. *Æneam* sua com-
 mendat pietas, dedecorat proditio. *Alexandrum*
 bellica virtus extollit, deprimit ebrietas. *Solomonis*
 prudentiam quisque laudat, lasciviam nemo non
 vituperat. Neq; tamen propterea licere mihi exi-
 stimo sceleratis aliorum vestigiis impune ut adhæ-
 ream: verum id unum summopere abs te oratum
 vellem, ut convitiis aliquantò mitioribus me incre-
 pares. Non sum pectoris adeò obtusi, ut verbis hu-
 manis non mollescam. Cæterùm quoniam me à
 potu nimio multis & immodicis sermonibus deter-
 ruisti, te deprecabundus postulo, ut prolixiore ora-
 tionis stylo mihi adaperias, & enarres, quid contra-
 ria ebrietati & crapulæ temperantia utilitatis affe-
 rat. Secus haud facile mihi persuasero fugiendam
 esse prorsus vinolentiam: quam semper (absit ta-
 men verbis tua contra niti) non solum jucundam,
 sed & utilem mortalibus existimavi; nec existimavi
 tantum, sed ex receptæ fidei autoribus, in omni
 doctrina locum facile principem obtinentibus, col-
 legi. Ennius in primis, Horatiano testimonio, suc-
 cinere,

*Ennius
 nisi potus
 carmia
 scibere
 non sole-
 bat.*

cinere, & calculum adjicere volent, mero despumans
ad carmen promptior exstitit; quin & Cratinus as-
ferit, Nulla placere diu, nec vivere carmina posse.
Quæ scribuntur aquæ potoribus. Mnestheus quoque
vinum animo & corpori robur addere testatus est.
Quodd si horum testimonia, quodd profani fortasse
autores tibi videantur, sùsque deque tuleris; Chri-
stianæ religionis cultorem Baptistam Mantuanum
tibi adjiciam, qui Faustum pastorem ita loquentem
inducit.

Vina sitim minuunt, animique doloribus obstant :

Vina ut amicitias, vires ita corporis augent.

Funde iterum : potare semel, gustare : secundus

Calluit os potus : calefacta refrigerata

Tertius : arma siti bellumque indicere quartus

Aggreditur : quintus pugnat : victoria sexti est :

Septimus (Oenophili senis est doctrina) triumphat.

Nè igitur laborem tuum hac in re mihi adhuc de-
neges: quin in crastina fulserit hora, epistolam ad
me remittas, qua lucidius omnia verbis complectar-
re. Cæterùm pridie hujus diei ad aures meas per-
venit, te libris affluere complusculis, quos ut mini-
mè tibi idoneos nunquam revolvās, sed in scriniis
putrescere cum blattis ac tineis rixari permittas :
hos velim properè ad me curares deferendos, ne
non sit, quo corporis & ingenii mei vires exerceam.
Vale.

Epistola 43.

VIX fatis (ut opinor) verbis exprimi possit, in
quàm profusum ac vehementem risum me vel
invitum traxerit novissima, quam ad me dedisti,
epistola ; notissimum equidem cæcitatæ tuæ argu-
mentum præferens, longèque notius exhibitura, si
ita semper cæcutire, hallucinari, ac despiscere, ut
occæpisti, pergas. Ego verbis quam fieri potuit hu-
manis fatis, ut opinabar, fluduëram te à vinolentia

cæterisque permittis id genus flagitiis deterrere : quod certò scirem, nullum ad virtutes, non eradicatis à stirpe vitiorum fomentis, aditum mortalibus patere : mihi quoque adeò præter stupulum pollicebar, te in meam sententiam, non pedibus modo, sed manibus quoque ac toto corpore descensurum. Verum quis me oleum & operam perdidisse non fatebitur, dum te ab his, quæ perniciofa tibi fore conjiciebam, divertere studui, & ad ea quæ profutura opinabar, hortatus sum ? Cui verbis meis, ut aliquanto asperioribus, ac consilio importuno parùm fuit non acquiescisse, nisi & reprobanda quorundam Epicureorum testimonia ad vinolentiæ tuæ & erroris fulcimentum adduceres ; quasi verò delicti causam expurger erroris alieni testimonium, cæcisque visum restituat alienæ cæcitatis probatio. Sed Christianæ religionis cultor Mantuanus vinolentiam probavit, qui septimum etiam haustum non deneget. Perpendas velim prius, quam quicquam crudum & impræmeditatum evomas, quemnam pastorem his verbis inanibus effutientem induxerit ; nonne quæso, ut idiotam & consilii prorsus immunem ? quod sciverit, quæ à rusticis nihil præter aratrum redolentibus efferuntur à sapientibus non pluris, quam ventris crepitum æstimari. Videberis igitur agresti plusquam ingenio natus, si rustici perinde ac gravissimi Catonis, frontis rugosæ viri probaveris dictum ; eò quod ad nequitiam ampliorem (quod dici solet) fenestram tibi patefecerit. Quoniam autem efflagitas, ut amplioribus verbis tibi aperiam, quid contraria crapulæ, & corporum voluptatibus, temperantia utilitatis aut laudis afferat ; Notius id (ut opinor) tibi fuerit, si prius apud te mediteris, quid infamiæ, quid probri, quid ignaviæ afferant turpissimæ ac mellitæ voluptates : quas (ut ait Cicero) qui sequitur, nomine tantum homo, re autem

autem bellua dicendus est: cujus sit proprium corpori inservire, & his solum voluptatibus, quas tum è pastu, tum è ventris quærit rebus. Turpissimum enim est genus hominum illorum, qui in ventrem projecti ac libidinem, veluti suæ cœno volutantur. Nihil est ergo quod ignores, hominem tantis laudibus ob temperantiam effereundum, quanto probro ob voluptates illas, quibus semper pœnitentia subsequitur comes, deprimendum esse conspicias. Temperantiam (nisi cornea fibra, aut jecur adamantinum robûrque & æs triplex circa pectus fuerit) ut laudabilem probabis, si diligentius observes, quantam plerisque mortalium celebritatem, aut, ut verius loquar, immortalitatem peperit. Non ignoras communi omnium suffragio perpetuò laudibus efferri Masinissam regem Numidarum, quod centesimum suæ ætatis annum agens semel tantum in meridie cibum sumplerit, ut milites suos ad temperantiam suo induceret exemplo. Romanorum historiis Curium cœlo tenus efferri conspicias, quòd olusculis contentus viveret. Lycurgum nonne Regem ubique gentium nominari, quòd abstemius vixerit? Alios item prope infinitos per ora hominum volitare, quod sibi has pestes interdixerint? Cogant te igitur ad resipiscendum virtutis præmia, aut à flagitio deterreant scelerum opprobria. Non me præterit, difficile admodum esse, contemnere voluptatem jam nobis insitam, & quæ effectuum nostrorum semper sequatur comes. Possunt tamen semper vitiorum fomenta extinguï, quæ momento uno extirpari nequeunt. Sed de his hæcenus. Expetiveras nuper, ut libros, quos in scrinio putrescentes cum blattis tineisque rixari permittebam, ad te curarem perferendos. Curavi, quod etiam licet ab ostentatione procul positos, utiles tamen tibi fore suspicabar. Ego ubi majorem paulò studiis meis

meis quietem impetravero, at te majora dare constitui. Hos tu interim boni consulas. Vale.

Epistola 44.

Assiduus (ut accepi) lacrymulis faciem humectas, curis edacibus animum corrodis, verberibus crebris corpusculum diverberas, unguibus insanis faciem deformas, quod natum, eximio literarum amore flagrantem, (cujus prima ætas iter ad ingenii lumen manifestum ostendebat) fatali jaculo percussum amiseris. Quod sane audire, nedum perpeti, difficile admodum mihi visum est: parumque abfuit (ita me stimulabat novi doloris rabies) quin interdum vulneribus inhonestis me mordicus mutilaverim: idque (ut opinor) fecissem, ni muliebrem quandam ejulationem, olim parentum & amicorum exsequiis interdictam, lege cautum fuisse me monuisset Cicero. Ad id me urgebat indoles pueri eximia, mores probatissimi & ingenuus pudor. Verum cum apud me sagacius paulò consideravi. Stultum esse (ex Senecæ dicto) id timere, quod vitari nequeat: lacrymis temperavi: quod ut facias monitum te velim. Nôsti certiùs quàm ut moneri debeas, Mortales omnes, etsi serius, morituros tamen. Parcarum ordo fiat immobilis, factum incluctabile, immutabilis rerum dispositio. Surdas esse mortis aures, saxeam pectus, inevitabile telum conspicias. Nihil est ergo quod te diutiùs animi excrucies; nihil quod vehementiùs indoleas: nihil quod ampliùs Deos & astra voces crudelia. Effet hercle quod meritò possis conqueri, si mitiùs cum cæteris mortalium, quàm cum nato tuo actum conspiceres, Effet quod justè Mortem ut injustam accusares. Verum (ut ait Tragicus) est omnibus æqua: non superbificis Regum divitiis magis quàm lacero mendicorum panno flectitur: nec frequentius casàs & tuguria, quàm turres & castra ingreditur

*Stultum
est timere
quod vi
tari ne
queat.*

greditur & expugnat : nec magis Iro, quàm Cræso ; Curio quàm Augusto, se præstitit inimicam. Non hanc fucatis declamationibus oratores, suavidicis carminibus poetæ, promiscuis pharmacis aut unguentis medici & myropolæ, teretibus lanceis equites, pennatis missilibus strictisve mucronibus pedites, gemmatis coronis imperatores, non denique cuncti mortales rebus ullis mortem effugiunt, aut terrent : neque sane honestius aut sublimius Regi, quàm pastori domicilium præparat.

*Quantum quisque sui metitur corporis umbra
Impendens terra : majorem non parat urnam
Principibus, quam pauperibus rudibusque bubulcæ.*

Quin & urbes fortissimis munitas propugnaculis, templa variis exstructa marmoribus, aulas Attalicis decoratas tapetibus funditus demolitur, evertit, dissipat. Cum nihil igitur intactum relinquat cui suæ acerbitalis virus non propinet, quod non fodicet telo ; furorem moderare, bilem cohibere. Erat (fateor) quem luges, facili natus Minervâ ; multâque tam lectione exercitatus ; ita ut prospere cum Latinis actum esset literis, si supervixisset. Cum tamen fatalis necessitas ita exigat, ut unumquemque aliò migrare expediat, ejus transitum vultu sereno ac minimè supercilioso perferre debes : quin etiam sælicem illum censere, quod non repentino (ut plerique à Plinio enumerati) habitu decesserit ; sed dilutâ ac expurgatâ longo examine conscientia ; quanquam nihil (ut conjicio) severa dignum scutica brevibusque Gyaris, & umbrarum carcere dignum perpetraverit. Quod si tantus animi tui dolor nullis verborum aggeribus queat mansuescere, alienæ attem constantiæ exempla te moveant : Anaxagoræ imprimis, qui, audita filii morte, nihil sibi novum

vum nuntiari asseruit, quòd ex se natum mortalem sciret. Periclis item, qui duobus filiis intra quadriduum spoliatus, iisdem diebus vultu non magis moto, quàm fuisset dura silex, aut Marpesia cautes, concionatus est. Æmilii Pauli, & Xenophontis postremo; quorum huic sacrificium agenti cum nuntiatum esset, alterum ex filiis, natu majorem, in acie cecidisse, coronam tantum deposuit: percunctatus demùm quonam modo cecidisset; ut audivit fortissime pugnans interiisse, depositam capiti coronam reposuit, numina testatus, se ampliorem ex filii virtute voluptatem, quàm ex morte amaritudinem sentire: ille, dum, quarto ante triumphum suum Macedonicum die, alterum filiorum amisisset, alterum demùm tertio post triumphum; jacturam illam æquo animo tulit. Id erat quòd te monitum volebam & à te precariò factum expetebam. Vale.

Epistola 45.

SÆpe & multùm apud me dubitavi, liceret necne ad eos velut ad anchoram & asylum semper in adversis confugere, quorum suppetiis & patrociniis jam plerunque fuerimus adjuti, atque eo magis quòd beneficium qui dare nescit, (inquit Seneca) injustè petit; sitque ingratae & minimè generosæ mentis accipere semper, largiri nunquam. Fecit et res, ut, novo emergente scrupulo, qui malè me habebat, consilii tui suppetias adhuc emendicare distitui & cunctanter erubuerim, cum jam tua beneficia in me tanta extiterint, ut si vitam pro tua unus dignitate profunderem, vix partem minimam viderer assecutus. Cum tamen monuit me Tullius, Grati esse animi, ei multum velle debere, cum jam plurimum debeas; tanti tamque prudentis viri dicto audacior paulò factus, timorem exui neque adhuc turpe existimavi, ad te veluti Mecæna-

non beneficium recurrere: qui si meritis tuis re-
 spondere, aut gratiam referre nequeam, agere sal-
 tem non desistam: eoque imitabor mendicos, qui
 cum acceptæ stipis mutuum referre nequeunt, be-
 novolâ verborum actione rependunt. Is autem
 scrupulus, qui me mordicitus vulnerat, nocturnum
 somnium mihi adimit, severam faciem mihi exaspe-
 rat, meque propè dixerim, de gradu dejicit; talis est:
 Insurgit in me rabiosæ loquacitatis, & contagiosæ
 virulentiae clamorosus quispiam detractor, ac pestifer
 libitiniarius, satyricis armatus aculeis, telâque vipereo
 sanguine tincta gerens: quam nec verbis à me læ-
 sum, nec injuria affectum (testes verborum meorum
 Deos invoco) putaverim: sed (quod nunquam sibi
 persuasit) plerunque miris extulerim præconiis,
 meisque rebus, ac modica supellestile, quantula-
 cunque fuerit, si eguisset, uti voluerim; is tamen,
 ut narrant omnes, passim locorum caninâ utens fa-
 cundiâ, nomini meo illudit, canino dente me mor-
 dicat, indelebile stigma mihi inurit. Hunc diceret
 quotidie totum perlegere Archilochum. Quod sanè
 perpeti, difficilior ac molestum magis videtur, cum
 quâ me accusavit culpâ ipse vacem, simque eorum,
 quæ mihi impingit, minimè conscius. Si ulla verbo-
 rum petulantia à me præter hanc fuisset irritatus,
 immerito sanè viderer conqueri, Qui paterer telis
 vulnera facta meis: Cum præsertim Lacedæmoni-
 Chilo præceperit, Proximo non maledicas, si
 non vis malè audire. Verum (repetere cogit do-
 ctis rabies) nunquam usquam à me factum di-
 cumve existimo, quare ita in me stomochari, succen-
 dere, invehi ac sævire debeat. Id tolerandum, necne,
 scire non satis scio. Tolerarem, nisi tacendo cul-
 pam præstare viderer, nisi etiam ab hoc me diverteret
 illius mimographi poetæ verbum, scribentis, Vete-
 rum ferendo injuriam, invitas novam. Te igitur plus
 quam

quàm dici queat oratum velim, ut ubi primum negotiis, quibus nunc districtus es, quietem impetaveris, aliquam consilii tui scintillam mihi porrigas; quòdque imponitur oneris, sponte suscipias: simul, ut pleniore obsequio me tui amantissimum demeraris; simul, ne id suffragii mihi denegans, sis delicti mei (quod aliquod fortasse perpetrarem) autor conscius. *Vale.* Valetudinem tuam cura diligenter, & me semper ama, ut semper fecisti. *Datum ex adibus nostris, IV. Non. Januarii.*

Epistola 46.

SÆpe & multum dubitasse te asseris, Effes necne, si quando sinister scrupulus animum tuum pressus vulneraret, ad me velut anchoram præsidii causâ confugiturus. Miror sanè, unde perplexa ista fluctuatio & anxietas tibi primum irrepserit, qui amicitiae jura tibi omnia polliceri debuisses, quæ aut corporis aut ingenii mei vires non exsuperant. Effet quòd cunctantius paulò hæsitares, si ulla in re quam amicum postulaveris, aut te repulsam apud me passum testaris, aut si in præstando vulneribus tuis medicamine tardiusculum me aliquando amicum præstitissem. Verum (nisi fallor) eum me semper probasti, qui (ut *Periclis* verbum mihi vindicem) paratus sum me rebus tuis accommodare etiam usque ad aras; quique conservandi tui causâ de via declinare cum *Chilone*, non dubitarim. Dignissimum enim hoc mutux inter nos charitatis pignore te semper judicavi. Hæsitare igitur quiescas moneo, tibique persuadeas, me (ut cum *Terentio* loquar) pedibus manibûsque omnia semper facturum, quò rebus tuis consulam. Quòd autem scribis, malignum quendam ac rabiôsæ loquacitatis *Zoilum*, in te contagiosæ virulentix dietim quioquam ubivis locorum evomere; quem nec verbis à te læsum, nec injuriâ affectum putes: vis quid in ea re utile factu sentiam

sentiam, & tibi adaperiam? Socraticæ patientiæ tibi
 lorica affumas, frontem bacchare cingas; incon-
 cussio vultu omnia patere, perpetere, & abstinere; ejus-
 que verba non pluris quàm saturi ventris crepi-
 tus facias. Non ignoro, id eò durius bilem tibi ac
 stomachum movisse, quod quorum te insimulat
 minimè sis conscius. In hoc hercle notius argu-
 mentum fuerit tuæ sapientiæ, si, ubi clamosa com-
 minatione, verbisque jurgiosis ita oblatrat, ita cor-
 nicatur, elinguem Seriphi ranam te præstiteris. *In Seri-*
Quid enim huic homini bombilio litem dissuadeas? pho insu-
Quid serpentiniæ linguæ venenum excludere satagas? la, rana
 Patere, patere, ac priusquam temerè quicquam *muta*
 cructes, Tiberii Cæsaris modestiam in memoriam *sunt.*
 revoces, qui (ut testatur ille) post convitia malici-
 que rumores, ac famosa de se ac suis carmina, firmus
 & patiens, dicere satis habuit; In civitate libera libe-
 ras esse linguas oportere. Ad id te omnia philosopho-
 rum apothegmata ac sententiæ invitant. Cleobuli *Cleobuli*
 imprimis, cum cavillantibus non esse insarien- *sententia:*
 dum, præcipientis. Quid, quæso te lucri consecu- *Adversus*
 turum speras, si cum jurgioso litiges, & (quod ser- *improbos*
 tur) in puteo cum cane pugnes? Nihil sanè male *non est*
 dicit, qui bene dicere non novit. Ejus igitur verba *velitan-*
 ephyris committas. Clamet, obstrepet, crepet, in- *dum.*
 crepet; nihil est quod tibi dari queat vitio, si per-
 tuleris. Vale.

Epistola 47.

Magni (ut video) verba mea aestimasti, magni
 consilia fecisti, hominum stultissime; qui,
 quod tibi perniciosum semper fore prædicavi, excæ-
 tatus, stultitiæ tenebris involutus, perpetraveris. Pa-
 rum tibi visum fuerat, juventutem innumeris propè
 lagitiis contaminare, nisi & summam tuis miseriis
 impositurus, uxorem duceres: quasi vero odiosa ti-
 bi fuerit libertas, infantium clamor jucundus; quasi
 mul-

multorum curam appetas, qui tui tantum vix curiosus esse poteris. Quid dicet homo antiquam virtute ac fide, pater tuus, si resciverit, qui jam sacris mysteriis & cultui divino ab incunabulis te devoverat? Testor Deum atque hominum fidem, ad insaniam redigetur; vix erit sui compos, ita ardebit iracundiam. Et cui dubium potest esse, quin, sicubi locorum te repererit, quingentos protinus tibi infringat colaphos, aut cerebrum tibi diminuat, aut te verberibus caesum in pistrinum det? Quibus autem verbas ambire ferentem conabor? Quae prima exordia sumam? Quo assatu lenire studebo? Vociferabitur, scio, & me erroris tui conscium protinus exclamabit, arguet, detestabitur. Cum enim interdum apud te juventutis tuae jugum, libidinem, prodigentiâque biliosis increparet, atque adeo execraretur, ut pene in capillos tuos vellet involare, apud eum te semper excusatum habui, dixique, juvenile id esse vitium, ac primævis omnibus commune; quod crescentibus annis facile extirparetur: promissique perditos illos mores me tibi facile excessurum. Diiboni, quid (inquam) dicet? Utri nostrum gravius excandescet? Utri durius convitium evomet? Utrumque sanè (ut opinor) paricultro dignum putans, furiis devovebit. Miserum me quid agam? Hoccine etiam, hominum perditissime, fecisse debueras, priusquam amicorum cuiquam verba faceres? mihi saltem, qui te semper pari loco habui, quo & parentem; cui nihil unquam tam arcanum intus latuit, quod tibi adaperire dubitaverim? Quid est quod in erroris tui fulcimentum adducas? Quod huic malo remedium invenies? Quid, cum te arguet, referes? Si, priusquam quicquam molireris, amicorum neminem consiliis tuis adhibere voluisti, cautius saltem præmeditari debuisses, quid oneris subibas, cui iugo cervicem inclinabas: iugo

dicu

Q
excla
as?
cida?

dico, quod, cum vel cornibus excutere placeat, *Multis* non liceat. Id auribus tuis inculcatum si profun-*sunt ob-*dius volvas, ademptam tibi libertatem comperies. *noxii cu-*Te solum tui curiosum prius esse oportebat : *Uxo-*ris posthac & liberorum cura erit habenda. In *nupserint* diem antehac vivebas : incepto vix prandiculo *mulieres.* matutino, cœnæ sequentis anxium te esse nunc ex-Hor.

pedit. Porrectis (quod dicitur) pedibus, & in utramque prius aurem dormiebas, nocturnum somnum tibi posthac auferet domestica necessitas. O hominum inconsultum ! ô tribus Anticyris caput insanabile ! Erit, polliceor, tempus, in quo stultitiæ tuæ pœnitentiâ ductus & unguibus faciem tibi deformes, & matrem, cum te pepererit, abortivum malles peperisse. Quid, quæso ? Si amicorum verba nequiverunt, suis aureis sententiis philosophi ab hoc non deterruere ? Quid, primum omnium tibi non succurrit Alexandrides, qui dicebat diem nuptiarum omnium malorum initium ? Nam aiebat, Si pauper divitem duxeris, dominam non uxorem acceperis : Si pauperem onus vitæ ferre non poteris, cum pro uno duos sis nutriturus ; Si turpem, dolebis ; Si pulchram, habebis communem. Quid, inquam, Hipponactes & Chæremon non divertunt ? Quorum ille duos dixit uxoris dies dulcissi-*Uxoris* mos ; Nuptiarum videlicet, & mortis : hic, *dies duo* Satius uxo-*dulcissimi.* rem efferre, quam ducere. Cæterum, quoniam veteri fertur proverbio, Serò Phryges sapere tuo nunc infortunio sapias : & quam in te cudisti fabam, perpetere : Quod tibi propinasti venenum, bibe. Vale.

Epistola 48.

Quid causæ est, quod novissimis tuis literis tantopere mihi succenseas, in me tam graviter exclames, tam acriter invêharis, tam furiosè sævias ? Sûmne incendiarius, pirata, sacrilegus, homicida ? Nihil herculè (ut suspicor) peccavi, nihil

commerui, nihil denique tanto dignum convitio perpetravi. At uxorem (dicis) parentibus, qui jam sacris mysteriis ac incunabulis me devoverat, ignorantibus, aut invitis potius, duxi. Quidni duxerim? Quis à protogamia hominem diverteret, cum nec humanis, nec divinis legibus, cautum ac vetitum fuisse unquam reperiatur? Tu sicubi legum, locorum, gentium, autorumve eminentissimorum contra factum probaveris, dignissimus censeari velim: *Cujus in exitium & mortem non una paretur Simia, non serpens unus, non culeus unus*, sed quicquid ab ingeniosis ad hominum tormenta & miseras tyrannis unquam repertum est. Vis me senio tenus (quæ misera est lassitudo) solitarium ac coelibem consensescere? Vis brevissimam hanc vitam instar lacrymosi turturis præterire? Frustrâ igitur moneret Tragicus, læti ut viveremus dum fata sinunt, cum præsertim properet cursu vita citato, volucrique die rota præcipitis decidat anni. At veterum quidem philosophorum multos & castè vivendum præcepisse, &, ut præceperunt, vixisse facile concefferim. Non est tamen diffimulandum, Verè sapientes non tantum nuptias commendasse, sed ad eas quoque accessisse. Summi enim Philosophi, Pythagoras, Socrates, Crates etiam qui sine suppellectile fuit, uxores duxerunt, eisque cohabitavere: neque philosophiæ impedimento putaverunt. Quod enim (ut arguebant) magis officium Philosophi, quam secundum naturam vivere? quid autem magis secundum naturam vivere, quam uxorem ducere? Tute ipse nōsti animal plenum rationis (quem hominem dicunt) sociale esse, atque ex philosophorum testimonio societatis illius principium esse conjugium, sine quo neque civitas consistere, neque domus perfecta esse potest. Illud enim vinculum (quæ jucunda est animi requies) utrique curas adimit, in utroque

*Officium
Philosophi.*

utroque amicitiam constat, ac si quod acerbitalis virus in altero enascatur, partem alter ebibit. Non sum ætatum adeo imprudens, ut cuique, vel rejectis statim crepundiis, id licere contenderim: ubi tamen ætas firmius aliquando maturuerit, non video, quare id commodè fieri non possit; aut si possit, non debeat: aut si debeat, cur mihi quoque non liceat, cum necessarium videatur matrimonium, ex triplici Lacedæmoniorum lege; quarum primâ, Qui uxorem non duceret: secundâ, Qui tardiùs; terciâ, Qui non bene damnabatur. Apud Romanos quoque, Valerius Maximus, & Julius Brutus bubulcus, Censores, bona eorum qui ad senectutem cœlibes pervenerant, fisco adjudicasse creduntur. Sed qui deformem (inquis) duxerit, molestiam feret: Qui divitem non uxorem sed dominam accipiet: Qui pulchram, tenebit communem. Duxi ego uxorem forma liberali, & vultu adeò modesto, ut nihil supra: neque enim (spero) communis erit, quæ nullum adulterio capitalius esse flagitium sibi unquam persuasit; sed eos, qui illud perpetrassent, Perilli tauri & Bufiridis arâ dignissimos semper asseruit. Quid quæso, melius facerem, quàm quæ laborem partem sustineret, partem voluptatis & lætitiæ mecum ebiberet, reperirem? Faciam enim aliquid oportet: Sacris me addicerem mysteriis, quæ, id utile fore ut crederem, adduci nunquam potui? Solus belluæ instar viverem, cui solitaria vita nihil unquam magis odiosum visum est? Fornicarer, aut adulteriis me contaminarem, cui aliter concupiscentiæ præter scelus parere liceat? Fornicatione & adulterio abstinerem, cui stimulo carnis reluctari, impossibile magis quàm difficile existit? Cum igitur secus fieri nequiverit, quiescas porro moneo, ac desistas mihi velut ignominiosum aliquid, connubium objicere. Egeo tuâ & parentum operâ, quam si facti hujus peritæ mihi denegaveritis, solus rerum mearum, ut-

cunque potero, satagam, quando etiam id efficere, meâ propiùs quam aliorum interest. Quòd si affiduus corporis mei sudor minor fuerit, quàm ut nostrum utrique victum conferre valeat; certum est domesticatim potiùs manum ad stipem porrigere, quam inediâ miserè consumi. Vale, habes animi nuncia verba mei. Datum ex meo & sponsæ tugurio. Calend. Martii.

Epistola 49.

Hominum barbaris & incultis moribus prædictorum compluscula belluinæ propè feritatis exempla, historiarum passim reperire est. Nec us: quam tamen annalium legisse aut vidisse tam lapideæ cervicis, tam agresti natum ingenio quenquam memini, quem pepone molliorem, & oleo tranquillior non redderent meæ vitia tua detestantes inclamationes: quæ te cordicitus non solum non pupugère, sed ne in cute quidem titillarunt. Quod me animi suspensum ita reddidit, ut quotiescunque rei hujus recordatio in mentem venit, (venit autem per singulas honarum minutas) mihi vix ipse temperem, quin vitæ longioris pertæsus, novum ali-quod & inauditum mortis genus misero mihi comminiscar, quo possim invisam quàm primùm ab-rumpere lucem. Fecissémque jampridem, nisi fer-reum hunc animi tui rigorem humanissimis verbis sensim excuti posse mihi persuasissem. Quis enim perferat probris alienis se infamem fieri? At pueror-um flagitia sæpenumero parentibus impinguntur: quòd hanc peccandi occasionem, mollémque edu-cationem (quæ omnes corporis & animi nervos frangit) liberius illis videantur indulgisse. Videbor igitur meâ socordiâ, aut formandi tui neglentiâ, ad nequitiam fenestram tibi patefecisse: atque cum nihil aliud perpetravero, quàm quòd talem genu-

genuerim, magnam tamen reipublicæ injuriam videbor intulisse; quasi verò omnem operam, curam, industriam, diligentiam denique omnem, ut te quasi optimis formarem institutis, non adhibuerim. Quando enim, quæso, rerum tuarum negligens visus sum? quando tardus, aut fugiens laboris ejus, præsertim quem tibi usui fore credidi? nunc à puero parvulum eduxi? nunc pecuniarum, aliarumque rerum tibi utilium, affatum semper ministravi? Nonne sub præceptoribus Latinas literas haud incuriosè doctis, quos intra privatos parietes non modico retinui stipendio, erudendum curavi? Abundè lignorum, si quando vehementes esset frigoribus intemperies, præbui; nunc diù cæteris fratribus vestivi. Sperabam itaque his in te meritis, te, quoquò terrarum misissem, iturum; nihil earum quæ præcepissem, morosâ cervice detrectaturum sed pedibus manibusque in meam sententiam descensurum. Neque tamen te pudet, hominum turpissime, ea facere quæ & me ad insaniam redactura, & te, (ne dubitaveris) aliquando ad turcas & scalas Gemonias ductura sint. Nam si lucidius aliqua ex his, quæ infinita sunt, verbis complecti liceat, quænam scelerum species reperiri queat, quâ te non inquinaveris? Quis in tota Gallia sicarius, quis ganeo, quis adulter, quis parricida, quis nepos, quis aleo, qui se tecum familiarissimè vivisse non fateatur? Taceo pueritiam tuam, quam deliciis solvesti; verba impudica, ne Alexandrinis quidem permittenda deliciis, in ore tuo frequentia; alia item gravissima, quæ ab omnibus perpetrâsse utinam falsò dicereris; quæ tametsi dictu pudenda sunt, fecisse tamen te non puduit. Accersiverunt me ad cœnam nudiusquartus amicorum nonnulli, ubi cum in tui mentionem mutuis incidissent colloquiis, cœpit quidam immodicus alioqui virtutem mearum æstimator,

*Natus si-
nistris a-
vibus.*

*Jecur
ardere
irâ siccâ.*

mator, me sinistris avibus natum prædicare, qui fi-
lium genuissem effigie tenus hominem, spurcissimis
autem moribus porco simillimum, cui jucundius
sit in cæno & stercore volutari, quam aquâ pu-
rissimâ dilui. Nec defuere, qui teipsum, perinde
ac spurium, semine meo genitum inficias irent,
qui virtutum mearam ne minimam quidem re-
ferres scintillam, nec mea te moventis verba pluris
quàm minutulos lanarum floccos aestimares. O
quantâ, quæso, quàmque acutâ doloris cuspide pe-
ctus meum tunc perfoßum fuisse existimas ! O
quantâ irâ, siccum jecur arsisse opinaris ! Vidisses
(ita me dii ament) effusos oculis meis lacrymarum
rivulos ubertim erumpere. Vidisses capillos ven-
tis diffusos extrahi. Dixisses, aut me dentium fri-
dorem perpeti, aut quibusdam numinum, intem-
periiis morbove comitiali miserrimè agitatum di-
storqueri : ita me stimulabat rabies, ita comprime-
bat dolor ! Quem dum, qui aderant, verbis lenire
(frustra tamen) conarentur, aggravescere ita, ut
perendie viderer moriturus. Dii boni ! si te talem
futurum sperâssem, te hercle (ut opinor) nutricis
ab ubere raptum, feris devorandum objecissem.
Idque in rem utrique fuisset : tu vitiis saltem caruis-
ses ; ego miseriis istis, quas perditissimi tui mores
glomeratim mihi congerunt. Tu ob scelerum igno-
miniam, ego ob eam (quam præbuisse dicor) pec-
candi occasionem, despectui & ludibrio non habe-
remur. Mirabar, mirabar, quòd tui videndi copiam
neque nobis neque amicorum cuiquam jam pridem
fecisses. Tu enim turpissimæ vitæ conscius reformi-
dabas, ne nostris omnium clamoribus (ut criminosi
est) argueris. Timebas licentiam tibi adimi, &
jugum servile imponi. O quàm inopes mentis, meo
unius periculo, eos prædicaverim, qui, dum ætas,
metus, magister prohibent, quodam velut prælagio
putant sibi compertum, quales sint futuri juvenum
mores ;

mores ; his nihilo sagaciores, qui ab unguibus leonem judicant ! Tu cum adhuc puerulus esses, eminentissimum futuræ virtutis lumen præ te ferebas, omnesque (ut eas juvenum, qui verecundi sunt, laudare mos est) modestissimum te prædicabant : nec erat qui spem de te quàm optimam non conciperet, Sed,

*Heu hominum ignara mentes, ignara futuri
Pectora : dum validos atas tibi contulit annos,
Virtutum radiis scelerum præferre tenebras
Cæpisti, & misera præfagia fallere turbe.*

Jam ut aliquando verbis istis, nihil apud te lucri facturis, nullum (ut scio) pondus habituris, finem adjiciam : Ad ea quæ nunc dicam aures adverte. Non, si (ut cum Terentio loquar) ex capite meo sis natus, itidem ut ajunt Minervam esse ex Jove, eâ causâ magis patiar flagitiis tuis me infamem fieri. Aut igitur vitam tu in melius commutes, aut de te literam longam facturus, jugulum pares laqueo. Nisi enim te respuisse audiero, ego velut spurium, & puerum me patre minimè dignum, te exhæredatum, brevibus Gyaris, perpetuis tenebris, aut furcis potius devovebo. Vale, & verborum meorum (si sapias) noli dememinisse.

Epistola 50.

VIX audeo hercle postulare, ut verbis meis fidem adhibeas (non quod commentitia quædam aut hyperbolica scripturus sim, sed quòd factu difficillima fortasse viderentur) nisi sincerâ fide tibi persuaderes, eum me esse, quem amicorum absentia non minus torquet & exulceret quam delectet præsentia, & enutriat. Postulabo tamen (scio) multa intempestivè & illepide meo more dicturus : sed quæ omnia meæ imperitiæ tua condonet & in

*Quæ hic
scribun-
tur de So-
crate, ex
A Gellio
excerpta
sunt.*

dulgeat humanitatis. Jam primum omnium latere te nolui, ex eo quo Lutetianas mythologias, vilioresque istas (quibus impallesimus) nœnias reliquisti, Aureliamque profectus es, ut ibidem in meliores disciplinas, & magis quæstuosas te totum impetrarès, animum meum tui absentis desiderio ita intabuisset, ita somnolentis quibusdam cogitationibus immarcuisset, ut Socratis non longe absimilis viderer, qui stare solitus dicitur pertinaci statu perdius atque pernox, à summo lucis ortu ad solem alterum orientem, inconnivens, immobilis, iisdem in vestigiis, ore atque oculis in eundem locum directis, cogitabundus. Dixisses me instar Niobes, in lapidem obriguisset, aut præstigis quibusdam, larvisque buituariis stupefactum obmutuisset. Quinetiam agelastus, ac velut irrifibilis lapis factus sum. Testes collegæ nostri, qui ubi attenuatam prorsus faciem, & ossa ipsa cute tenus protuberantia contuentur, morbo eo quidem acerbo ac diuturno me laborasse coniectant; qui tamen mutux nostræ benevolentix certiores fiunt, id tui causâ mihi contigisse non ambigunt, ægrum propterea solantur, aut saltem solari contendunt, causati, Nullum esse tam pertinax & indissolubile amicorum contubernium, quod aliquando alio isthuc, alio illuc profecturis, separari non oporteat. Vellem nihilominus à diis immortalibus ita comparatum fuisse, ut mori tecum mihi licuisset, quocum tam benevole vivere (quid vivere? imò jocari semper & otari) licuerat. Sed ô fortunâ, (exclamat Plautus) ut nunquam es perpetuò bona. Eo me amico privari oportuit, quocum omnia, ut mecum, libere loqui poteram, qui dolorum meorum partem ebibebat, sine quo jucundum nihil mihi videbatur, qui acerbitalis meæ virus utunque pestilens inexhaustâ verborum magniloquentiâ repellebat; facundo tibiscini persimilis, quem scitè & modulate adhibitum, viperarum morfi-

moribus mederi testis est Theophrastus ille Gellianus? Quæ omnia qui adulandi studio à me dicta suspicarentur, is hercule tibi non minus, quam mihi esset injurius; me videlicet Parasiti similem existimans; te Thrasoni Terentiano auribus popularibus gaudenti comparans, qui inadulabilis es & judicii tui non prodigus; quique palpum obtrudere, si le- *Palpum*
 nocinium esset, caut. novissi. Stultum esset & in- *obtrudere.*
 consultè factum, hoc astu ad tibi congratulandum
 velle irrepere; quem nuda & infucata delectat veritas, quemque (ut cum Aulo Gellio loquar) hominem esse novi scientiâ nihil de verbis laborantem. Etsi autem ea animi ægritudine semper fuerim, scribendi tamen cupido mihi nunquam defuit, neque enim deesse permisisset inospita mutuæ inter nos amicitiae recordatio, quæ audacem suggerebat animum & hortabatur, licet timidiusculum facere imperitia; neque audacior fiebam quò opinarer styllum melum insulsum & rusticum, solœcismisque (ut tecum & cum Gellio loquar) ubivis scatentem, non multum ab eorum abhorreere facundia, qui vel Cæsareo, vel Pontificio juri vacarent: non quod eis linguæ cultum derogem, sed quòd mihi dicendi peritiam vendicare nolim. At ubi reddita est nobis à Trismegisto tuo, verè (ut opinor) leguleio, epistola; Dii boni quantum stupui, quantum, inquam, mihi admirationis attulit rei novitas, qui bellè in animum meum induxeram, sermonis cultum non magis cum legum studio conjunctum est, quam maturam cum infantiâ prudentiam! Putabam ego philonemos omnes barbarè, aut saltem non multum lepide loqui; plerosque non Latinæ linguæ inscitiâ, sed ostendendæ doctrinæ tædio, aut odio potius. Video tamen, si modò tui similes mihi comperiantur, peritiam & facundiam cum legibus adeò conjunctam esse, ut difficillimum sit judicare, magisne legibus artes humanitatis; an artibus ipsis leges debeant.

Qua

Quâ in re maximum mihi stuporem attulisti, quod eas contemptui, nedum derelictui habeas, sine quibus leges ipsæ vel sanè rudentibus Arcadiæ pecuariis displiceant, aut sylvestribus rusticis notescant facillimè. Gaudeo tamen, quicquid dicas earum amœnitate & succo te oblectari, quarum studio cuncta tibi interdixisti. Dii faciant, ut eo semper animo, etsi dissimules, perdures, ut Palatinam memphitim & caufidicorum isthîc latrantium barbariem tua eruditione simul & doctrinâ venustes & Budæum, quem doctissimum esse vel frequentibus cujusque testimoniis, & inter Lutetianos velut monstrum prius invisum, nemo inficias ire audeat, omni modo insecteris doctrinæ; eosque aliquando castiges patronos ineptientes, qui nullum utrique juri sermonem aptum existimant, nisi eum qui inornatus sit maximè; quasi verò ex industria barbarè loquantur, quos Latine loqui vetat imperitia. Quod autem multis verbis artes nostras despiciari visus es, te sanè felicem prædico, cui tandem aliquando ex his garrientibus disciplinis nihil homini præter pauperiem comparantibus, emergere, ac pedem revocare licuit. Nos autem male feriati in his consenescimus, ac pene, Pherecydis instar, phthiriasi & morbo Syllano inter pediculos collogiales emarcemus, & tabe lentâ consumimur. Nos impendio loquaciores, theorematibus tantum nugacibus puerilibusque commentationibus dilatrantes, & captionum Grammaticarum laqueis strepentes, stipulas & culmos steriles, colligimus. Vos (absit verbis meis invidia) grana, relictis inanibus paleis, ubertim metitis. Nos (ut verè dicis) verborum & argutiarum fuligine obcæcati, præsentia tantum conspiciamus, futurorum immemores. Vos & præientium & futurorum solliciti, posthabitis disciplinarum nihil crumenæ profuturarum studiis, prospicienter vobis & reipublicæ consulitis; Quare nihil mirum si ad magistratus amplioresque digni-

dignitates evecti, fortunam vestro temperetis arbitrio : nos verò veluti pulli involucres & implumes, *Enido* è nido surgere nunquam possumus. Sed quid aliud *surgere*. faciamus ? *Non curvis homini contingit adire Corinthum.*

Unum est quod me solatur maxime. Securius ego me in infima conditione victurum spero, si modò paupertate meâ fuero contentus, quam si ampliori inhians, me semper animi excruciare miserè : etsi hoc eorum sit dictum, qui, cum nihil assequi possunt, desperantes, suis se contentos rebus asserunt : quod quidem, velint, nolint, faciant oportet. Cæterum ne in re nihili utramque paginam fecisse videar, conditionis meæ certiore paucis te velim facere, ut mihi, si sinistra sit, condoleas, si prospera, congratulere. Discipulorum imprimis numerus in eodem statu permanet, præterquam quod uno Florido imminutus est, qui patrem malâ valetudine laborantem visurus abiit, ut vel airatus interfit exequiis, vel convalescentem lætus videat : venturus sit necne, latet. Neque sanè multum laboro ; eam enim à discessu tuo constantiæ lorica indui, ut jam frivolis id genus rebus contristari non decreverim. Ego prospere valeo.

Constantiæ lorica.

Id vero me semper malè habuit, quod absentiae tuæ impatientissimus fuero ; dolorem tamen hunc leniit prospera tua (quam ex literis cognovi) conditio. Nihil istic novi agitur. In regum festo tria aut quatuor tantum Collegia mimos & comœdias recitavere, & eas quidem satyricis immunes aculeis : timuit enim capiti suo unusquisque, quorundam periculo factus cautior, qui (quod reginæ majestati & muliebri perduelles Sigma iussissent) *Multa cadunt inter calicem su-* catenati ad regem non tam ducti, quam tracti *ter calicem su-* sunt. Magister Durandus, cui doleo, adhuc in *premaque labra.* vinculis est : dolorem tamen suum, sperato reginæ adventu, ubi se liberum fore confidit, solatur. *Fatis* (ut multa plerunque cadunt inter calicem *supre-*

supremâque labra) concefferunt magister Joannes Tylli, olim Navarrici templi facellanus, & N. hic Lutetiae, Nivernensis ille: misereatur utriusque Dominus! Salutavi omnes quos literis tuis Salutandos jufferas, qui te pariter refalutant. Superest etiam ut verbis, utcunque fieri poterit, humanis dominos meos Amoncurianos (quorum ego obsequiis, ad aras usq; sum paratissimus) meo nomine salutem dones; Item M Xantonensem & utrumque Carlsonarium; itidem Magistros, & (quos omisisse fuisset incivilis & rustici plane hominis) discipulos nostros Rutili-um Pedianum & Mirandulanum, ingenuos adolescentes, mei (ut opinor) amantissimos, quibus quoque in amore respondeo. His plurimum gratulor, gratulaborque quamdiu vixero, quod (ut scribis) contentiosâ quadam æmulatione studio avidissime incumbant, sintque ut meorum & tuorum, ita & studiorum ingeniosi sectatores, & solertes simii. Spero rem nostram publicam tuâ & eorum doctrinâ ac prudentiâ tandem maximè auctum iri & prudentissimè gubernatum. Dii faciant ut ea res falsum me non habeat! Si quid est, quod mea ars isthic in tua & eorum causâ efficere valeat, aut patrocinari, non parcum laboribus. Invenies me non segnem, neque tui absentis immemorem. Vale tu Nomophage & illi Nomophili; & excusatam habere, ut sermonis, ita & formandorum compingendorumque debite elementorum, incitiam. Datum ex cubiculo nostro 18. Cal. Feb. Unum est quod omiseram. Cavete, quæso, mei animuli, nè ingeniola vestra & corpuscula tantis laboribus, aut pervigiliis, frequentiori-que studio ita fatigetur, ut propterea immedicabilem morbum incurratis. Id dico, quoniam jampridem compertum est, vos in hac re frænis non calcaribus indigere. Vale.

Epistola.

Epistola 51.

NUdius tertius, horâ post meridiem circiter quartâ, eas ego suscepi literas, quas tabellario nostrati pridie Cal. Octobr. ad me dederas: quibus ego lectis, notissimum prudentiæ tuæ feci periculum; notius longe facturum, si in ea peristeris animi modestia, quam hætenus tibi vendicasti. His autem me consulebas, sub cujus præceptoris ferula tibi ad doctrinam comparandam esset militandum. Quod etsi inquisitius, exactius, & magis sollicitè quæsitum reposceret iudicium, coactus sum hac epistola, raptim & tumultuariè scripta, tibi paucis aperire, quid super ea re mihi sit animi; idque facere propter desperatam abituri nuntii celeritatem, qui antelucano sequentis diei, quo venerat, tempore, sibi properè redeundum esse testabatur. Consularem imprimis, ut eum præceptorem tibi eligeres, cujus virtus non minus animum excoleret, quàm doctrina ingenium vegetaret. Nam si studiis (ut cum Fabio loquar) scholam profuturam, moribus autem nocituram constaret, potior mihi honestè vivendi ratio quàm vel optimè dicendi videretur. Est ludimagistrorum genus, qui rudimenta illa (sine quibus quicquid superexstruxeris corruet) neglectui habent, & fastidiunt, quòd ab omni ostentatione aliena sint: ea tamen maxime curant, quæ Kenodoxiam, id est, vanam gloriam afferant. Sub his te merere nolim: tum quod plura in fronte promittant, quam præstent in recessu; tum quod impendio loquaciores, ac nugacibus quibusdam næniis dilatrantes, pueris fumos venditent, nihil doctrinæ eorundem animis suggerant & inculcent, sed inani verborum & argutiarum fuligine perbellè deludant; ita ut cum quinquennio eosdem habuerint discipulos, abecedarios & primorum elementorum ignaros, si interrogas, comperias: quod quàm molestum sit parentibus, qui pecunias non modicas

modicas his nutriendis profuderunt, quàm perniciosum illis ipsis, qui illic pueritiam in nugis contriverunt, dictu esset difficile. Hujusmodi præceptores verbis interdum piperatis strepunt, præ se cæteros rudes esse & agrestes prædicant, inanes jactant glorias, ac falsam scientiæ persuasionem sibi induunt, dignosque penè dixerim se judicant, quibus vicatim assurgant omnes: verum si proprius consideres quid utilitatis habet eorum doctrina, nihil sanè reperiēs, quod vel fractâ nuce tibi putes emendum. Horum igitur scholis tibi maximè interdicas; præstabilis sapientiæ virum elige, cujus sanctitas teneriores puerorum animos ab injuria custodiat, ferociores à licentia gravitas deterreat. Hæc si feceris, nec te sub eo meruisse, nec conciliis nostris acquievisse pœnituerit. Vale, Datum ex ædibus nostris, 16. Calend. Novemb.

Epistola 52.

Vitam meam nec unius assis æstimandam putaverim, nisi te rebus meis ac salutis totum devoveas, qui nullum amantissimi hominis officium in me prætermiseris: imminet enim capiti meo discrimen, quod, nisi tuo unius patrocínio ac præsidio, vitare non liceat. Ne autem verbis meis defatigatus pertædeas, rem omnem tibi à principio strictim aperire constitui. Celebrabatur nuper convivium, perdicibus, phasianis, coturnicibus, pavis, lepusculis, ferinâ, tantisque aliis omne id genus deliciis, & esculentis superfluous, ut hujus respectu memorabilem Cleopatra cœnam sordere dixisses. Aderat & trimum nectâr, quod jam in subterraneis cœnopolis penè emarcuerat. Huic ego interfui; affuerunt & plerique multi nostrates non obscuri nominis viri. Saturis jam omnibus, ubi depositæ epularum reliquiæ, cœperunt protinus (ut moris est) citharistæ & tibi-

libicines peramœnis instrepere cantuunculis, atque
 omnium ita aures delinire, ut jam divorum, nedum
 regum felicitati non inviderent. Næniæ surrexerunt
 histriones funambuli, qui multiformi corporum
 volutione plurimum oblectabant. Venerunt in-
 terdum qui prurientium animos titillarent. Aderat
 (ut semel finiam) omne genus voluptatis, gratæque
 omnia & jucunda supra modum visa sunt, præter-
 quam quod comatuli cujusdam, uno digito caput
 scalpentis, mollities plerisque tædiofa satis visa est.
 Erat enim, qualem fuisse Demosthenem scribit
 Gellius, vestitu, certoque cultu corporis nitido,
 venusto, nimisque accurato: talaribus tuniculis
 more Lydi cauponantis circumspectè & compositè
 induebatur: Erant ejus manus inter agendum ar-
 gutæ & gestuosæ; ita ut Dionysiæ saltatriculæ cog-
 nomento dignus cum Hortensio videretur. Cum
 igitur id omnibus molestum esse conspicerem, nul-
 lum tamen esse, qui ejus rei tædum verbis audieret
 exprimere, justâ objurgatione superfluentem tantis
 rebus hominem incestivi: quod ægrè ferens animo,
 colaphum mihi protinus impegit; ego contrà gla-
 dio vaginâ excerpto hominem cordicitus vulne-
 ravi: quo factò, salutem mihi fuga quærere coactus
 sum: Vivatne adhuc, an mortuus sit, nescio. Quæ-
 runt me satellites ad furcas, ut sicubi locorum me
 repererint, de me propediem actum sit. Venio igitur
 te oraturus, ut vel me domi tuæ occultas, aut
 saltem visum tibi si isthâc transferint, inficiaris. Ini-
 quum est, fateor mendacium perpetrare: Parva ta-
 men (inquiunt Theophrastus, Gellianus, & Livius)
 vel turpitudine, vel infamia subeunda est, si eâ re
 magna utilitas amico quæri potest. Et Chilo sapiens
 conservandi amici causâ de via declinavit; falsum
 enim consilium pro ejus salute dedit. Pericles quo-
 que rogatus, ut pro amico falsum dejeraret; Opus
 est (respondit) me amicis commodare, sed usque ad
 aras,

aras. Hanc igitur precibus meis locum relinquo
velim. Tantum enim metibi debere fatebor, quan-
tum patri, si tuo unius præsidio periculum hoc ef-
fugero. Vale.

Epistola 53.

DEmosthenes Græcorum eloquentissimus, apud
Philippum regem Amyntæ filium, verba factu-
rus in ipsum statim orationes limine stupefactus ob-
mutuit, majestate (ut credibile est) tanti viri per-
territus. Quod (ut opinor) heri ac nudius tertius
mihi contigisset, dum me colloquio tuo dignatus
es, nisi stuporem hunc explorata mihi jampri-
dem excussisset humanitas tua : nam cum parvu-
lus esses, & in re literaria militares, tantam morum
facilitatem præ te tulisti, tantum in omnes abjectis-
simos & gregarios inopes benignitatem, ut jam
tum primum, qui spem de te quam optimam futu-
ræ virtutis non ceperit, fuerit nemo. Quo mihi
ampliori laude cumulandus videris, qui provectior
factus tibi semper constiteris, neque amplissimis
honorum culminibus evaseris arrogantior aut ma-
gis insolens : quod qui faciant, albis sanè corvis
rarioribus comperiuntur. Usu enim venire conspicie-
mus, ut à teneris annis permulti dociles videantur
pueri, qui ubi collum jugo subtraxerunt, tandem
velut pristinae conditiones immemores, statim su-
perbiant, eosque aspernentur quibuscum pueri fa-
miliarissimè vixerunt ; quodque multo deterius est,
virtutes omnes abrogent : Neroni hercule perfimi-
les, qui licet ephebus optimæ videretur indolis,
ubi tamen virum egit, tantis tamque probrosis vi-
tam flagitiis commaculavit, ut cujus in exitium &
mortem non una parari Simia, non Serpens unus,
non Culeus unus debuerit. Quod genus hominum
moribus quantum tibi interdixeris, vel cæco ap-
pareat ; qui quanto provectiores annos attingis,
amplioribus animum virtutibus exornat. Nam

(ut, exemplo contentus unico, reliqua innumera;
 quæ sese ubertim mihi offerunt, & ingenium penè
 obruunt, omittam) quis mansueti ac modesti ho-
 minis factum non judicet, quòd me (in ludo quem
 priùs tyronem agnoveris) abjectissimum homun-
 cionem, è quercubus (ut dicitur) & saxis natum,
 vixque satis dignum, qui pedum tuorum vestigia
 deosculer, semel & iterum in familiam tuam evo-
 caveris, nunquam de te bene meritum? Quid
 enim bene mereri posset is cui nullo est, de eo
 cui nihil deesset? Quid, si nullo genere obsequii la-
 cessitus fuisses? credibile est sanè, te magis pau-
 pertatis meæ & laborem misereri quàm opera
 & famulatio indigere. Nunc, ne parasiti instar
 verbis titillantibus aures tibi demulcere, aut caput
 blandiendo confricare videar, ea nunc primum
 literis aperiam quæ mutuo revelare colloquio tua
 deterruit majestas. Ubi heri me tecum loquentem
 timidiusculum vidisses, concessisti (quæ tua fuit
 humanitas) ut id scriptis facerem. Faciam igitur.
 Percunctatus es me, Vellem necne à regendis pue-
 rorum gregibus abstinere, atque isthinc domum
 tuam migrare. Nolo Hercle istic consenescere :
 consenui tamen hætenus, expectans, quò isthinc
 avocarer, ut de te bene mererer, non doctrinæ
 meæ (quæ nulla est) gratia, sed paupertatis (quæ
 magna est) intuitu. Hanc spem suggerebant ple-
 rique, quibus non usquequaque sinistrè provisum est.
 Nam, ut cæteros omittam, præceptor meus doctis-
 simus, D. Magister Johannes Clavimontius, qui to-
 tam aliquandiu istic volutavit, familiæ domini
 Laudunensis adscriptus est. Alii etiam permulti,
 quorum nominibus parco, nè quis me oculis obliquis
 alienam prosperitatem limare dicat, fortunum sa-
 tis pinguem sibi fecerunt. Eandem ego aleam die-
 tim expecto ; nullius tamen, quantumcunque etiam
 opulenti, domum intraturus, quem imperitiæ

meæ ac moris con commonuerim. Quoniam igitur tuæ fuit modestiæ, me avocare, id jam primum omnium non ignores velim, nihil esse in me doctrinæ, aut eloquentiæ, quod tibi usui vel honori esse possit. Si quod tamen sit in hac re, ministerium non negligens tibi polliceor, & (sicut vires supeditabunt) frequens, atque laboriosum: nam nulum aliud officii genus ab ipsa infantia exercui, in quo operam tibi possem promittere: quam si pollicerer, & te tuâ spe fallerem, & me mendacii convincerem. Noveris adhuc, me esse his moribus præditum, ut olusculis agrestibus liber malim victitare, quam servus lautissimis esculentis. Quocirca tibi soli & uni obnoxius esse velim, ac subjectus; omnibus tamen obsequiosus. Præterea, nudus sum tanquam ex matre, vixque (ut in adagio dicitur) obolum habeo unde restim emam. Si tecum fuero, omnia mihi suppedites oportet, quæ ad honestè vivendum videbuntur utilia & necessaria: & quoniam ex famulorum immunditia & sorditate, domini plerumque arguitur inopia, vestimentis (ut clericum decet) honestis indui peto, non versicoloribus aut histrionicis, quæ si meo emenda arbitrio voles committere, stipendio quantumcunque modico mihi opus est. Scio te munificum, & qui famulos tersè, neque tamen compositè & venustè nimis, indutus malis, quàm crumenam immodicis auri ponderibus tumentem. Equum præterea velim suis ephippiis ornatum, tuis sumptibus nutritum: & quoniam, teste Ovidio, Carmina secessum scribentis & otia quærunt, vellem ut tandem aliquem locum mihi designares, ubi Musis ac tibi liberiùs vacarem. Impossibile est enim, quæ tumultuario fiunt studio, ac frequentibus interrupta discursionibus, multum esse decocta ac elimata. Hæc omnia, etsi studiosè appetam, nihil tamen ardentius, & obnixè magis tuâ benevolentia: quam
 ubi

ubi fuero consecutus, digito cœlum videbor attigisse. Quæ omnia eo audentiùs tibi aperui, quò me intrepidum in his detegendis priùs esse iussisti. Postularem, si me susciperes, ut non citò defereres; nisi jamdiu mihi compertum esset, eâ te constantiâ præditum, ut quos tecum evocaveris, nunquam nisi volentes deferas. Perpendes igitur, si adhuc hoc mihi condonare libet, placeat necne hæc tibi conditio: quæ si displiceat, fortunæ adhuc prioris contentus vivam: ferreus tamen sim, utcunque contigerit, & lapideus, si unquam tantæ tuæ humanitatis fuero oblitus. Vale.

Epistola 54.

VIX licet per otium in mense semel tantum feriarari: tot meæ cervici incumbunt negotia, tot ultrò citròque curis agitor. Sed si aliquando possum aliquid suffurari otii, moris est mihi aliquò me loci recipere, ubi fatigatum labore spiritum revocem, & hujus seculi vanitates & miseras considerem; quod nudiustertius feci. Sed ubi satis apud me sagaci velut trutinâ perpendi, nihil in toto mundo reperi, quod suos non patiatur manes. Reges venenum reformidant. Primates ad ampliora semper obrepunt: Senatores sunt avari, & lucri cupidi: nunquam securè degunt milites; mors propiùs instat, quàm vita: in perpetuis vivunt miseriis agricolæ. Nè multa, nihil est, quod suos non patiatur manes, quodque non sit calamitatibus obnoxium. Quocirca si me consulas quid in hac re sis factururus, te monebo, ut posthabito omni diutino studio exitum vitæ perpendas. Nam aperte constat, nihil hac vitâ esse fragilius; prudenter igitur feceris, si tuæ saluti invigiles. Vale.

Epistola 55.

Nihil pejus odi quàm istos hypocritas & philosophastros, qui in opinionem sanctitatis venientes,

nientes, Cātonianam severitatem capillis supercilio brevioribus paulatim promittunt. Expertus loquor; multos reperis verborum tenuis Zetos, qui multa de virtutibus publico theatro exclament, quique omnia vitio dent, aut digna putent incendio: intus tamen sunt pellace vulpe nequiores. Volo, si religionem imitari decreveris, ut sis aperto pectore, & infucatis moribus. Imprimis da operam, ut talis fias, qualis cubis videri. Non est quod in me succensere debeas, sed potiùs ames, quod nullam nomini tuo maculam inuri permittam: insuper quod dicas te velle-amicum habere, quocum libere omnia, ut tecum audeas loqui: Nullum, si me audias, amicum tibi comparabis nisi priùs cum eò tres modios falis commederis. Multi sunt in ostio tantum formosi, & verbis palàm amici, qui tamen clanculum ferunt infidias. Vale.

Epistola 56.

Nescio quid sit in causa, quamobrem mihi succenseas: nihil enim me puto fecisse, aut dixisse, aut excogitasse quidem, quod tibi detrimento sit futurum. Culpavi, fateor, nonnunquam ignaviam tuam, observavi quibuscum versabaris, tuarum rerum fategi; sed alioversum hoc feci, quàm ut tibi nocerem. Tute olim mei in te ameris periculum fecisti. Nisi velis in tua vitia reclamari, aliò te divertas: nam quamdiu simul vivemus, nullam tuo nomini maculam inuri permittam: mihi etiam, si secùs agerem, summo verteretur opprobrio. Verbis meis paulatim acquiescas, & bene tibi vertet: omnia ad votum tuum faciam. Non parcas pecuniis meis, atque adeò omnibus domesticis rebus. Hauries à me velut ab ipso horreo. Sed si cuiquam detrahare velis, ut genealibus tibi indulgeas, nullum à me speres auxilium. Vale.

Epistola

Epistola 57.

MOneo te plerumque tuæ utilitatis, & ab omni scommatum injuriâ nomen tuum vindicare satago : Sed cum aliquantisper mihi tecum loqui licet, aliò divagaris, & (ut dicitur) extra meum sermonem tuæ peregrinantur aures. Non admodum habebis in pretio, si eo quo cœpisti pede semper perrexeris. Ut enim viciatim compitatimque eos juvenum prædicant omnes, qui rectè consulentibus dociles se præbere non ingraventur : ita & maximo probro datur his, qui amicorum consiliis aures occludunt, aut prudentium exhortationes nihili penitus ducunt. Et cum unusquisque sibi persuaserat, te ingenio facili & benigno esse, in spem veneram, te nihil detrectaturum quod suavissem. At (ut video) si rosas loquerer, verba mea nihili quidem duceres. Nescio quid sit in causa, quamobrem id ipsum facias. Tantisper enim dum tuâ consuetudine mihi frui licuit, intimum te semper habui : sed (ut conjicio) illud ipsum est. Nemo non novit, arduum esse hominem naturâ districtum corrigere. Nequitia tuæ diuturnum indormivisti somnum, & in pectus semper obduruisti : quare difficilimum est, te nova pelle induere. Vale.

Epistola 58.

L Audabile fuit Amasis Ægypti regis institutum qui lege sanxit, ut singuli quotannis apud eumque præfecturæ præsidem profiterentur unde viderent : quod qui non facerent, extremum illis supplicium esset pœna. Cui sanctissimæ legi conformis propemodum videtur Gymnosophistarum mos, apud quos impransî abibant, qui nullum divini laboris fructum parentibus afferebant. Et apud Balares Hispaniæ insulas, puer antiquitus cibum à matre non capiebat, nisi quid, ea monstrante, sagittâ percussisset. Nam ut in Olympia non meretur

retur coronam, nisi qui legitime certaverit; ita nec dignus est vitâ, qui nihil parturit quo testetur se vixisse. In omnibus elementis ita vel Deo placuit, vel Naturæ, ut nihil penitus torperet in otio. Cælum, quo integuntur omnia, cyclo & orbiculari motu se volvit. Sol & luna alternatim suos motus peragunt, & sibi cedunt: Hæc noctem illuminat, ille diei præest. Venti suas tenent regiones, unde flatu spirant immobili. Signa Zodiaci alternatim Solis flexum amittunt. Mare quiescentibus ventis tranquillum, iisdem resstantibus agitur, & suos pisces nunquam non eiecit. Terra sterilis, & infœcunda hyberno tempore, vernis & æstivis frugibus otium pensat hyemale. Arbores ac plantæ tempus aptum fructui ferendo persentiscunt; egerunt botros, & virorem induunt. Ilices & quercus concipiunt glandes, laurus & oliva baccas, corylus nuces, mespilus corna: Nec aculeatis quidem dumis, spinis & vepribus cessatio est; nam & rhamnum, & alios fructus minutissimos pariunt. Sed observemus nobiles vinearum gemmas. Consideremus quanto fidelitate rerum omnium mater & parens Terra, semen sibi commissum regerat, refundat, rependat: quanto fœnore agricolam suum ditet; triticum, filiginem, hordeum, avenam, milium, fabas, pisas, lentes, ervum, lupinam, & alia id genus frumenta & legumina cumulatissimo provenitu generans. Quid annus ipse, quem rerum nostrarum & vitæ dimensorem cognoscimus, quando à sua desiit natura? Quis videt ver sine violis; æstatem sine granis, & calore; sine pomis Autumnum, hyemem absque nivibus & pruinis? Nonne succedentes seriatim menses in suis officiis manent? Quis inversum videt ordinem? Quod si hæc omnia naturæ legibus & institutis parent, ut suos semper emittant fœtus, nã pudeat hominem solum, quem tamen præesse omnibus creaturis dii voluerunt, quiescere,

De quatuor annis temporibus.

quiescere, solum putrescere in otio, solum sine fruge consenescere, effœtam solum ætatem præterire, solum sine ullo vitæ ornamento emori. Quis hoc probaret, nisi cui desit oculus, nisi qui cucurbitas lippit, & inops est rationis: cum bruta ipsa, cæteraque animantia, quibus deest ratio, ratiocinentur unde vivant, & quantulumcunque laboris sui testimonium nobis omnibus videndum proponant? Alia hominibus profunt, sibi que charum, & nobis utilem proferunt partum; paucissima admodum reperiuntur sterilia, & quæ nihil omnino in publicum afferunt emolumenti. Si quis in aquatilibus fidem requirat, & exemplum; parit Balæna, partumque lacte nutrit: ova gignit Cephalus. Delphini egerunt sætus, quos foemina uberibus & lacte pascit copioso: agunt verè conjugia, pariunt catulos æstivo tempore. Echini ferunt ova: Hippocampus contra canis, rabiosi morsum prodest. Sed ad hominis usum nonnihil operantur. Nec minor est in avibus sedulitas Aquila pullos probat ad solem; qui eum sustinere nequeunt, ut degeneres repellit: Columbæ bina ova pariunt masculum primum, secundum foeminam; concipiunt diebus quadragenis: Galli longa edunt ova, rotunda foeminæ; nuntiant lucem, & pigros ad laborem excitant: Pavones incubant ovis duodecim. Hirundo quinque pullos parit, quos magnâ pascit æquitate: incipiens ab eo qui maximus est natu, & ita in cæteris ortûs habens rationem. Usque ad cætera descendam animantia? Tauri laborem juvant mortalium; agricolæ sunt, arantque terram ex qua fruges demetimus: Oves suis lanis nos induunt, lacte vagientes pascunt infantulos: Apes nobis mellificant. Sues se saginant ad esum nostrum: Canes pro foribus nostris excubant; greges à lupis, domos à latronibus tutantur: Feles cubacula purgant à muribus. Dum oculos circum-

fero, passim nihil invenio, quod in re aliqua non exerceat naturam, nihil quod otium non refugiat. Quid ergo (ut ad institutum aliquando deveniam) faciendum nobis putamus? Volumus vinci à brutis, quæ ratione, animæ dignitate, formâ, & nobilitate, præcellimus? Imitemur potiùs Plinianum *Nulla dies illum Apellem, qui nullum diem ducebat sine li-*
sine linea. nea. Caveamus ne similes illi videamur vernæ pigro & ignavo, qui ruri degebat ut mortuum cadaver in sepulchris. Revolutus est annus, arbores sua poma pepererunt: Ceres agricolæ votis respondit: horti suos carbunculos, suas violas, suos decerunt flores: racemis suis rubuerunt vineæ, promissæ arbores tumuerunt. Soli supersumus qui annuam nondum frugem protulimus. Reminiscamur opprobrii quod paritura est nobis ignavia, si convincamur desidii. Reminiscamur jacturæ, quæ nostris omnium cervicibus in pendet, si convincamur ignorantiae. Expergiscamur, focii, surgamus ab otio, ad aratrum convolemus, ad burim, ad ligones, ad vomeris: laceremus in aula cervinam pellem, ut tandem in sylvis militemus. Declamemus intra domesticos & privatos parietes, ut in Senatu causam Milonis agamus: relegemus Catilinam, patrocinemur Clientio, pupillis obsequamur, explodamus oppressores, consulamus patriæ, & tyrannorum vim reprimamus. Probemus balbutiem linguæ inter paucos, probemus ingenii vires, purgemus linguæ vitiliginem, priusquam eò veniendum sit, ubi superciliosi sedent consules, nasuti tribuni, oculati prætores, oculi caufidici, quæstores vafri, cæterique emunctæ naris homines. Ecce gymnasiarcha aures arigit, in expectando est quid dicamus; paratus est excipere, quod offeremus; paratus audire, quod recitabimus; nec favorem aut pratrocinium nobis excusat modestus comes, & ingeniosus hypodidasculus; cæteri insuper doctrina &

moribus clarissimi præceptores nostri advertunt : favorem, vultum pollicentur & ridibundis oculis benevolentiam : neque porro nobis verendum est, nè si quid ornatè parum aut inconcinè protulerimus, id ipsum protinus crispâ nare subsannent, & averfentur. Non estis, doctissimi viri, ætatum adeò imprudentes, ut non cognoscatis faciliè cum Marco Fabio, suam esse studiis infantiam. Fortissimus quisque edidit aliquando vagitum, & qui coram principibus aut senatoribus magnâ suâ gloriâ in omnium admirationem causas oraverunt priùs tamen fuerunt, rudes & alphabetarii. Vultis exigere ab adolescentulo, quod parentem eloquentiæ Ciceronem deceat ? Vultis sarcinam dare infantulo, cui Demosthenes succumbat ? Habenda est ætatum ratio. Non habet senectus vires juventutis, sed nec juvenis consilium senectutis & eloquentiam. Vale.

Epistola 59.

Satis cerâsti, pater, satis melitiam secutus es : tempus est ut conquiescas & ferieris : tempus est ut subtrahas te periculo, & solitâ professione tibi interdicas : tempus est, inquam, ut jam doneris rude & omiteris Horatianum illum Vejanum, qui, armis ad Hercutis postem fixis, domi se continebat, nè in arenam denuò traheretur. Non est tibi formidandum nè non habeas unde vivas. Tu non es ut plerique gregarii milites, quibus cum stipendia detrahuntur, tenuissimè vivunt, & (ut est in adagio) digito plerunque selinum terebrant. Patri tuo (quod Diis habeo gratiam) abundè est auri & argenti. Parentes tui omnes habent affatim divitiarum. Propter, si me amas (ut amas) revertere domam, ut & tranquillius Vivas, & votis amicorum respondeas. Vale.

Epistola 60.

DOluit mihi, quod nostrates aliqui nuper retulerunt, esse scilicet nescio quem nebulonem, qui quotidie me mordet, & famam meam passim compitorum vellicat. Eum quæso moneas, ut (si sapiat) alio suas convertat satyras, & me missum faciat : nam si cerebrum mihi moverit, ego illum à vertice capitis ad plantam pedis suis pingam coloribus. Scio non^o esse sapientis juveniles curare nugas, aut anserum moveri strepitu. Quis tamen non gravetur istum foriolum (qui adhuc quotidie brachias & femoralia percacat, & cucitras omnes cum lodicibus stercoreat) sic unicuique obstrepere, nullâ præsertim laceffurum injuriâ, nullo everberatum stimulo ? Hoc ego sùsque deque ferrem si postularet ratio. Verùm quoniam fama nec etiam ludum recipit malo meis ut oppedat naribus, quàm me naso suspendat, aut posticis illudat cachinnis. Vale.

Epistola 61.

REM novam & auribus tuis non priùs auditam afferro, Marce Tulli : Scribit Fabius, eos fractum iri potius quàm posse corrigi, qui in pejus obduruerunt. Tortellius tamen ille, ille inquam homicida Tortellius, in quo futuram probitatem desperant omnes, ad bonam frugem se recepit, & vitam commutavit in melius. Quod in tantam me rapit admirationem, ut in hac re quid dicam nesciam, nisi, Euripum tandem posito requiescere cursu, Mutatumque unâ consistere Protea formâ. Nunquid enim mirum videtur, hominem illum momento, & præter omnium expectationem respiscere, qui ab adolescentia (adolescentiâ autem imò pueritiâ; adhuc lapsus sum, ab ipsiis cunis) meram improbitatem & corruptelam cum lacte imbiberat, & nulli non vitio fuerat innutritus : idque adeo

adeò, ut jactam de illo aleam prædicarent omnes, videreturque Neronem propediem induturus. Quod quoniam accidit, rediit in benevolentiam parentum. Plura scriberem, si per occupationem liceret : quoniam autem nunc non licet, mittam ad te cras aut perendie meum mulionem, qui quæ supersunt tibi aperiat : interim Vale.

Epistola 62.

DUrum est mihi studia mea interrumpere ? quoniam tamen multis jam argumentis periculum feci, te esse ex eorum numero, qui accepti semel beneficii nunquam non reminiscuntur, volo adhuc plenior obsequio te mihi demereri. Ante omnia studiis tuis consule, in quibus nè oleum & operam ludas, dicam quid opus factò mihi videatur. Primum omnium, eorum lectione tibi interdico, qui sesquipedalibus & antiquariis quibusdam verbis ab Evangelii seculo repetitis, ampullantur, quique nihil ducunt pulchrius aut potiùs, quàm ut affectata obscuritate, & permixtis dedita operà gryphis, & hyantem & suspensum teneant lectorem, & crucem figant studiosis. Pœniteret te lectionis hujusmodi autorum quamdiu viveres, qui se operæ pretium fecisse putant, si involucri quædam compegerint quæ Oedipo conjectore & natatore Delio (ut de scriptis Heracliti dicebat Socrates) indigeant : quibùsque Gordii nodus, labyrinthus Dædali, Sphingis ænigmata, numeri Platonici, Lycophrontis tenebra, & Saliorum versus, suis sacerdotibus (autore Fabio) vix bene intellecti comparari nequeant. Dum hæc scriberem, insperata quædam moramenta me avocârunt : quibus simpliciter, in interturbatam epistolam in diem sequentem coactus sum prorogare. Vale.

Epistola 63.

E Pistola, quam heri ad umblicam traxeram, nunc ad calcem perducenda est; quandoquidem otium scribendi liberius sese offert. Quod etiamsi non adesset, adhuc tamen rerum tuarum vellem satagere, partim amore tui, partim parentum. Quorum precibus expugnatus promisi me aliquid quotidie scripturum, quod esset tibi usui. Quare ut intelligant me stetisse promissis, hominemque esse quocum securè in tenebris micent, plura praestabo quam promiseram. Deterrebam te nuper ab eorum lectione, qui dedita opera antiquariis strepunt vocabulis. Nunc te hortor, ut abstineas à librorum copia, neque tam variis autoribus ingenium & memoriam confundas. Nam, quod scribit Fabius, Lectionum varietate refici stomachum, & pluribus cibus minore ali fastidio; non ideo inficias, modò tamen intelligamus, hominem jam adeo id literis profecisse, ut huic labore non succumbat, & sub ejusmodi onere vires non fatiscant. Huic vero labori quomodo poteris superesse, qui nihil adhuc, aut parum in bonis literis promovisti? Commodius multò feceris, qui, posthabitis illis, ex quorum paleis paulum colligitur fructus, unum tibi deligas Ciceronem, quem semper velut archetypum feras, cujusque succum imbibas, & doctrinam. Nam & Cicero ipse, Terentium (quem familiarem suum vocat) semper habebat prae manibus; & Cyprianus diem nullum sine Tertulliani lectione praeteribat: Scipio item Africanus Pædiam Cyri de manibus non ponebat. Quos si imitaberis, rem facies tibi utilem, & mihi jucundum. Vale.

Epistola 64.

Quamtu me pudeat puerorum nostri seculi, nec tu credere, nec ego satis exprimere possum, Fabiane. Permultos enim reperias inuerecundos adeo & impudentes, ut, quamvis adhuc sint elementarii, & abecedarii, jam tamen plurimum sibi tribuant, neque assurgant illis qui veteres omnes genus scriptores multis vigiliis magnaque oleâ impensâ jam excusserunt. Nolo putes deesse mihi in hac re testimonia, aut me aliquid comminisci. Nam cum nudiusquartur redirem Nucerio, ubi, metu pestis nullibi non sævientis, duos & amplius menses fueram rusticatus, obvium habui quendam puerulum, quem cum rogâssem, quo iret, unde veniret, & cujas esset; dicere non erubuit, indignum me esse quocum verbum faceret. Causam percunctanti respondit, esse sibi circulum & encyclopædiam illarum artium, quas in oratore perfecto requirit Fabius: mihi verò tantum esse inscitiae, quantum sibi doctrinae: ac propterea non oportere ut inter Arcadia pecuaria & Musas, interque graculos & olores aliquid esset commercii. Pueri insolentiam demiratus, satis habui consulere, ut Anticyram navigaret ibique sumpto hellebro repurgaret insaniam. Vale.

Epistola 65.

AM annis plus minus decem Grammaticos secutus es, Pauline, neque tamen ab inscitiae teneris pedem eduxisti: nam cum scribis aliquid aut loqueris, tertio quoque verbo incidis in solæcismum. Nescio quis excusationis locus tibi sit relictus: culpam non potes deprecari, si per te steterit, quò minus profeceris. Credo tamen partem culpæ tuis præceptoribus adscribendam, qui prima rudimenta memoriæ tuæ non inculcaverunt, quique adhuc implumem ad volatum provocarunt, &

*Cicero
Miloni se
recoquen-
dum de-
dit.*

& Dædalum fecerunt priùs quàm esses Icarus. Superest tantum, ut, quamvis serò, discas tamen, & ad prima redeas fundamenta. Noli putare hoc tibi futurum probro, ob ætatem jam provectam. Præstat in ipsa etiamnum senectute resipiscere, quam ad capulum usque dēlirare. Non puduit eloquentiæ parentem Ciceronem, post multas in Senatu declamationes, dare se Apollonio Miloni recoquendum: neque octogenarium Socratem musicæ vacare. Nec tibi quoque turpe videri debet in ipsa adolescentia, atque adeò virili ætate proficere, eaque jacere fundamenta, sine quibus corruet quicquid superexstruxeris. Quod solito brevius ad te scribo, dabis veniam: nam, cum has à me literas nuntius postularet, non erat mihi otium ad mungendas nares. Dienceps plura scribam: interim salvebis ab amico, qui commendat se tibi meliore nota.

Epistola 66.

Magna posteritati fit injuria, gravemque jacturam faciunt bonæ literæ, dum ea supprimuntur opera, quæ si prodirent in lucem, & eventilarentur, omnes inde frugem caperent. Omnibus enim exploratum est & compertum, quantum studiosi detrimentum acceperint in operibus Ennii, Lucilii, Cæcilii, Quadrigarii, aliorum plurimorum; ex quibus, nihil nobis præter nomen relictum est. Non placet mihi eorum scripta circumferri, aut exponi venalia, qui temerè & sine judicio scribunt quicquid in buccam venerit, neque aliqui unquam ad incudem revocant. De his loquor, quod rude primum pariunt, frequenter postea lambunt, urforum more, frequenter incudi reddunt & severam ubique apponunt limam: quique refrigerato inventionis ardore, perpendunt postea non tanquam autores sed lectores. Quod te multis jam lituris fecisse quoniam in confesso est, & constat ubique

ubique prædicat fama, cur tamdiu eos retines suspensos, qui de te multa sibi pergunt polliceri, quique opera tua lecturiunt certatim & empturiunt? Non est quod iudiciorum aleam aut maledicorum graphia reformides. Certè scio, omnia ab omnibus probatum iri, quæ ex officina tua prodibunt: cum etiam, quas tumultuariè scribis epistolas, omnes mirentur plurimum, atque adeò tanti faciant, ut rosas loqui videare, & omnia calamisris eloquentiæ compta dicere. Quare non minimo tibi daretur probro, si omnium expectationem fraudares ac destitueres. Opus est ergo, ut parias quod paraturis jampridem. Vale.

Epistola 67.

Miratus sum plerumque, cur nunc bonæ literæ pessum eant, quæ superioribus annis tanto in pretio habitæ sunt: cur nunc literati nihili fiant, qui quondam æstimabantur maximi, & habebantur Numinum loco. Sed nihil est quod mirari debeam. Quondam enim artes pretio & honore forebantur; neque erat qui non assurgeret eruditus; adeò ut maximi quique Principes lucri loco ducerent, in oratorum & poetarum amicitiam venire, & eorum scriptis famam suam ad posteros prorogari, & vindicari à mortalitate. Nunc verò quàm mutata sint omnia, vident omnes. Sic enim fors erant & vilescunt literæ, ut non solum non foveatur studiosis, sed illudatur etiamnum. Nam multo minus æstimantur (cur hoc relinquis inultum, Jupiter?) lenones & parasiti, qui Principum aures verbis deliniunt, quique fumos vendunt, qui oleum in auriculas instillant, qui plus olei quam vini doctrinæ studio consumunt. Quare non est mirum, literas ipsas in ruinam cecidisse nostro tempore, quo nec seritur literatis, nec metitur.

Epistola

Epistola 68.

*Partus
fortuna.*

AUDIO esse nonnullos, qui credulitatem multarum rerum tibi insinuant, quique maria & montes promittunt, ut amplissimis pollicitationibus te trahant in suam familiam. Quorum verbis delusus jam adeò insolescis; ut te alumnum fortunæ & partum existimes. Cave, mi Lentule, ne eorum verbis qui hunc tibi faciunt fucum, sinistrè res tibi cadat; si quid tuâ autoritate feceris. Nescis Philosophorum permultos cum Diogine olera lavere maluisse, quàm cum Arisippo epulas sectari regias? Cur ita quæso? Nunquid libertatis causâ? Utinam periculum fecisses, quàm acerbum sit & importabile, alienâ vivere quadiâ alterius pendere arbitrio! Si hoc esses expertus, tu liberam paupertatem opulentæ servituti anteponeris. Vide, mi Lentule, ne in eorum offensionem impingas qui sibi negotium insinuant de rebus tuis. Malè audies si quid feceris inconsulte. Nihil patimur tibi deesse: nemo isthic te objurgat: Tu es tui juris: Vivis tuis legibus: Vadis dormiturum, & expergisceris quando lubet: Ludis, coenas, prandes cum placet: Quæ omnia tibi auferentur, si te feceris mercenarium. Adde etiam quòd qui te accersunt, multum fortasse de doctrina tua sibi promittunt: quam si opinione repererint minorem, occasionem protinus inquirent, quâ te detrudant suâ domo: & si nullam repererint, fabricabunt taximen, & comminiscuntur. Vide quâ fronte hoc ferferes: tu, dico, qui ad libertatem natus es, & ægrè servitutem pateris. Vale.

Epistola 69.

NOlebam tibi aperire, quàm funesta sint omnia domi vestræ : cum tamen, ejus rei grātiâ, aures meas precibus onerare non desinis, desiderium tuum explebo. Pater tuus entestatus mortuus est Calend. Januar. Mater morbo quartanæ laborat : Fratres tui sunt podagrici adeò, ut pedibus nequeant subsistere : Soror tua Lucretia est paralytica : Patruus Lentulus laborat morbo comitali : Staius famulus, est calculosus : neptis Eugenia venit in suspicionem lepræ, quam arguunt livens paulatim caro, raucedo scabræ vocis, articulorum contractio, & rubri quidam nævi membris omnibus inslar botrorum, innascentes : Matertara tua Julia incidit in tantam phrenesin, ut phanatico nescio quo errore duci, & scœnum in cornu conclusum gerere, videatur : Avus tuus intus & in cute passim corroditur cancro, neque reperiri potest qui ejus morbo medeatur. Famulorum tuorum partim sunt cardiaci, alii cæliaci : nullus est, quem præ angustia, non tædeat vitæ. Si percontaris ut valeat tuus coquus Taratalla, actum est de ejus vita, & conclamatum est cadaver ; vivens jam numeratus est in peculio Proserpinæ, & naulum Charonti præparat. In eo siquidem plurima cognovi quæ evidens mortis argumentum promittunt. Nam stragulam complicat, dentes in fomno collidit, membra præter decorum detegi non curat. Præterea, ejus labia contrahuntur, oculi glaucescunt, dentes albescunt plus solito, oculi ejus sunt profundiores quàm prius exstiterant, aspectum auditumque sine causa reformidat, & semi apertis dormit oculis. Quæ omnia signa esse mortis, receptæ fidei authoris dicunt. Vide ergò quomodo tam tristi spectaculo siccis oculis & sine lacrymis, intercesses. Superest, ut horum destitutus auxilio, prudenter tibi consulas. Vale.

Epistola 70.

NON parvâ dignus es notâ, qui aspectum amicorum sine causâ refugias & videndi tui copiam nemini facias. Quod si semper feceris, præstabis culpam sceleris alicujus, & grandis flagitii, conscius tibi videbere: cujus horrore discedas è medio & latebras inquiras. Quoniam etiam in suspicionem venisti, relictis literarum studiis, te uxorem duxisse. Quod si falsum est, cave nè fiat; te pœniteret matrimonii quamdiu viveres. Nam quomodo parares tibi victum? Neque arare, neque literas nôsti. Errares, si quicquam sperares à tuo patre. Si te videret manum ad stipem porrigere, si sanguinem fleres, tui tamen non miseretur: neque obolum tibi daret ad emendam restim. Non est dissimulandum, quin sit aliqua in conjugio voluptas: Sed si prospicienter observaveris quàm sit brevis, quot eam dolores, quanta sequatur pœnitentia, nuptias vitabis cane pejus & angue. Consule Hipponactem, qui duos duxit uxoris dies dulcissimos, Nuptiarum videlicet & Mortis. Refer ad Alexandrum, qui dixit nuptiarum diem multorum malorum initium. Nam si pauper divitem duxeris, dominam non uxorem acceperis; si pauperem, onus vitæ ferre non poteris: si turpem, dolebis: si pulchram, habebis communem. Audi quid suadet Chæremon: Uxorem (inquit) præstat efferre quàm ducere. Interrogatus Simonides, quid esset uxor, Viri (Inquit) naufragium, domûs tempestas, quietis impedimentum, vitæ captivitas, poena quotidiana, pugna sumptuosa, bestia contubernalis, canis ornata, malum necessarium. Horum consilio si oculos animûmque admoveris, mutabis sententiam, & citò calculum reduces. Debes etiam

etiam apud te cogitare, multas puellas sursum versum videri formosas, quæ deorsum versum nævis & ulceribus crurum ubique scatent. Vale.

Epistola 71.

NON videatur tibi mirum, si nunc præ lætitia oculus dexter mihi saliat, qui nudiusquartus eram totus irrisibilis & agelastus. Accessit mihi, quod frequenti voto semper cupiveram. Pater constituerat annos plus quatuor me in scholis captivum tenere : sed precibus amicorum, quos semper meæ calamitatis miseruit, expugnatus, libertatem & exitum mihi promisit pridie Nativitatis Domini. Quod si præstiterit, Deus sum : Fortunam ipsam anteibo fortunis meis. Nunquid enim servile & miserum tibi videtur in hac languere carnificina, in qua nullus nisi de inferendis verberibus sermo ? Quales putas qui nos erudiunt præceptores ? diceres esse plagiariorum, carnifices, & tortores vulnerarios ; inter Leænas, inter Lupas, & Tigres educatos. Si qui fortasse aberraverimus, si tantillum oculos dejecerimus, si vel ungeum latum recesserimus ab eorum mandato, totâ vi consurgunt in pœnam. Denudant nos à calcaneo, scapularum tenus ; lacerant, tundunt, mutilant, pedibus inculcant, parietibus illidunt. Nullum in miseriam nostram non comminiscuntur impietatis genus. Solâ oculorum torvitate & contractione superciliorum nos adeò plerumque terrent, ut malleus in Orci culeum incidisse. Quodque summæ infelicitatis & extremæ crucis est argumentum, cum in nos ita sæviunt & debacchantur, non audemus præ metu hîscere, nec my quidem aut gry facere. Quod si addiderimus verbum ictibus pluunt, & colaphis grandinant. Tam perimus, quam qui jugulo implicatam jam habet restim. Excuterem tibi lacrymas, si cætera infortunia ad umbilicum tantum perducerem. Vale.

Multi habent me suspectum latrocinii, quòd nunc sericatus appaream & purpuratus, qui prius eram mulio & auriga: neq; sibi possunt persuadere, tantas sine furto accrevisse mihi divitias: Quibus utinam explorati essent labores quos pertuli prius, quàm eò rerum pervenerim; non enim tam facile de me judicarent, neque mirerentur me tanto erectum è stercore. Quascunque habeo fortunas, Diis acceptas refero: ausim tamen juramento contendere, me meis laboribus plura multò meruisse. Nam ex quo tempore excessi ex ephebis, non recordor diem ullum sine linea præterisse me, quod semper subiret in mentem Portii Catonis, qui detestari solebat, si qua dies per incuriam inanis effluxisset. Natus annos quindecim, servivi cuidam trapezitæ, moroso supra quàm sit credibile. Nam irascebatur ob rem nihili, ob floccos, ob unguem parvè sectum. Imperabat ad nictum oculi. Conjectare plerumque me oportebat, quid digito creparet. Si vitrum rupissem, comminisset mihi caput sandalio. Iratus, quandoque aqua & igni mihi interdicebat. Perferebam omnia; neque me piguit: moriens enim hæredem me constituit, meorum memor obsequiorum. Quas ego divitias non temerè prodegi, ut solent plerique: nam converti me ad studia; ubi quamvis adultus, brevi tempore adeò profeci, ut socios meos relinquerem à tergo, & multis præcessissem perasangis, Cum adhuc essem rudis, aliquid quandoque dabam muneris doctioribus; neque me pudebat consulere juniores: cur enim pudisset, cum Socrates Philosophorum optimus, à mulieribus doceri, indignum philosopho non duxerit; Diotinam appellare magistram; & Alpasiam frequentare? Hæc ad te scribo, Ligurine, ut exemplo meo, dominum tuum tantis obsequiis tibi demerearis, ut tuæ consulas paupertati. Vale.

Epistola 73.

Quid habes, Pauline? Quid frontem caperas?
 videris mihi tristior solito; facies tua moeroris
 promittit argumentum. Compertam habeo tuam
 naturam. Tu in primore fronte geris effectum ani-
 mi. Non consueveras hoc modo, me præsente, tri-
 stari. Securè potes acerbitalis tuæ virus mihi evome-
 re, Quicquid dixeris, perinde ac thesaurum contine-
 bo, & fortasse dolori tuo medebor, si modo capiat
 medicinam. Priusquam occurrebam tibi, mihi arri-
 debas, & a tertio usque jugere porrigebas dextram.
 Cur sic demutatum video? Nescio an verba mea
 nuper cum stomacho exceperis, quibus te infimula-
 bam pigritiæ; at ego alioversum loquebar, quàm
 ut bilem tibi excitarem. Propterea non ageres a-
 micum, si hoc ipsum mali consuleres. Quicquid
 dixi, præter propter movendam tibi choleram dixi;
 semper dedi operam nè quid detrimenti ulla in re
 caperes. Amavi te à puero; & molliter educavi,
 fovique semper mitiùs quàm alumnus suum nutri-
 cula: neque gravatus sum studia mea sæpenumero
 interpellare, ut facerem quæ in rem tuam essent.
 Quare errares vehementer, si aliam persuasionem
 indueres. Fac semper mei in te amoris periculum;
 non invenies me verbo tenus amicum. Si qua in
 re operâ meâ tibi fuerit opus, ad me semper ve-
 lut anchoram confugas: qui te amet vehemen-
 tius, habebis neminem. Verum & volo, ut me
 semper candidum amicum, & infucatum iudices.
 Non sum ex ea hominum nota, qui in ostio tan-
 tum formosi palam blandiuntur, & clanculum mor-
 dent. Vale.

Epistola 74.

CRedo horam illam fuisse mihi fatalem & inauspicatam, quâ primùm Lutetiam veni. Antea nihil mihi deerat, habebam omnia ex animi voto. Eram indutus holoferico, bysso; & Dalmatico. Nè multis agam, eram totus fericatus. Nunc verò incidi in tantam paupertatem & penuriam rerum, ut me oporteat domesticatim victum & ostiatim emendicare, & manum ad stipem porrigere. Vale.

Epistola 75.

NULLâ non horâ mihi caveo ab insidiis tuis: nam suspectum te habeo furti, & aliorum scelerum quæ sunt turpissima relatu, & castas aures offendunt. Nullum fuit mihi frequentius votum, quàm ut virtutem amplectereris; nunc verò de te nullam spem mihi promitto, omnem in te despero probitatem. Nihilominus, quicquid ages, cave ne insolescas, &, (ut est in proverbio) exuvium leonis induas. Erunt enim qui retundent tibi arma, si secus egeris. Vale.

Epistola 76.

OUoniam auriculari nuper digitulo te percussi, nullo die (ut multorum verbis ad me perlatum est) maledicere mihi desistis ubique locorum. Quod quare facias miror summopere. Ea non sunt humani ingenii, mansuetique animi officia. Convitiare tamen, ut voles. Si insimulaveris me superbix, latrocinii, & aliorum id genus scelerum, non verterim manum. Si animus esset injuriâ reponere, & hanc tuam petulantiam retaliare, patet amplissimus dicendi campus. Vale.

Epistola 77.

SATIS superque conspicio, veracissimam esse parœmiam, quâ adversus fortunæ flatus non esse desperandum fertur, aut in prosperis minimè superbiendum

biendum. Complusculos enim videre est, gravibus infortuniis exagitatos, quos molli gremio post paulò eadem complectitur fortuna. Contrà verò, per plures non desunt, quos ab immensis opibus ad humilem pastoris conditionem compellet. Quocirca nosce teipsum, nec tantum tibi tribuas. Vale.

Epistola 78.

Quamdiu fuisti probatis moribus, & spem bonæ indolis præ te tulisti, rebus tuis semper consului: nunc verò quoniam ablegasti virtutem, & hominum expectationem de te fefellisti, interdico tibi domo meâ. Quod minaris mihi satyras & mortem, ego has comminationes non facio pluris, quam fulgur ex vitro. Si quid in me tamdiu parturis, parias quæso. Tanti facio verba tua, quanti nugas obstetricum, & delirantium jam vetularum. Si nihili pendis quod dico, multo minoris æstimo quod facias. Vale.

Epistola 79.

Malè agis & iniquè si habes me suspectum infidiarum, aut alicujus in te conjurationis. Hoccine est credibile, me in eum insidias parare velle, cui quicquid habeo doctrinæ acceptum referre debeo? Nutrivisti me à puero, fecisti à servo ut essem libertus, & quod habuisti, summam pretium persolvisti mihi. Næ inhumanus essem, & planè incivilis, si tanta benevolentia excideret animo meo. Parce, quæso, furori, tantisper, dum rei veritas innotescat tibi clariùs. Demum si talem me reperias qualem suspicaris, interdicas mihi domo tuâ, ipsâque adèò consuetudine & familiaritate: nam & ero dignus tantâ nota. Vale.

Epistola 80.

Demeruisti me tibi multis obsequiis: Dii faciant ut mihi liceat aliquando gratiam referre, & agnoscere beneficium. Si velis fieri certior rerum

meorum, Contineo me domi, neque amplius sequor militiam; partim quod hæc professio non videatur mihi magnæ frugis, partim etiam quod præ senio jam sim emeritus, & donatus rude. Quod rogas, ut de fratre tuo bene merear, eumque ad viam virtutis reducam, illud factu perdifficile est: jam enim adeo occaluit in sua nequitia, ut nulla sit spes ejus revocandi. Ad hæc, aspectum meum reformidat ac refugit, quantâ maximâ potest operâ. Vale.

Epistola 81.

OMnes habent te suspectum ejus homicidii, quod heri perpetratum est in suburbiis, horam circiter nonam. Si res ita se habet, vitæ tuæ non parum timeo. Non solum enim vapulabis à carnifice compitatum, at (quod longè est deterius) traheris ad furcam. Vide quonam modo effugium tibi reperias. Non poteris enim deprecari mortem si quis adversum te sententiam tulerit. Præterea judices instabunt, ut ratiocineris usque ad assem de pecunia, quàm uno abhinc anno temerè prodegisti. Vale.

Epistola 82.

NON est mirum, si parentes, ignaviam tuam per-tæsi, omni ope te destituerint; quoniam (ut accepi) tu quotidie pernoctas in alea: præterea insidiatrices quædam metriculæ facultates tuas exhauriunt, & crumenam: à quibus nisi caveas, non habebis tandem unde satisfacias tuis creditoribus, & ab eorum ære te eximas. Vale.

Epistola 83.

SÆpenumero multis periculis vitam objeci, ut ab his te redimerem quæ videbantur imminere tuo capiti. Nihilominus, si quando opus est mihi operâ tuâ, subterfugis astuté. Utere tuis astutiis ut voles; futurum enim spero, ut nihil inde fructus consequare. Ad extremum dabis pœnas tuæ ingratitude: nam non est credibile, deos hoc scelus intultum relicturos. Vale.

Epistola

Epistola 84.

MIrari quidem satis nequeo impudentiam tuam. Vides corruptissimam tuam vitam probatissimis quibusque viris displicere: tu tamen nihili facis. Cum adhuc eras puerulus, omnes grande aliquid sibi promittebant de tua indole, nunc verò spem omnem futuræ in te virtutis ademisti. Vive tuis legibus: scies tamen parùm frugis ex hac vivendi ratione tibi futurum. Longè prudentius faceres, si eorum consilium sequerere, qui tuæ prospiciunt utilitati, Vale.

Epistola 85.

Dolenter & ægrè fero, quòd non facias frequentius tui videndi copiam, cum exploratissimum habeas tecum in te amorem. Quotusquisque amicorum tuorum prospexit rebus tuo vigilantius quàm ego? Te oro utere amico tuo familiarius. Nulla in re (quam petiveris) repulsam passurus es. Vale.

Epistola 86.

DII immortales, quàm diversa est hominum natura! Qui hac tempestate volunt rem augere domesticam, eos oportet assentatores esse maximos, multa dissimulare, habere animum labiis dissentientem: secùs non dabitur locus aut ratio augendæ facultatis. Proinde, si facilem accessum velis tibi patere ad Principes, imprimis dicendum erit Vale virtuti, repudianda veritas atque etiam probandum grato & plausibili vultu, quicquid illi dixerint aut fecerint; vel si hominem interfecerint. Vide apud te, an iusta paupertate malis vivere, an per nefas ditescere: potior tamen mihi videtur honesta paupertas, quàm congregatæ per scelus divitiæ. Vale.

Epistola 87.

A Dimam tibi metum in quo nunc es, & explebo animum gaudio, cum quid dixerò quod à receptæ fidei hominibus intellexi. Pater tuus constituerat te exigere suâ domo : exoravi tamen meis precibus, ut propositum hoc immutaret. Da operam, ut eum in amore tui contineas. Nemo enim est mortalium, cui plura debeas, quàm illi. De te (scio) bene merebitur, si hominum expectationem non destituas. Vale.

Epistola 88.

USU plerumque accidit, ut illiterati grammaticæ multò pluris æstiment sese, quàm homines egregiè docti, & oraculorum Sybillæ interpretes. Quod in te expertus sum. Luce clarius est, & vero verius, te adhuc esse elementarium, vixque à tenebris ignorantiae pedem eduxisse ; adèò tamen tibi places & blandiris, ut neminem præ te ducas, hominem. Quæsi priusquam amplius insolescas, metire te tuo modulo. Putas te dignum Grammatici nomine, quòd ineptas quasdam differentias frivolasque etymologias didiceras ? Hallucinaris plurimum, si tam brevi gyro Grammaticen, concludas : cum oporteat perfectum Grammaticum, Philosophos, Oratores, Poetas, Jurisconsultos, omne denique scriptorum genus, excussisse. Vale.

Epistola 89.

FRequens fuit mihi votum & desiderium, universam vitam in bonis literis consumere : atqui nimia, aut, ut verius dicam Orbiliana præceptoris mei severitas usque adèò me divertit & absterruit, ut certum sit mihi porcarium potius aut mulionem agere, quàm diu eam sustinere crucem. Hoc si gravatè & dolenter ferat pater tuus, consule, quæso, quonam modo poterit occurrì aut iri obviam : Sum enim imparatus, neque consilii locum habeo, neque

que auxilii copiam, ut ait Terentianus ille Pamphilus : nec satis compertum habeo, quod remedium huic malo inveniam. Si ratione ulla fieri possit, cavere volo, ne ea res mihi sit infamiæ. Vale,

Epistola 90.

QUoniam percontaris sæpenumerò, quomodo res nostræ sese habeant, volo explere animum tuum. Illud primum scito, nobis omnibus prosperè esse : lautè & genialiter satis vivimus. Unum est tamen quod malè nos habet, quia frequens est tibi consuetudo cum perditâ nescio quâ muliere, quæ facultates tuas omnes instar hîrundinis exfugit, & te ipsum radit usque ad cutem. Urinam consultè & rectâ reputares viâ, quam fraudulentæ sint diabolares huiusmodi meretriculæ ; animum tuum (ut conjicio) ad aliud negotium appelleres. Erit quod succenseamus tibi, si in re nihili tantum semper feceris sumptum. Proinde medeare huic malo, & quàm poteris citissimè. Vale.

Epistola 91.

IN morte patris fingebas te plurimum dolere : verum ea sollicitudo bidui solum extitit aut tridui, fuitque ficta, & similis præficarum lacrymis : demum desisti dolere. Tu non refers par pari ; jam patris oblitus es, qui tamen nihil unquam tibi deesse passus est. Dabitur tibi magno probro, si hæc ingratitude ad aures hominum pervenerit : propterea, fac ut probum decet adolescentem. Vale.

Epistola 92.

PUtas te fecisse pretium operæ, quòd triviales quosdam versiculos conscripseris : hisque perinde tibi places, ac si arduum aliquod opus & Areopagitarum theatro dignum edidisses. Te oro per amicitiam nostram (quæ incepta à parvis, cum ætate accrevit simul) cave nè sis tibi Suffenus ; aut simias imiteris, quæ suos fœtus quamlibet deformes profor-

formosissimis admirantur. Non monerem te hujus rei, nisi certò viderem, plus inde futuram detrimenti, quam utilitatis. Cæterum audio te quibusdam flagitiis deditum esse & proclivem : à quibus pedem revoces, te quæso. Admodum enim difficile est, ab eo se malo extricare, cui quis ab ineunte ætate insuevit, & innutritus est. Vale.

Epistola 93.

Petivi abs te decem aureos solidos muneri, nullà quidem coactus necessitate, aut indigentia, sed ut animum tuum pertentarem : nam (quod diis habeo gratiam) auri & argenti est mihi abunde. Passus sum abs te repulsam, quod in magnam traxit me admirationem. Hoc enim scio, me meis in te beneficiis meruisse ut fortunas tuas, ipsamque adeò vitam pro me exponeres. Quid ? pollicebaris montes & maria, dicebasque me tibi esse chariorem tuis oculis, Hæccine est illa benevolentia ? Quà fiducià id audes recusare, quod paulò ante promiseras ? Nunc quoniam explorata est mihi fides tua, cave deinceps ne conspectui nostro te offerat : facile carebo operà tuà. Vale.

Epistola 94.

Nescio unde tibi creverit hic fastus, ut abjectionem me putes quàm quocum verba facias. Primum omnium (quam un conjicio) non sunt tibi plures animi & naturæ dotes, quàm mihi ; sed, ut sint, debes propterea eò arrogantiaë conscendere, ut neminem præ te ducas hominem ? Divitiæ tuæ (ut conjectura colligo) hoc supercilium tibi non induunt. Nam licet patrem habueris, ut omnium hominum sapientissimum, ita & ditissimum ; rem tamen domesticam, juxta & universum patrimonium sic prodigisti ut parum absit, quin te oporteat emendicare victum ostiatim. Proinde te oro, Nosce teipsum :
nec

nec tantum tibi tribuas, quantum consuevisti.
Vale.

Epistola 95.

Nescio quānam ratione factum sit, ut in odium tuum impegerim: nihil me omisisse puto quod amicum fidelem deceat. Si forte conquereris, quòd nihil pecuniarum pridie ad te miserim, non est quod conqueraris: nam ego, & nostrates ferè omnes, tantā rerum omnium penuriā laboramus, ut pauci admodum reperiantur, qui habeant unde vel mediocriter vivant. Propterea non est credibile te jam prodegisse, quod pridie Dominicæ Nativitatis ad te misimus. Si quod aliud mœroris argumentum te repugerit, maximè vellem cognoscere, ut possem resarcire & reparare, siqua per me jactura tibi contigisset. Vale.

Epistola 96.

Nullo fere non die te moneo atque vehementiùs insto, ut proficias in bonis literis, quò tuā doctrinā modum aliquem reperiās vivendi: nam parentes tui omnes vix habent, unde seipsum nutrant vel tenuissimè. Itaque longè tuā expectatione falleris, si eorum fiducia juventutem in torpore consumeres, & (quod dici solet) in utramque aurem dormites otiosus. Si nihī promoveris, tu solus eris in culpa: neque enim tibi dæst ingenium, nec item boni præceptores, qui te bonas artes doceant. Vale.

Epistola 97.

Nihil unquam mihi respondet ex animi sententiā; nec compertum habeo unde inauspicatum hoc malum me semper consecretur nisi quòd aurem præsto nonnullis impostoribus, qui amicitiam vultu promittentes, furtim me decipiunt, & la-
ctant;

stant; à quibus cum volo me extricare aut revocare, nequeo: acrius tum nituntur & dant operam, ut me trahant in suas pedicas. Quod non adeò gravate ferrem, nisi deciperer à quibusdam, pro quorum salute vitam meam multis quandoque periculis exposui. Te oro, si quod huic malo remedium queat inveniri, exhibe te unicuique: nullum etenim habeo pæter te unum, à quo ratio meæ utilitatis dependeat. Vale.

Epistola 98.

CONSULO tibi frequentissimè quonam modo te oporteat vivere quibuscum versari, quos refugere, quos imitari. Videris tamen parvi facere, quod moneo: nunquam reminisceris verborum meorum. Hoc unum certò scio, Neminem unquam extitisse, qui prospexerit rebus tuis vigilantius, quam ego. Dii deæque omnes illum perdant pessimè, qui primum te divertit, nè virtutem amplectereris: nam (ut videre est) adeò te corrumpit & perditis inebriavit moribus, ut liberandi tui nulla spes omnino relicta sit. Vale.

Epistola 99.

VIDERIS tibi felix, & (quod aiunt) cœlum digito attigisse, quòd quædam epigrammata & elegias dederis in lucem. Putas enim te magnam ob eo mercedem habiturum, cujus nomini opus ipsum nuncupasti. Novi hominem intus & in cute, ejusque mores sunt mihi exploratissimi. Est opulentus quidem, verùm etiam adeò tenax & illiberalis, ut facilius sit elicere aquam ex pumice, quam ex ejus crumena plumbeum nummum extorquere. Si speras blandis verbis ipsum ambire & inescare, nihil agis. At rem facile præstat adulatoribus & parasitis: sed semper palpum obtrudit. Vale.

Epistola

Epistola 100.

Quid habes, Nucerine? dissimulas & suppressis dolorem tuum quàm potes maximè, & aduiterino quodam risu lætitiā promittis: est tamen aliquid, quod intus te torquet pessime. Ubi primū te aspicio, arguo protinus animum tuum ex ipsa fronte. Mi animule, si me amas noli te macerare. Cum te video vultuosa facie, & obductis superciliis, lacrymis nequeo temperare. Potes citra metum, arcanum mihi tuæ mentis committere. Non est enim (quantum conjicio) in tota mortalium vita, qui magis honori tuo & famæ timeat, quàm ego, Quod si nondum satis explorāsti, experire certius, cum voles. Vale.

Epistola 101.

Verba tua, atque etiam mores, magnopere mihi placent; adeò, inquam, placent, ut incredibilibus voluptas accrescat animo meo, cum jucundissimo tuo aspectu frui licet. Aliquantulum tamen displicet immoderata tua loquacitas, nec mihi tantum, at *Linguam* etiam plerisq; magnæ celebritatis hominibus. Si vel *cohibere* les aurem præstare meo consilio, parciùs loquereris. *in convi-* Nam magna & heroica est homini virtus, linguam *viis ho-* cohibere, in conviviis maxime: ubi cum quis impru- *mini vir-* denter loquitur aliquid, aut inconsultè, non caret e- *tus est* tiam *Heroica.* prietatis suspicione. Apertè omnia dico: bene enim mihi promitto de tua benevolentia juxta & humanitate, ut existimem te æqui bonique consulturum, & non laturum ægrè, si vel acerbissimè te objurgavero. Vale.

Epistola 102.

Dici profectò nequeat, quàm dolenter & ægrè tulerim, quod totò triennio quo Lutetiam habitas, ternas tantum literas ad me miseris, & eas quidem brevissimas. Quid? quo tempore discessisti nobis, jurabas te scripturum unoquoque mense. Vide

Vide quomodo confiteris tibi. Næ tu es egregiè malus, dignisque multis plagis & cicatricibus, quòd jam memoriâ tuâ exciderint, qui rerum tuarum semper & ubique faterentur. Emoriar, nisi te poeniteat tuæ ingratitude. Si unquam videre te ad earum rerum inopiam redactum, quâ aliquando laborasti, non miserebor tui, vel si sanguinem fleveris. Vale.

Epistola 103.

*Suo se
metiri
pede. Sine
felle di-
cere.*

Nemo est, qui te nimiae temeritatis non arguat quòd adeo superbè & clarè respondeas senatoribus; nec injuriæ sane. Periculosum est enim in eos temerè murmurare & obloqui; penes quos vitæ nostræ, juxta & mortis, pendet potestas. Jam hoc idem tibi prædixeram ante paulo, quàm discederes à me. Te oro, si antehac imprudenter vitam institueris, ut posthac in teipsum descendas, & tuo te pede metiaris. Quicquid dico sine felle dico: nam quamvis infra meritum, & citra quàm debuisti, meæ in te benevolentiae responderis, non possum tamen non benevolè te hortari. Cùm nuncius tuus ad me literas deferet, non pergat ampliùs ad antiquum meum domicilium: Nam habito è regione Gymnassii Navarrensis, ubi nemo est qui à secundo jugere mihi non assurgat, ob eam doctrinæ & virtutis opinionem, quam de me conceperunt omnes. Vale

Epistola 104.

Fuit nescio quis apprimè tibi familiaris, qui vitam tuam omnem ab ipsis (quod aiunt) crepundiiis mihi enarravit. At nihil vel modicâ dignum de te gloriâ intellexi; præterquam quod abstemius vivis. Nullo ferè non die aleam protrahis in mediam noctem. Supra modum & messum tuam sumptum facis, & ultrà quàm tui parentes opinentur. Pieri nequit, quin pessimè tibi vertat si voluntatibus semper

semper indulgeas, ut hæcenus consuevisti. Non ignoro te Lutetiam profectum esse, propter voluptates & ludos. Non respondes parentum de te opinioni : meam ipsius spem fefellisti maxime. Hucusque merui de te suprâ quàm debui : amavi ultrâ quàm tibi persuadeas. Verùm, nisi ab hujusmodi vanitatibus pedem revoces, ego relinquam te omni ope destitutum, & interdicam tibi domo meâ. Vale.

Epistola 105.

Utinam esset mihi otium ab his occupationibus, quæ me nullâ non horâ interturbant, & ferè obtruunt. Facerem ut intelligeres, quântum nomini tuo tribuam. Aliquot abhinc diebus mea ad te non nihil pecuniarum, plus multò propediem mersurus. Utrum autem acceperis necne, clam me est. Si non acceperis, per me non stat : dedi enim cuidam homini, qui probatæ admodum fidei mihi videbatur, atque etiam dignus quocum in tenebris tutò, & citra scrupulum micare possem. Porrò, desine quæso litigare cum Ligario. Certiùs & exploratiùs nòsti hominem, quàm ut depingi tibi debeat. Moses ejus domesticæ tanquam tuos ungues tenes. Præterea vulgo dici solet, Gallinaceos in suo sterquilinio plurimum vavere. Si, unico verbo, factionem cum eò susceperis, cretus parentum fiduciâ interficiet te. Cæterum, si Codrus domum tuam se contulerit, cave maxime nè eum intromittas. Secus si feceris, te pigebit facti-
nam primâ (quâ mecum jacuit) nocte, pannos, pulcitram, pulvinar, lodicem, suppendaneum, braccas, thurnos, foccos, cæteraque id genus vestimenta honos sit auribus tuis) turpissimè percacavit & mercoravit. Vale.

PUtabam eum animi candorem esse tibi congenitum, ut nunquam velles aliquid in me fraudis comminisci. Ubique enim occurrebam tibi, tu pellace vulpe benignior blandiebaris mihi, & arridebas. Nunc verò apertè video, te hominem esse fraudulentum, & nigrâ (quod aiunt) caudâ; atque animum habere à lingua & labiis dissentientem; & procul remotum. Nam cum pericula multa me circumfeterunt, non solùm non subvenisti amico, at etiam amico de industriâ nocuisti. Nunquam, per deum Herculem, quiescam ex animi sententia, quin te cumulatissimè, & cum multo fœnore retaliavero. Quinque anni jam præterierunt, ex quo abundè & ambabus (ut aiunt) manibus omnia tibi suppeditavimus: at si te oporteret victum emendicare, non extorqueres à me nummum plumbeum ad emendam restim. Vale.

Epistola 107.

QUotidie fere convertis omnium, in te oculos, quòd sericatus appareas, superbûsque induaris quam ut fortunam tuam & facultatem deceat. Et, (quod est extremum dementiæ) quod omnes vident crimini, tu laudi tribuis. Legistine unquam hominum inconsultissime probro datum esse Quinto Hortensio oratori, quòd compositè circumspectèque & multa cum munditia indutus esset? Tu capillos unguento delibutos pectis ad speculum. Unico digittulo (quod aiunt) caput scalpis. Insuesces, lectica & plumis Sardanapali. Oculi tui sunt ludibundi & ebriosi, manus inter agendum gestuosæ. Putas hæc omnia carere suspitione mali, quæ per fœditatem nominare non licet? Si me amas, & honori tuo prospicere, abstineas à nimia illa corporis elegantia. Vale.

Epistola

Epistola 108.

Solus sum quem diligunt Dii immortales, si nulla ægritudo voluptatibus meis intercefferit. Pater meus (quod diis habeo gratiam) prosperè se habet & pugilicé. Mater abunde pecuniarum mihi attulit. Quid queam expectare majus, aut felicius? Si forte fortuna aliquis me morbus invaserit, sub manu & dicto citius præstò aderunt infiniti medici, qui morbo meo medeantur. Unum tamen est duntaxat, quod me excruciat miserrimè: Ego sum planè ignarus; lilteras ne à limine quidem salutavi, aut primoribus degustavi labiis: hoc si carerem infortunio. cæteros mortalium præ me uno infelicissimos crederem. Vale.

Epistola 109.

Dum quid scribis opera tua tibi rident, adeò & blandiuntur, ut digna protinus existimes quæ eventilari & in lucem prodire debeant. Quâ in re, non parùm timeo ne sis tibi Suffœnus, ac simias imitere, quæ suos foetus quamlibet deformes pro formosissimis admirantur. Si sciperes, ab alieno potius arbitrio penderes, quàm tuo. Cave ne his aurem præbeas, qui te magnis laudibus palam efferunt, omnesque Latinæ linguæ principes præ te uno rudes & agrestes esse prædicant: clam vero, medio te monstrant digito. Fallaces hoc genus parasiti perbelle tibi imponunt, & te molliter inescant, at aliquid senper trahant in suam nassam. Finem faciam huic epistolæ, nè verbis meis defatigatus pertædeas: quamvis justa objurgatione incessam. Si percontaris, ut valeam: bene sané. Nulla est ægritudo, quæ animi mei serenitatem obnubilet, præter tuam illam cæcitatatem. Hoc si abesset malum, cætera lætus essem. Vale.

Epistola IIo.

ANtea, cùm accersebam te domum meam, à tertio quod dici solet) jugere & stadio mihi arridebas; eorum omnino similis, qui in initio tantùm sunt formosi, videnturque pellace vulpe benigniores. Ne multis agam, adeò blandiebaris, ut indubitatâ fide omnia de te mihi promitterem. Nunc tamen apertè video te ex eorum esse numero, qui montes & maria pollicentur; demum, ubi res ipsa postulat, nihil omninò præstant. Abhinc paucis diebus te oravi, ut aliquid contra jus & æquitatem ageres, ut eximeres me à quodam periculo quod imminebat capiti meo. Respondisti, nullâ omnino de causâ declinandum esse de via, etiamsi amici crebris efflagitârint convitiis. Sed dic mihi, hominum æquissimè, unde nova isthæc religio te incessit, & suborta est? Chio, præstabilis homo sapientiæ, nunquid conservandi amici gratiâ falsum dedit consilium? Nunquid & Pericles promisit se accommodaturum amicis usque ad aras? Sed de his hæcenus. Si quando acciderit tempus quo indigeas operâ meâ, tu talionem accipies. Vale.

Epistola III.

LOngè tua te fallit opinio, si putes nos aulicos cæteris mortalibus esse feliciores. Nos quidem laute & genialiter vivimus. Habemus affatim divitiarum, induimur bysso & purpurâ, superbè & plus quam tragicè incedimus palam populo. At multi forinsecus magnam præ se ferunt & promittunt opulentiam, quibus res est angusta domi, & curta suppellex. Alii usque adeò obruuntur ære alieno, ut ipsam quoque debeant animam. Præterea, putâsne sub elegantissimis nostris tuniculis multam sordem quandoque delitescere? Plerique intus & in cute à calce ad verticem capitis sunt scabiosi. Alii omnino podagrici & membrorum impotes; & (quod in maximam

maximam miseriæ partem repono) vivendum est nobis, non arbitrio nostro, sed aliena (ut aiunt) quadra. Si quis nostrum in morbum quemlibet gravem incideret, nullo penitus indicio dolorem suum audebit exprimere, ne rideatur ut mollis & effœminatus. Præterea (si me audis) noli commutare solitam tuam professionem. Vale.

Epistola 112.

Conquereris, & plus nimio, quod nudiusquartus brevem quandam pecuniam amiseris: quod me maximè reddit mirabundum, cum præsertim levis & impœnitenda sit jactura, & quæ nullo fere labore compensari queat & refarciri. Studerem tibi dolorem hunc excutere, nisi vereretur mea verba tibi fore irrita. Si velis rependere hoc detrimentum, quare non reverteris ad pristinam professionem, cum præsertim ea sit quæstuosa & exploratissimæ commoditatis? Aliud est, quod te monitum velim: Cum quis in odium tuum impexit, in eum protinus ructas & evomis quicquid in buccam venit. Contrà verò cùm quempiam amicum tibi delegisti, primâ statim fronte patefacis intima tuæ mentis arcana. Te oro ex consilio Chilonis, Sic ames, tanquam aliquando osurus; hætenus demum oderis, tanquam postea amaturus. Vale.

Epistola 113.

In aprico nuper quiescebam ego & pater tuus; cum autem unâ fabularem, accessit protinus nescio quis nuntius, agrestis planè & inelegans, qui prædicabat se familiarissimum tibi fuisse, & eidem præceptori operam dedisse. Propterea percontati sumus, ut valeres, utq; in literis profecisses. Respondet ille, te mortalium omnium pigerrimum, & (quod aiunt) Epimenidis somnum tuæ indormire negligentia. Id ubi primum pater tuus intellexit, à turpibus in te verbis & indignis relatu temperare non

potui. Si vis ut eum in amorem tui revocem expurgare, & ab ejusmodi nota, quàm maxime poteris, cave. Vale.

Epistola 114.

Contrahis tibi pessimum nomen, quòd nihil habeas frequentius in ore, quàm verba obscœna, & quæ castas aures offendunt maximè: & (ut nihil dissimulem) non desunt qui ex ea procacitate linguæ, & illoto sermone, mores tuos arguant & metuantur, dicantque vitam ipsam orationi respondere. Non est quod mihi succenseas si te benevole & amicè corripiam: quoniam nostræ omnium aures jam calent turpissimo illo rumore, qui passim de te circumfertur. Cave tibi, nam si nota illa diutius increverit, nunquam eluetur, & tu ipse vix poteris in bonam vulgi opinionem introrepere. Nemo est parentum orem, quem tantæ non pudeat turpitudinis. Et certe periculum est, ne turpissima tua vita desinat haberi in pretio. Vale.

Epistola 115.

Pater tuus graviter & iniquo animo tulit, quòd audiverit nullam esse tibi frequentius votum, quàm ut uxorem ducas: nec dubito, quin pessimè tibi vertat, nisi enitaris qualicunque viâ irrepere ad demerendam ejus benevolentiam. Sed dic per deos omnes, undenam tibi incessit mutandæ conditionis desiderium? Non ignoro multas esse in tua professione miseras, verum hæ majoribus emolumentis pensantur & obliterantur. Eâ causâ ad te scribo, ut te à proposito divertam & absterream: certius enim quàm tu video, quantam facturus sis jacturam, si ab ejus mandato vel unguem latum recesseris. Vale.

Epistola

O Lim cum quid ad me scribebas, epistolæ tuæ legebantur palàm, & sine ulla vitii suspitione circumferebantur. Nunc verò cùm quid scribis, manifestarius error tertio quoque verbo deprehenditur. Quâ in re homines non solum multa lectione exercitati, sed etiam tennes & obscuro loco nati te derident: neque est quisquam anre adeò furdâ & jacenti, quin facillè perspiciat & animadvertat hanc inscitiam. Timeo ne longa studiorum desuetudo hac barbarie te contaminaverit. Si velis redire ad intermissum interruptumque & interpolatum calorem, *Facta est* erit quod speremus te nonnihil profecturum: at si *alea.* diutius insueveris huic negligentiae, *jacta est* alea: nos de te omnino desperamus. Vale.

Epistola 117.

Multi, & sapientiâ & auctoritate præditi, con- queruntur sæpenumero de quibusdam sciolis ineptulifq; & triobolaribus grammatistis, qui pedibus (quod aiunt) illotis ad sacrosanctas Legum & Philosophiæ disciplinas divertunt, aut frequentibus auditoriis palàm profitentur; cum tamen nihil unquam bonarum literarum, nisi fortè in transcurso, degustaverint. Sunt etiam (proh Jupiter!) qui Platonem legere velint, non vitæ ornandæ, sed linguæ orationisque commendæ gratiâ; nec ut modestiores fiant, sed lepidiores. Utinam, utinam jactantiaculi isti nebulones nugarum tenus docti, inniterentur vestigiis discipulorum Pythagoræ, quorum nemini prius *Pythagoræ* licebat aut commentari, aut verba facere, quam *discipuli* factus esset eruditus silentio. Horum igitur periculo *silentio* tibi magnopere cavendum est, ne conscendas altiores *eruditi.* disciplinas, quæ & ingenii & doctrinæ captum longè exsuperant. Vale.

Epistola 118.

DOlui jampridem, atque indies ingravescit animi mei ægritudo, quod universum patrimonium vix toto vertente anno prodegeris. Pater tuus nunquam minoris cœnavit, quam decem aureis : nunquam minoris habitavit, quam decem millibus aureorum. Tamen ex tot tantisque opibus, quas reliquit moriens, vix superest urceus aut fictilis lagena. Sed certè, nil mirum : vili enim vendidisti, quod magno emerat. Multi, me præsentē, stultitiæ te insimulaverunt : semper tibi patrociniatus sum : sed noli de inceptis expectare patrocinium meum, dum te videro immutatum. Vale.

Epistola 119.

Videris ex eorum esse numero, qui, cum nihil refert, pudent ; ubi verò pudendum est, tunc eos deserit pudor. Nudiusquartus cum insimulavimus te ignorantiae, protinus demissa fronte erubuisti. Ubi verò adulteria tua in medium protulimus, culpæ tuæ patrocinari cœpisti ; tantum abest ut pœnitentiâ duceris. Miror quâ fronte tot probrofas de te contumelias perpeti possis. Bis ad subsellia judicum tractus extrema stetisti fortunæ ; & ita decessisti, non quod innocens credereris, sed ne iudices perjerâsse dicerentur. Cave ne divina ultio (quæ lento gradu ad vindictam sui procedit) ampliori exitio te re-servet, tarditatemq ; supplicii gravitate compenset. Multis enim fortuna parcit in pœnam, & quem sæpe casus transit, aliquando invenit, ut inquit ille. Vale.

Epistola 120.

FRater tuus publice profitetur *Æneidem* Virgilii, magna doctrinæ suæ ostentatione ; utinam tanto auditorum fructu & plausu. Non satis scio quam gratiam inde relaturus sit nihilominus tanta est discipulorum nostri temporis ingratitudo, ut ubi pri-

primum decesserunt à conspectu præceptorum, statim obliviscantur veteris benefici, neque agnoscant per quos profecerint. Expertus & sciens loquor. Multi enim ex officina & umbraculis meis prodierunt, qui nunc me nihilo pluris æstimant, quàm porcarium aut mulionem abjectissimum. Qui de ingratis bene merentur, hoc frugis referunt. Cæterum, quod me consulis, An debeas aulicam sequi vitam; si me audis, immorare solitæ tuæ professioni induas tibi aureas illas & fucatas compedes. Melior est enim libera paupertas, quàm vel opulentissima servitus. Vale.

Epistola 121.

Cum te objurgo, & impietatis infimulo, quod rarissimè proficiscaris ad templum culpam tuam excusas, causarisque te esse podagricum. Eo morbo proximè, atque tu, aut etiam æquè (ut juxta mecum ipse nōsti) laboro: neque tamen mihi satis facio aut apud me conquiescere possum, quin tertio quoque die templum adeam, votivas preces Deo immolaturus, persoluturus, & oblaturus. Nemo est æque spernendus, quàm qui pietatis obliviscitur & religionis. Amò te plurimùm nec hodie vivit quisquam mihi amior te. Nisi tamen perspexero te alio ingenio atque olim fuisti, fieri vix poterit quin amicitia nostra refrigescat & minuatur. Vale.

Epistola 122.

Verum est quod scribit Lucanus, Nescit plebs jejuna timere, Quoniam magna est rerum omnium penuria, & incredibilis annonæ ceritas, multi qui labore & quæstu suæ professionis quæritare sibi victum nequeunt, coguntur ad latrocinia & expilationes divertere, aut viatoribus infidias moliri: si licet certò videant, se suspensum iri, si corripiantur. Sed quid facias? fames est adeò intolerabilis, & malesuada, ut ad quodvis discrimen vitæ perferendum pro-

propellat. Ego & aliquot alii nuper ibamus rusti-
catum colligendi animi gratia : vix aberamus à Lu-
tetiâ iter quinque stadiorum, cum ibi protinus quatu-
or sanguinarii grassatores, in dumis & vepribus deli-
tescentes, in nos præter spem impetum fecerunt ani-
mo malevolo & gladiatorio; quibus nisi intrepidè &
aperto Marte resistissemus, actum esset de nostra
omnium vitâ : nec tamen usque adeò vitam tuari
potuimus, quin unusquisque nostrum aliquod vulnus
acceperit. Hoc inuit, eos non satis prudenter sibi
consulere, qui foras proficiscuntur soli, nisi supre-
ma quædam necessitas adurgeat. Vale.

Epistola 123.

Incredibile videndi tuû desiderium jampridem me
tenuit, adeò ut nulla nox prætereat, quin imago
tua oculis meis obversetur & oberret. Et, si liceret ci-
tra ullum discrimen ad te commigrare, commigrarem
protinus, viamque ipsam (quod aiunt) raptim de-
vorarem. Sed multa sunt quæ ab hoc animi mei desi-
derio me remorantur & avocant. Nam præterquam
quòd ægre hodie, & difficulter vivitur ob magnam
annonæ caritatem, multi ubivis locorum reperiuntur
milites, aut (ut veriùs dicam) grassatores. Literis
tuis scire velim, quonam modo vivant vestrates.
Nam qui apud nos degunt, multis miseriis & cala-
mitatibus obruuntur. Et nisi dii immortales res no-
stras clementius intueantur & custodiant, periculum
est ne iniquissime nobiscum agat fortuna. Vale.

Epistola 124.

Liberares hanc urbem magnâ sæce & perditio-
rum hominum colluvie, si eos tecum foras du-
ceres, qui nullo non die de nostro omnium interitu
cogitent & machinentur, atque etiam eorum sa-
luti fortasse prospiceres. Nobiscum enim domi ver-

fari nequeunt, qui vitæ omnium & cervicibus parant infidias. Et si qui fortè fortunâ remanserint, abservantur vigilantissimè, multusque prædiis opprimuntur, ne commovere se contra Rempublicam possint. Nemo te habet suspectum conjurationis. Si alienus est animus tuus ab hominum expectatione, muta mentem : mihi crede. Etenim teneberis undique, & luce clariora nobis erunt consilia tua omnia. Vale.

Epistola 125.

Quod ad me tribus abhinc diebus misisti opus, formosum satis & elaboratum supernè mihi vilum est : ipsumque (ni fallor) grande aliquid proficitur & inauditum. Vereor tamen, ne non sis ubique similis tui. Si me audis, cave ne quid facias Horatiano monstro simile, neve unum & alterum assuens pannum ad intempestivas digressiones prodigaliter evageris. Lectores enim risum tenere nequeunt, cum quis ab ipso principio verbis sesquipedalitus ampullatur, demum remisso & languente paulatim stylo, serpit humi. Stude brevitati, quantâ maximâ poteris diligentia, modo tamen si propterea non fias obscurus. Cave ab ampullosis illis & confragosis dictionibus, sed eatenus, ut propterea nervi & animi non deficiant. Vale.

Epistola 126.

Tantum scelerum te notant omnes, ut, si vera sint quæ de passim prædicantur, sperem te propediem damnatum iri capitis. Nemo est quem tuæ turpitudinis corruptissimæque vitæ non pudeat : ubi tamen tuæ salutis quis te monet, verba sunt mortuo. Nihil mea refert satagere rerum tuarum : cum tamen reminiscor periculi cervici tuæ imminenti, non possum non misereri. Cum ad iudicium subsella protrahêris, tuorumque vitiorum accusabere, inficiare quantum voles, verba tua non habebunt fidem : præterea facillimum erit convincere : pridem enim facta
tua

tua turpissima omnibus innotuerunt, & venerunt in apicum. Vale.

Epistola 127.

PAter tuus ægre satis & indignanter tulit, quòd audiverit te bonam ætatis partem contrivisse in humanis & politioribus literis, in quibus nihil est omnino frugis, nullum penitus emolumentum; sed illectatrices tantum, & velut quædam verborum metreticulæ, quæ nihil aliud profunt, quàm aures titillant, & inebriant. Certiùs nosti quam ut moneri debeas, quàm curta sit domus vestræ suppellex. Non est quòd à patre amplissimas divitias tibi polliceare, tuâ unius industriâ tibi ipse fabrices oportet fortunam. Quare, si sapis, converte animum ad alias artes. In his enim tibi nec feritur, nec metitur. Quod autem scribis de perduto quodam nebulone, qui passim tibi detrahit, vis audire quid sentiam? Bibe furdus auri- bus omnia ejus convitia; patere etiam, si tuis oppedit naribus. Si enim velles eum retaliare & eadem repercutere maledicentia, periculum esset, ne infamum eum redderes, qui tantum desipit. Vale.

Epistola 128.

PRidie cum rediisti Lutetia, putabas amicos omnes obviis ulnis tibi gratulatu- ros, tuumque adventum admodum plausibilem fore. Nihilominus nemo omnium repertus est, qui tibi arriserit; imo verò achinnum sustulerunt omnes. Causam si percontaris, non pudebit dicere. Eò te miseramus, ut bouis literis proficeres; quam tamen de te concep- ramus opinionem, sefellisti. Semper enim porrectis (quod aiunt) dormivisti pedibus & in utramvis au- rem, nec prima elementa didicisti. Si hoc feceris fidu- cia nostri, erras haud dubie: non enim movebimur tuis infortuniiis, vel si fleyeris sanguinem. Vale.

Epistola

Epistola 129.

Pollicebaris mihi mercedem amplissimam, si doctrinâ meâ ab ignorantiae tenebris te educerem : Non peperci labori, docui te quantâ maximâ potui diligentia, adeo ut jam prælectore non indigeas, possisque (ut aiunt) nare sine cortice. Antea distuli mercedem meam reposcere, quod fortuna tua videatur mihi exilis & modica : Nunc verò opes tuæ creverunt omnia tibi suppetunt ad votum, & virgulâ (quod fertur) divinâ. Quod igitur in causa est, quamobrem non reponis beneficium ? Arrogasne tuæ unius virtuti, si quid in bonis literis profeceris ? Ista tua ingratitudo non adeo esset intoleranda, siquam rerum patereris penuriam : at (ut jam dixi) habes omnia ex animi sententia : tu es velut bos apud acervum : metis citra arationem, citraque sementem. Non satis aperte video, quonam modo culpæ patrocinari possis. Vale.

Epistola 130.

Non parum mihi displicuit, quod heri in quodam convivio juvenu utereris verbis impudicis, creparesque immunda, & relatatur pissima. Sed tua ista culpa non omnino caret veniâ : putabas enim fortasse id ab omnibus laudatum in quod à quibusdam abjectissimis homunculis, dicerisque & fractæ nucis emptoribus, comprobatur. Diu satis desipuisti, meâ quidem sententiâ : nunc tibi relinquendæ sunt nuces. Sudabis fateor non parùm, priusquam priscum illum vivendi modum dedideris : at ubi desieris aliquandiu, nihil erit factu facilius. Vale.

Epistola 131.

Monui te frequentissimè, ut relicto studio poetico, ad orationem solutam animum convertas : nam versus tui quotquot scribis, prodeunt invita (quod aiunt) minerva, & Nufis collachrymantibus

bus. Nihil est penitus frugis, nihil quod vel tantillum famæ tibi comparet; quin potius facis te publicam & communem vulgi fabulam: adeo ut jam notissimus apud omnes invaluerit rumor, te esse velut asinum ad lyram. Multo prudentius ageres, si tuo te pede metireris, nihilque, non æquum viribus tuis, assumeres. Vale.

Epistola 132.

Insolentiam tuam satis ridere nequeo. Pater tuus parentesque omnes pauperrimi sunt, nudi tanquam ex matre (ut aperte nosti) victum emendicant ostiatim, manum ad stipem porrigunt paucis non habent undereftim emant: Tu tamen loci natalis nullam penitus habens rationem, superbis non aliter, quam si esses rex tragicus. Cui animi & capitis tui morbo quomodo possit occurri, non satis video. Cum enim viri prudentes rerum tuarum volunt satagere, & suadere quod factu sit utile, aures occludis, perinde ac si per te satis sciperes, essesque remotus ab omni vitio. Non adeo vitiis tuis offenderemur, si pauca essent: at tam multæ flagiciorum species vitam tuam contaminant, ut nullus relinqui possit veniæ locus. Vale.

Epistola 133.

Semper de te bene merui, spero te aliquando fore frugi hominem, censoremque omnium: at spes omnis futuræ in te probitatis omnino adempta est. Nam (ut audio) bonam juventutis partem stolidè contrivisti dilapidâ stique universum patrimonium in alea, fritillis, & sphæristerio. Si essem liber laborum, qui me nunc circumstant & opprimunt, ad te quam citissime convolare, viâ ipsa (ut cum Sidonio loquar devoratâ; idque sum factururus, cum per occupationes licebit. Quod si rem ita compe-

rero

rerò ut communis prædicat fama ; scias animum me-
um fore multò remissiozem, segniùsque in tui amo-
rem, quàm priùs, irritatum iri. Vale.

Epistola 134.

CUm quid scripsisti, soles me adhibere judicem
tuis operibus : at dum suadeo ut ambitiosa re-
cidas ornamenta, reddasque incudi quæ non bene
ornata sunt & polita, mavis defendere delictum quàm
invertere. Propterea ames te & tua sine rivali, nul-
lum enim verbum assumam ultrà. Quod autem per-
contaris, quid hic rerum agatur : Res creditu diffici-
lis, & maximum risum tibi excitatura novissimis die-
bus accidit. Lentulus, qui genialiter adeò & luxuri-
osè prius vivebat, quique omnia prodigebat per lux-
um, nunc avarus usque adeò factus est, ut inexplabilis
sit ejus cupiditas. Nunc quoniam non suppetit otium
scribendi pluribus verbis ; qui has ad te de-seret literas
totum hominem suis coloribus graphicè depinget.
Vale.

Epistola 135.

NOn parum mihi displices ; nec mihi tantum at
his omnibus qui tecum aliquando versati sunt,
quòd sis adeò prodigus verborum, ac in tuam ipsius
laudem propensus & proclivis. Ante omnia pessimè
audis, & magno probro tibi vertitur, quod palàm te
prædices bellicosum. Comminaris egregie ; verba tua
nihil non Martis spirant : at si quis te aggrediretur,
fugam protinus arripere, totus animus tibi in pedes
decideret. Quod qui nòrunt, temperare nequeunt à
risu, cum audiunt has inanes de te gloriolas. Vale.

Epistola 136.

NOn satis scio, quàm causa amicitiam contraxeris
cum Cornelio Dolabella, aut unde frequens
adeò familiaritas tibi cum perditissimo illo nebu-
lene, & (quod aiunt) terræ intestino, intercesse-
rit

rit. Qui, ut aperte nôsti, & patrimonio, & gentilitiis hæreditatibus mulctatus est ob infinita flagitia, quibus ab ipsa jam tum infantia fuit innutritus. Corruptam adeò egit juventutem, ut sæpenumerò ad subsellia judicum pertractus esset: & in extremâ stetit fortunâ, nisi pecuniâ se redemisset ab Inquisitoribus. Ubi verò ad virilem pervenitætatem, nihilo secundo, imò verò deteriore famâ, usus est. Unde nunc quoque (ut plane vides) discedere è medio, & (quanquam morbo quartano aggravante) per singulas noctes latebras commutare cogitur. Potuisssem versari cum eo si libuisset: at semper ab ejus societate abstinni, licet quotidianis ferè precibus invitarer. Vale.

Epistola 137.

QUOD è patria Lutetiam te contulisti, simul ad declinandam perditissimam quorundam nebulonum invidiam, qui te oderant, quique per jocum nonnunquam tibi comminabantur; partim, ut per otium & requiem Apollonio Miloni clarissimo dicendi magistro operam dares; factum tuum probo. Nihilominus velis nolis, redeat oportet. Nam res vestræ domesticæ pessimè se habent, & jam eunt pessum, nisi per te unum tantæ occurras calamitati. Turpissimum tibi esset in amicorum discrimen decidere, patris præsertim, cui fortunas tuas omnes ipsamque adeò vitam debes cum anima. Vale.

Epistola 138.

FAMILIARIS ille tuus Gellius, mortalium avarissimus, dives est quidem; at ejus omnes divitiæ ex occulto scœnore creverunt, & rapinis. Ut paucis omnia complectar, est bipedum omnium nequissimus, quosque terra sustinet sceleratissimus ut de Jugurtha scribit ille. Usque adeò tamen hominem ipsum diligis, ut in ejus verba jurasse videaris. S

velis aurem commodare culturæ, faciliè te divertam & revocabo : at si omnia privata autoritate velis agere, ego te relinquam, & missum faciam, ut adolescentem perditum, & mihi desperatum. Vale, & probe monentem sequere.

Epistola 139.

Nihil unquam tentavi aut molitus sum, quin optimates & ditissimi quique frequentes & obstinati confluerint ad resistendum mihi : nec unquam desierunt præpedire quidquam, quod mihi esse voluptiferum perspexerint. Proinde constitui in reliquum tempus abstinere curiâ. Nam etiam lites illæ forenses macrum me faciebant, & extenuabant penitus. Præterea quid amplius optandum est mihi, cui jam contigit abundè, quod ad vivendum lautè satis est ? Qui sunt inexpleribiles & nullum suis votis finem præscribunt, pauperrimi videntur, hisque multo infeliciores, qui victum emendicant. Vale.

Epistola 140.

Si fortuna ad animi votum mihi arrisisset, ab humili privatâque conditione ad amplissimos honores potuissem pervenire. Nam populi multitudo semper mihi favit, & ad me confluit, ultro operam suam omni in re promittens. Soli divites adversarios & oppugnatores se præstiterunt. Quorum decreto ut primum comperi paratos esse qui vi ac armis me corripere, sententiâ mutatâ pro temporum conditione quieturus sum. Erat in manu mea terrorem maximum eis injicere : at si hoc fecissem, incredibilis invidia me in posterum mansisset. Vale.

Epistola 141.

Cornelius, quocum tibi familiaritas est & frequens consuetudo, nuper tractus fuisset in carcerem, nisi Sponsorum interventu se à creditoribus

H

rede-

redemisset. Qui, ut eum eriperent, suas omnes fortunas, ipsum & adeò vitam cum tota supellectile voluerunt oppignorare. Heri tamen abiit perposticam furtim, & insalutato quidem hospite : incertum mētē novi discriminis, am quò maturius subveniret imploranti patri, qui in repentinum quendam morbum fertur incidisse. Porro frater tuus apud omnes suspectus habetur cujusdam homicidii : propterea sibi gentium tibi occurret, dic ei tacite & in aurem, ut maturè sibi caveat. Nam si corripiatur nullis precibus, quamlibet importunis, consequi poterit, ut legibus solvatur in homicidias constitutis. Dic salutem meo nomine nostratibus amicis ; atque etiam siquā ratione fieri possit, reconcilia me patri, mihi irato, quod literis ejus cunctantiùs paulò responderim. Vale.

Epistola 142.

OMnia tibi contigerunt ex animi sententia : idq; adeo, ut nihil majus queam vovere. Unum est tamen in quo non usquequaque mihi places, quòd interim excruces teipsum. Si fomenta ista curarum posses relinquere, vixeras multo diutiùs. Nihil enim est, quod magis hominis vitam imminuat, quam molestæ animi ægritudines. Propterea ad operam, ut medearis & occurras huic malo. Ante omnia cave, ne adeo immoriaris lucro, ut propterea nolis te quandoque labori furripere. Nam nihil est in rerum naturâ, quod exemplo dierum ac noctium, alternas vices feriarum quandoque non desideret. Vale.

Epistola 143.

Admiror ingenium tuum, atque etiam plurimi facio paratam tuam in scribendo celeritatem, quod priusquam vestigio pedem educas, multos sub manum versus evomas ; instar illius Chryssippi, cujus meminit Valerius. Hoc tamen non eò valet, ut
protinus

protinus eventilare debeas, quæ raptim adeò & tumultuariè componis. Nam quò quæque res est acceleratio, eò minus perfectà: contra vero, quo lentius incrementum suscipit, eò quoque tardius definit. Saluta meo nomine Hermodotum, eumq; divertas, ne à scholastica vita ad aulicam se convertat. Principes isti sunt admodum liberales & prodigi verborum, suisque famulis montes & maria promittunt, ac verborum inducunt credulitatem: At ubi diu satis eorum operâ usi sunt, verba emittunt pro forma. Vale.

Epistola 144.

NON parum mihi displices; nec mihi tantum, at omnibus etiam quibuscum aliquando fuit tibi frequens & familiaris consuetudo, quod unumquemque crimineris, & palam vituperes: cum tamen hodie sceleratio te vivat nemo. Consultius multo & prudentius ageres, si tuam ipsius canperes vitam. Nam (ut in Sallustium scribit Cicero) Carere debet omni vitio, qui in alterum dicere est paratus. Fateor, Neminem esse mortaliū, qui omnibus horis sapiat: Nihilominus intolerabile est, cum quis pergit male *Nemo* semper agere. Cæterum scis quid in aurem tibi *nu-morta-* per dixerim? Laboras quodam vitio arcano, & paucis *tium om-* cognito; à quo nisi desueſcas, tandem veniet in *lu-nibus* cem. Veritas enim filia est tempores, & dies omnia *horis* revelant. Neque est quidquam tam arcanum quin *sapit.* aliquando eventiletur, & è tenebris prodeat in apricum. Vale.

Epistola 145.

ERam vegetis viribus expedito corpore, priusquam ad per discendas literas animum appuisssem; nihil penitus dolebat mihi: at nocturnæ lucubrationes usque adeo me attenuârunt & confecerunt ut pedibus infirmis subsistere nequeam. Desinas ergo mirari, si ægre & invitus fere repeto ludum

literarium. Nam quotiescunque illic redeo, videre videor locum mœroris & tristitiæ plenum, & quandam (ut aiunt) Trophonii speluncam. Præterea, toto fere triennio oleum & operam lusi. Nam dedi operam semitario cuidam & pœnitendo magistello, sub quo parum aut nihil omnino profeci: quod tamen negligentiae meae non est adscribendum, at potius ejus ignorantiae. Erat enim plane rudis & illiteratus, nec unquam bonas literas ne à limine quidem salutaverat. Ut finiam, universam ejus doctrinam vitiosa nuce non emerim. Vale.

Epistola 146.

Mirantur nonnulli, vitam rusticam tantis à me commendari laudibus, & (quod aiunt) ad cælum ferri: qui si cognoscerent, quantum sit in ea voluptatis, relictis urbibus vellent rusticari. Vivo imprimis convenienter naturæ: nihil est quod divellat mihi somnum, nihil quod studium interpellat. Sed fac, nobis rusticis non multum esse divitiarum: quid inde? Num tamen propterea damnum certius aut propius medullis accipimus, quam vel maxime nummati? Vos urbani, & qui servitis divitibus, genialiter quidem & laute vivitis: at caretis libertate, quam omnibus Arabum divitiis longe præpono: perpetuam servitis servitutem: vobis observandum est quid domini digito crepent. Si vobiscum immaniter & centaurice loquantur, furdīs auribus perferendæ sunt omnes contumeliæ, nec licet hîscere præ metu. Nolim te incastigatum relinquere: Nam videris mihi attentior ad rem quam satis est. Quod autem dicis me quibusdam ridiculum esse & contemptibilem ob, meam istam penuriam & paupertatem, non verterim manum. Si perconteris ut valeam; sunt læta omnia, excepto quod durum est mihi tam diu carere fructu jucundissimæ tuæ consuetudinis. Vale.

Epistola

Epistola.

Epistola 147.

O Peram meam, ipsamque adeò pecuniam tibi pu-
ero gratuitam semper contuli, nec minore studio
adultum prosecutus sum. Non memini me unquam
abrogasse tuis mandatis. Si quid in me beneficii con-
tuleris, abundè, aut etiam cum fœnore rependi. Prop-
terea finem facias tuis calumniis, neque pergas me
Fraudulentum & impostorem dicere. Nemo est omni-
um, qui non fateatur me hominem apertum, sine furo,
& extra omnem doli suspicionem. Et, si facultas mea
sufficeret ad sublevandam & resarciendam istam tuam
penuriam, faceres adhuc periculum manifestius amo-
ris erga te mei : at paupertas tua major est multo
quàm quæ opibus meis sublevari possit. Æqui boni-
que consulas hæc mea verba : nam aliorum tendunt,
quàm ut bilem & stomachum tibi moveant. Vale.

Epistola 148.

Falleris plurimum, si quid expectas gloriæ ex eo
opere quòd in lucem nuper edidisti : nam præter
plurima (quæ deprehenduntur passim) errata, pec-
câsti in ipso quoque operis ingressu ; & insulse adeò,
ut nullus pateat excusationi locus. Fefellisti pluri-
mum quam de te ceperant omnes expectationem,
Publicus erat rumor, te jam in literis abundè promo-
visse ; at res longe aliter se habet, ut video. Si ani-
mus tuus aspirat ad divitias, te oportet consultius
rerum tuarum satagere. Hâc enim viâ non perve-
nitur ad honores & magistratus. Si me audis dis-
cesce ab antiqua illa morum consuetudine. Vale.

Epistola 149.

Cum culpæ impunitas, & liberior peccandi licen-
tia, atque etiam levitas pœnæ, augere soleant
vitia, non constitui in delictis vestris connivere. Si
boni eritis, amabo vos unicè, nulli rei magis stude-
bo quàm utilitati vestræ : quamdiu pecuniæ mihi
suppetent,

suppetent, non permittam vobis deesse quicquam. Contra verò, si posthabita virtute, divertatis ad corruptissimos mores, & degeneretis à parentibus, quorum inculpatissima fuit vita, augebo pœnas facinorum: tantum abest ut eas imminuere velim. Si desideretis proficere in Schola mea fores apertæ sunt. Nullum penitus laborem detrecto, dummodo videam vos benevolos, & animo in me propenso. Ut spero, non pigebit vos mæ doctrinæ: nam (quod de Isocrate fretur) innumeri linguæ latinæ Principes ex meo ludo literario tanquam ex equo Trojano, prodierunt. Nemo vestrum propter adultam jam ætatem debet erubescere, quò minus proficiat. Nam & Cato jam octogenarius operam dedit literis Græcis. Et parens eloquentiæ Cicero, post amplissimos in Republica Magistratus, adhuc se dedit recoquendum Apollonio Miloni, clarissimo tunc dicendi magistro. Valete.

Ad

Ad Lectorem.

HAbes, candidissime Lector, Textoris, viri perpaucorum hominum, aliquot Epistolas non vulgaris eruditionis. Quem, si fata diutius nobis servassent incolumem, ausim, vel invidia teste, aut Momo iudice, contendere; ceteros omnes nostræ tempestatis homines multis fuisse parasangis præcessurum, multisque præcursurum stadiis. Sed quid facias? sic nnumquemque sua manent fata. Stat Parcarum constans ordo & invariabilis. Supereſt, Lector optime, ut mortuo, seu potius à morte ad vitam vocato, bene preceris; mortuum petulantissima non insecteris lingua: sic vetat honestas juxta & pietas, Mortuum laderè.

Tetrastichon, ad eundem pium
Lectorem.

Quid tantis luges lacrymis, cur impia clamas
Numina? Textorem sic perisse putas?
Num periit, clausa quem condunt sydera sorte?
Desine, Textoris molliter ossa cubant.

FINIS.

BOOKS Printed for, and Sold by *Luke Dillon*, at *Holy-Bible* in *High-Street*, by Wholesale or Retail, at reasonable Rates.

B I B L E S.

Testaments. Psalters.
Common-Prayers.
Weeks-Preparation both Parts.
Duty of Man.
Practice of Piety.
Devout-Companion.
Countess of Moreton.
Devout Souls Daily-Exercise.
Manuels of Several Sorts.
True Wisdom.
——— Humility.
Christian Thoughts.
Net for Fishers of Men.
Spiritual Retreat for one Day
in every Month.
Daily Exercise.
Hell Open'd to Christians.
Ledesm's Christian Doctrine.
Doway Catechism.
Abridgment of the Christian
Doctrine.
Key of Paradise.
Lilly's Grammer.
——— Construction.
Corderij Colloquia.
Alvarij Profodia.

——— Syntaxis.
Ovid's Metamor.
——— Epistles.
——— Tristibus.
Erasmus.
Æsop's Fables.
Virgil.
Terence.
Hooles Cato.
——— Sententia Pueriles.
——— Confabulatiuncula.
Ciceros Epistles.
Garretsons Exercises.
——— Latin.
Hooles Terminations.
Phadri Fabula.
Salust.
Wettenhal's Lat. Grammer.
——— Greek-Grammer.
Nomen Clator Classicus.
Gregory's Greek and Latin
Nomen-Clatura.
Camden's Greek-Grammer.
Cockers Arithmetick.
Pantheen, or the History of the
Heathen Gods.
Dugards Rethorick.

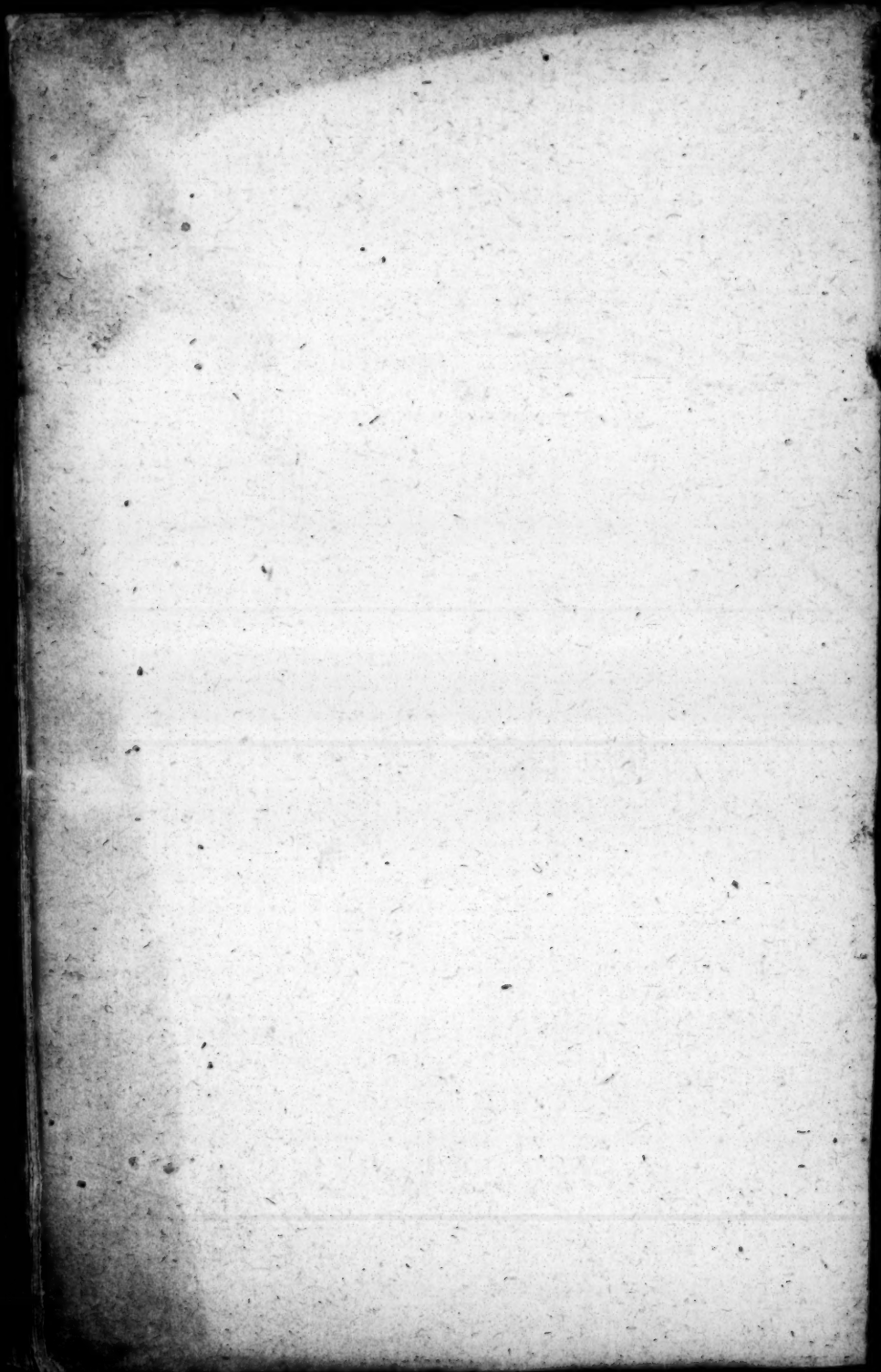
Where also Country-Merchants and Chapmen may be furnished with most Sorts of Histories, and other School-Books, at reasonable Rates.

tin

the

fur-
oks,

4476 L. 22